

การศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Study on Approaches to Register E-Commerce Operators Into The Personal
Income Tax System

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

การศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

โดย

นายวสุธร โชคไพบูลย์

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.ชฎิล โจนานนท์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.ชฎิล โจนานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วสุธร โชคไพบุลย์ : การศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. (The Study on Approaches to Register E-Commerce Operators Into The Personal Income Tax System) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ชฎิล วิจารณ์านนท์

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบและผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งถอดบทเรียนจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์เข้าสู่ระบบของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น

ผลการศึกษสามารถสรุปประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความชัดเจนหรือเป้าหมายในการบูรณาการข้อมูล และจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลฐานข้อมูลดิจิทัล 2) ปัญหาด้านกฎหมายควรพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ยกเลิกกฎหมายและระเบียบที่สร้างความล่าช้า รวมทั้งพัฒนากฎหมายให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดแผนพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามาร่วมลงทุน การจะพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีให้มีประสิทธิภาพได้ต้องเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม นำจุดแข็งของแต่ละฝ่ายซึ่งประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญของภาครัฐในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการ การร่วมลงทุนและการสร้างนวัตกรรมของภาคเอกชน และการเป็นพลเมืองที่ดี มาบูรณาการเพื่อสร้าง Big Data และนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากรูจกพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นธรรมทางภาษีอากรให้กับประชาชนในประเทศ

สาขาวิชา   รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา   2564

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ ดร.ชฎิล โรจนานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย และสละเวลาช่วยตรวจทาน แก้ไขเนื้อหาต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร ที่กรุณามาเป็นประธานกรรมการในการสอบสารนิพนธ์และให้คำแนะนำแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไกล่ประภอบทรัพย์ ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบสารนิพนธ์และให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณจิตรา ณีศะนันท์ ผู้อำนวยการกองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ กรมสรรพากร เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรและผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลสำคัญแก่สารนิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน ขอขอบพระคุณ เพื่อนร่วมงานสำนักงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาบางรัก 1 และเพื่อนร่วมกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ สนับสนุน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งผลให้งานวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์และสำเร็จด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัย ที่อยู่เบื้องหลังและผลักดันให้เกิดความสำเร็จ เป็นกำลังใจให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีจะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษางานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วสุธร โชคไพบุลย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	11
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	11
1.2 คำถามในการวิจัย	14
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	14
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
1.5 ขอบเขตงานวิจัย	15
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	15
1.5.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล	16
1.6 ขอบเขตด้านระยะเวลา	16
บทที่ 2 เอกสาร แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
2.1 ความหมายของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	17
2.2 ประเภทของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	19
2.3 หลักการจัดเก็บภาษี หลักการบริหารภาษีที่ดี	24
2.4 การจัดเก็บภาษีของประเทศไทย	27
2.5 ระเบียบการติดตามผู้ประกอบการนอกระบบภาษี	31

2.6 การพัฒนาการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์.....	33
2.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	36
2.8 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการภาครัฐของไทย.....	45
2.9 การจัดเก็บภาษีพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ.....	51
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
2.11 กรอบแนวคิด.....	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย.....	62
3.2 แหล่งข้อมูล.....	62
3.3 กลุ่มตัวอย่าง.....	63
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
3.5 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง.....	64
3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	71
4.1 การวิเคราะห์แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร.....	72
4.2 ผลการสัมภาษณ์และรายละเอียดการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง.....	93
4.3 การศึกษาเปรียบเทียบประเด็นปัญหาของไทยกับแนวทางการบริหารจัดการของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น.....	118
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	127
5.1 สรุปผลการวิจัยผ่านเครื่องมือ SWOT Analysis.....	127
5.2 สรุปปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดบทเรียนจากแนวทางของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น.....	131
5.3 การจำลองสถานการณ์ที่ประยุกต์ใช้กับข้อเสนอแนะ.....	138

5.4 บทส่งท้าย.....	141
บรรณานุกรม.....	145
ประวัติผู้เขียน.....	148

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 คำถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร	67
ตารางที่ 2 คำถามสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	69
ตารางที่ 3 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	91
ตารางที่ 4 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร	95
ตารางที่ 5 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร	98
ตารางที่ 6 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร	101
ตารางที่ 7 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร	106
ตารางที่ 8 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	110
ตารางที่ 9 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	112
ตารางที่ 10 สรุปแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษี.....	113
ตารางที่ 11 ปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.....	115
ตารางที่ 12 เปรียบเทียบประเด็นปัญหาของประเทศไทยกับแนวทางการบริหารจัดการของต่างประเทศ.....	121
ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ SWOT ANALYSIS.....	128

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 ตัวอย่างใบทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	39
รูปภาพที่ 2 เครื่องหมาย DBD Registered	40
รูปภาพที่ 3 เครื่องหมาย DBD VERIFIED.....	41
รูปภาพที่ 4 กลยุทธ์ D2RIVE.....	50
รูปภาพที่ 5 กรอบแนวคิด	60
รูปภาพที่ 6 ประเภทเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร	72
รูปภาพที่ 7 สถานการณ์ตัวอย่างการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการเข้าสู่ ระบบภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา.....	75
รูปภาพที่ 8 กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี.....	78
รูปภาพที่ 9 สถานการณ์ตัวอย่างการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์จากหน่วยงานภาครัฐ	80
รูปภาพที่ 10 สถานการณ์ตัวอย่างการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์จากภาคเอกชน.....	83
รูปภาพที่ 11 การสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ	86
รูปภาพที่ 12 สรุปภาพรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย	119
รูปภาพที่ 13 ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูล ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและ ภาคเอกชน.....	133
รูปภาพที่ 14 ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย.....	135
รูปภาพที่ 15 ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	137
รูปภาพที่ 16 สรุปแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.....	141

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

“ขายของออนไลน์” อาชีพยอดฮิตในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่ว่าจะหันไปทางไหนก็จะเห็นแต่อาชีพขายของออนไลน์อยู่ทั่วไปในสังคม แต่ที่ผ่านมามีการขายสินค้าหรือบริการมักจะต้องมีหน้าร้านให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถซื้อขายกันได้ ทำให้กรมสรรพากรสามารถประเมินรายได้จากการประกอบธุรกิจด้วยการออกสำรวจสถานประกอบการเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของการมีรายได้ ซึ่งทำให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลง (Technology Disruption) แพลตฟอร์มออนไลน์ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางการซื้อขายที่เรียกว่า ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของกรมสรรพากร อย่างไรก็ตามแนวทางในการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของกรมสรรพากรยังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาเพื่อนำเอาผู้ประกอบการบนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่อยู่บนระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีให้ได้มากที่สุด จึงเป็นเรื่องน่าสนใจอย่างยิ่ง ที่จะศึกษาแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อรูปแบบการประกอบธุรกิจจากเดิมที่การทำธุรกิจต้องมีหน้าร้านมาสู่การทำธุรกิจบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่เรียกว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ทำให้กรมสรรพากรต้องปรับเปลี่ยนแนวทางและพัฒนาการประเมินรายได้และการจัดเก็บภาษีธุรกิจบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งครอบคลุมทั้งการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของกรมสรรพากรยังประสบปัญหาในการสืบค้นและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบภาษีให้เข้ามาสู่ระบบภาษี จากสถิติการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำนวน 10,632,439 คน แบ่งเป็นผู้ยื่นแบบจากการมีเงินได้จากเงินเดือนประเภทเดียวจำนวน 8,057,253 คน และผู้ยื่นแบบจากการมีเงินได้ประเภทอื่น ๆ จำนวน 2,575,186 คน (กรมสรรพากร, 2564b) หากนำจำนวนผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้

บุคคลธรรมดาไปเปรียบเทียบกับจำนวนผู้มีงานที่สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจในไตรมาสที่ 4 ปี 2563 พบว่ามีผู้มีงานทำในประเทศไทยกว่า 38.29 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) จากจำนวนผู้มีงานทำแสดงให้เห็นว่ากรมสรรพากรสามารถนำบุคคลธรรมดาเข้าสู่ระบบภาษีและสามารถจัดเก็บภาษีได้เพียงร้อยละ 27 จากจำนวนผู้มีงานทำในประเทศทั้งหมด ซึ่งธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน ดึงดูดให้มีผู้ประกอบการทั้งหน้าใหม่และหน้าเก่าจำนวนมากเข้ามาประกอบธุรกิจบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งทำให้มีแนวโน้มที่ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะอยู่นอกระบบภาษีอีกเป็นจำนวนมาก

การประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นหมายถึง ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เป็นผู้มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นระหว่างปี ซึ่งเงินได้พึงประเมินที่เกิดจากการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ถือเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทอื่น ๆ ที่เกิดจากการขายสินค้าหรือบริการ ตามมาตรา 40(2)-(8) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งตามเกณฑ์เงินได้พึงประเมินขั้นต่ำที่ผู้มีเงินได้พึงประเมินจะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีนั้น หากเป็นบุคคลธรรมดาที่สถานะโสดและมีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป หรือเป็นบุคคลธรรมดาที่มีสถานะสมรสและมีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 120,000 บาทขึ้นไป จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (กรมสรรพากร, 2563b) นอกจากนี้หากผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเป็นปกติธุระเกินกว่า 1,800,000 บาทต่อปี ก็จะทำให้ผู้ประกอบการนั้นเป็นผู้มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (กรมสรรพากร, 2563c) ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม

สืบเนื่องจากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลต่อหน่วยงานจัดเก็บรายได้ในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศเกาหลีใต้ที่มีขนาดของการทำธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ขนาดใหญ่ จากมูลค่าการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ในปี 2561 พบว่ามีมูลค่ากว่า 96 พันล้านเหรียญสหรัฐ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563) ซึ่งประเทศเกาหลีใต้ที่เป็นอีกประเทศที่ให้ความสำคัญกับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) มีกฎหมายกำหนดว่าการประกอบกิจการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ผู้ประกอบกิจการจะต้องขอใบอนุญาตเปิดธุรกิจออนไลน์และส่งรายงานร้านค้า

ออนไลน์ให้กับรัฐบาลท้องถิ่นและหน่วยงานภูมิภาคก่อน อีกทั้งต้องทำตามข้อกำหนดอีกหลายประการก่อนจะเปิดดำเนินกิจการได้ ซึ่งก่อนที่ผู้ประกอบการจะสามารถประกอบกิจการได้ ผู้ประกอบการจะต้องเข้ามาอยู่ในระบบให้ภาครัฐสามารถติดตามได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปรับตัวให้สอดคล้องกับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของต่างประเทศนั้นจะทำให้การจัดเก็บภาษีสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถ้าหากกรมสรรพากรไม่มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาแนวทางในการสืบค้นและติดตามผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) อาจทำให้ผู้ประกอบการอยู่นอกระบบภาษีอีกเป็นจำนวนมาก การนำผู้ประกอบการนอกระบบภาษีเข้ามาสู่ระบบภาษีได้ถือเป็นเรื่องสำคัญในการจัดเก็บภาษี ซึ่งกรมสรรพากรเป็นองค์การภาครัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี การเสนอแนะ และการใช้นโยบายทางภาษีอากร เพื่อให้ได้ภาษีตามเป้าหมายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเกิดความสนใจในการเสียภาษี (กรมสรรพากร, 2564) กรมสรรพากรได้จัดตั้งหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการค้นหาและนำผู้ประกอบการนอกระบบภาษีเข้ามาในระบบภาษี คือ **กองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ** (กระทรวงการคลัง, 2560) ซึ่งแนวทางการปฏิบัติงานนั้นจะเป็นการออกไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีเงินได้หรือการประกอบกิจการ ซึ่งหมายความว่าเจ้าหน้าที่จะต้องเห็นร้านค้าของผู้ประกอบการเพื่อทราบข้อเท็จจริงที่แน่ชัดและทำการประเมินรายได้

ในสภาพแวดล้อมที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ แพลตฟอร์มออนไลน์ได้ทำให้หน้าร้านหายไป เจ้าหน้าที่กองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบจึงไม่สามารถใช้วิธีเดิมเพื่อหาข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการได้ จากที่ต้องออกนอกสำนักงานเพื่อสำรวจสถานประกอบการ เปลี่ยนเป็นการนั่งในสำนักงานและสำรวจสถานประกอบการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง **Community Web** เช่น **Facebook Instagram Line** หรือ **e-Shopping** เช่น **Shopee Lazada** ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี เนื่องจากเจ้าหน้าที่อาจไม่ทราบข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการได้ จากการศึกษาของ **ศรัณยพงศ์ วงษ์วิชาพานิช (2561)** พบว่ากรมสรรพากรมีบุคลากรที่มีความสามารถสูงในการจัดเก็บภาษี แต่การนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้ความสามารถในการจัดเก็บภาษี **ลดลง** ซึ่งนี่เป็นสาเหตุทำให้กรมสรรพากรยังไม่สามารถนำผู้ประกอบการนอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ **วรนุช ธีระวัฒน์ (2563)** ทำการศึกษาเรื่องแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับเศรษฐกิจดิจิทัล กรณีศึกษาการทำธุรกิจผ่านแพลตฟอร์ม

ต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทยที่ได้เสนอให้มีการพิจารณาแนวคิดในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นว่า ประเทศไทยต้องมีการปรับจุดเชื่อมโยงและหลักเกณฑ์ของภาษีเงินได้ เพื่อให้ ประเทศไทยมีเขตอำนาจในการจัดเก็บภาษีจากรายได้ส่วนที่เคยจัดเก็บไม่ได้ เนื่องจากการประกอบ ธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นอาจเกิดจากการประกอบ กิจการจากต่างประเทศ อาจส่งผลต่อการทราบข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ ไปใช้เป็นแนวทางในการ จัดเก็บภาษีจากรธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และกำหนดนโยบายด้านภาษีที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรในอนาคต

1.2 คำถามในการวิจัย

1.2.1 กรมสรรพากรมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการนำผู้ประกอบการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบ ภาษีอย่างไรบ้าง

1.2.2 กรมสรรพากรมีแนวทางการพัฒนาการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เหมาะสมได้อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี เงินได้บุคคลธรรมดา

1.3.2 เพื่อศึกษาการจัดเก็บภาษีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของ ประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นและนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย

1.3.3 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในการนำ ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลการวิจัยที่ค้นพบจะสามารถนำไปเป็นแนวทางประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของกรมสรรพากร ซึ่งถือเป็นหนึ่งในกระบวนการพัฒนาการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรในอนาคต ซึ่งประโยชน์ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับมีดังต่อไปนี้

1.4.1 เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.4.2 เพื่อทราบถึงแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.4.3 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางที่เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.5 ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด วรรณกรรม กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสอบถามข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากข้าราชการกรมสรรพากรในส่วนของกำกับการสืบค้นและติดตามผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อจะให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของผู้ที่ปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตงานวิจัยดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาการศึกษาครั้งนี้ คือ ศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้ามาในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.5.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากข้าราชการระดับบริหารและปฏิบัติการของกรมสรรพากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทาง ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแนวทางพัฒนาการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี

1.6 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยรวมทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

บทที่ 2

เอกสาร แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 นี้ผู้เขียนได้ศึกษารวบรวมข้อมูลแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจในเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ความคิดต่าง ๆ นำเป็นแนวทางและพัฒนากำหนดผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้ามาอยู่ในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยในบทนี้จะประกอบไปด้วยคำอธิบายสามส่วน ส่วนแรกจะเป็นการอธิบายประเภทธุรกิจออนไลน์ว่าคืออะไร ส่วนที่สองเป็นการรวบรวมแนวคิดและวิธีการจัดเก็บภาษี และส่วนที่สามเป็นแนวคิดพัฒนาการจัดเก็บภาษีของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันโครงสร้างทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากภาคการเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและกำลังปรับไปเป็นเศรษฐกิจดิจิทัล Don Tapscott, 1995 ยังได้ระบุว่าอินเทอร์เน็ตจะเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินธุรกิจและการดำรงชีวิต ดังนั้นโลกต่อจากนี้จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงนี้ (Tapscott, 1995)

เมื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในระบบเศรษฐกิจ สังคมโลกจึงก้าวเข้าสู่ยุคของเศรษฐกิจดิจิทัล อินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการซื้อขายสินค้าหรือบริการ ผู้ประกอบการต่างก็นำอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นตัวแทนในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ ทำให้เกิดเป็นการประกอบธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือที่เรียกกันว่า “การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์” ซึ่งคำว่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นได้มีองค์ประกอบต่าง ๆ นิยามไว้หลายความหมายดังต่อไปนี้

สหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) ได้นิยามว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คือการทำธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการประมวลและการส่งข้อมูลที่มีข้อความเสี่ยงและภาพประเภทของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รวมถึงการขายสินค้าและบริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การขนส่งผลิตภัณฑ์ที่มีเนื้อหาข้อมูลแบบดิจิทัล (Digital) ในระบบออนไลน์ การโอนเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ การจำหน่ายหุ้นทางอิเล็กทรอนิกส์ ใบตราส่ง การประมูล การออกแบบและวิศวกรรมร่วมกัน การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ การขายตรง การให้บริการหลังการขาย ทั้งนี้ใช้กับสินค้า เช่น สินค้าบริโภค, อุปกรณ์ทางการแพทย์ และบริการ เช่น บริการขายข้อมูล บริการด้านการเงิน บริการด้านกฎหมาย รวมทั้งกิจการทั่วไป เช่น สาธารณสุข การศึกษา

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) ได้นิยามว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คือ การผลิต การกระจาย การขายหรือการขนส่งผลิตภัณฑ์และบริการโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) ได้นิยามว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คือ ธุรกิจทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเชิงพาณิชย์ ทั้งในระดับองค์กรและส่วนบุคคลบนพื้นฐานของการประมวลและการส่งข้อมูลดิจิทัล (Digital) ที่มีทั้งข้อความ เสียง และภาพ

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Economic and Social Commission for Asia and The Pacific หรือ ESCAP) ได้นิยามว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ ขบวนการที่ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ใช้เทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ และครอบคลุมรูปแบบทางการเงินทั้งหลาย เช่น ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ การค้าอิเล็กทรอนิกส์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange หรือ EDI) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โทรสาร แคตตาล็อกอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Catalogue) การประชุมทางไกลและรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลระหว่างองค์กร

The Korea Fair Trade Commission ได้ให้นิยามกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ว่าเป็นกิจกรรมทางการค้าในการขายสินค้าหรือบริการซึ่งดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนด้วยการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์นั้นหมายความว่าข้อมูลที่จัดเตรียมไว้สำหรับการรับส่ง หรือเก็บไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านการประมวลผลข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ ซึ่งการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นจะมีการทำธุรกรรมผ่านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และจะอยู่ในขั้นตอนตั้งแต่การสั่งหรือการชำระเงิน (The Korea Fair Trade Commission)

ศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (National Electronic and Computer Technology Center หรือ NECTEC) ได้นิยามว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ การดำเนินธุรกิจโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือสพธอ. (Electronic Transactions Development Agency หรือ ETDA) ได้นิยามว่า การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการทำธุรกรรมซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเป็นสื่อในการ

นำเสนอสินค้าและบริการต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ทำให้ผู้เข้าใช้บริการจากทุกที่ทุกประเทศ หรือทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงร้านค้าได้ง่ายและตลอด 24 ชั่วโมง

และกรมสรรพากร ได้นิยามว่า ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าและบริการโดยผ่านคอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารโทรคมนาคมหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2 ประเภทของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

จากนิยามของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กรมสรรพากรได้ทำการจำแนกประเภทกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ 5 ประเภทดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2557)

2.2.1 B2C (Business to Customer) คือ การค้าระหว่างผู้ค้าโดยตรงถึงลูกค้าหรือผู้บริโภค เช่น การขายหนังสือออนไลน์ ที่การสั่งซื้อสินค้าทำผ่านระบบตะกร้าสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ การชำระเงินมีทางเลือกให้ลูกค้า เช่น การโอนผ่านธนาคาร บัตรเครดิต ไปรษณีย์ธนาณัติ

2.2.2 B2B (Business to Business) คือ การค้าระหว่างผู้ค้ากับหน่วยธุรกิจที่เป็นผู้ประกอบการ ครอบคลุมถึงการขายส่ง การทำการสั่งซื้อสินค้าผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) หรือเว็บไซต์ที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ที่ต้องการซื้อสินค้า/บริการ กับผู้ให้บริการธุรกิจ

2.2.3 C2C (Customer to Customer) เป็นการติดต่อระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค การติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารในกลุ่มคนที่มีการบริโภค หรือบุคคลทั่วไปอาจทำการแลกเปลี่ยนสินค้ากันเองหรือขายของมือสอง

2.2.4 B2G (Business to Government) คือการประกอบธุรกิจระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐที่ใช้กันมากคือ การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่เรียกว่า e-Government Procurement การจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ EDI ในพิธีการศุลกากรของกรมศุลกากร

2.2.5 G2C (Government to Customer) การบริการของภาครัฐสู่ประชาชนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้กรมสรรพากรยังได้รวบรวมรูปแบบของธุรกิจพาณิชย์ (E-Commerce) รูปแบบใหม่ที่มีหน้าที่จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีไว้อีก 10 ประเภทดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2563a)

(1) Catalog Website หมายถึง เว็บไซต์ที่ผู้ประกอบการจัดทำขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็นห้องแสดงสินค้ารายการราคาสินค้าประชาสัมพันธ์รายการสินค้าโปรโมชั่น ณ ช่วงเวลานั้น ทั้งนี้

อาจเน้นไปทางโฆษณาสินค้าตัวใหม่แต่ไม่ได้มีการซื้อขายสินค้าออนไลน์แต่อย่างใด หากผู้ซื้อสินค้าสนใจจะซื้อสินค้าจะต้องสั่งสินค้าและการชำระราคาค่าสินค้าจะเกิดขึ้นทันทีที่รับมอบสินค้า เว็บไซต์ประเภทนี้จะไม่มียระบบ ไม่มีตะกร้าในการซื้อขาย แต่จะมีเพียงรูปภาพหรือรายการสินค้าพร้อมราคาเท่านั้น

(2) **e-Shopping** หมายถึง เว็บไซต์ที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของกิจการ ส่วนใหญ่จะใช้ชื่อกิจการเป็นชื่อเว็บไซต์โดยไม่มีคำอื่นต่อท้ายกิจการ จะสร้างกิจกรรมบนเว็บไซต์แบบเต็มรูปแบบโดยจะมีกิจกรรมต่าง ๆ มีการเคลื่อนไหว ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเว็บไซต์ให้ทันสมัยตลอดเวลา มีผู้เข้าชมเป็นจำนวนมาก ในส่วนของการขายสินค้าจะมีระบบการรับชำระค่าสินค้ามีตะกร้าให้เลือกสินค้ามีระบบการตรวจสอบ การส่งของและระบบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า

(3) **Community Web** หมายถึง ชุมชนเว็บบอร์ดซึ่งเป็นที่รวมตัวของคนที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน โดยทางเว็บไซต์ได้จัดทำเว็บบอร์ดแล้วอนุญาตให้สมาชิกนำสินค้าต่าง ๆ มาโพสต์ขายได้ด้วย ซึ่งในปัจจุบันจะมีเว็บไซต์ประเภทนี้อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น เว็บสำหรับคนชอบมือถือ กล้องถ่ายรูป อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งการทำเว็บไซต์ให้มีสินค้าตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้การขายสินค้าได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น การขายสินค้าเป็นการซื้อขายที่ผู้ซื้อส่วนใหญ่จะติดต่อกันทางโทรศัพท์หรือ e-mail ที่ให้ไว้บนเว็บบอร์ดและทำการตกลงราคากัน ซึ่งมักใช้การชำระค่าสินค้าด้วยวิธีการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารและรับสินค้าทางไปรษณีย์

(4) **e-Auction (electronic auction)** หรือที่เรียกว่า Online auction, e-bidding, online bidding หรือการประมูลออนไลน์คือการประมูลสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายเห็นความเคลื่อนไหวของราคาขณะประมูลในแบบเรียลไทม์ (real time) โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

(5) **e-Market Place** หมายถึง ห้างสรรพสินค้าออนไลน์ ทำหน้าที่เหมือนห้างสรรพสินค้า แบ่งเนื้อที่ในเว็บไซต์ออกเป็นขนาดเล็กจัดเป็นหมวดหมู่โซนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการสนใจเข้ามาเช่าหน้าร้านเพื่อประกอบธุรกิจโดย e-Market Place จะมีระบบจัดการเว็บไซต์ร้านค้าไว้บริการผู้ประกอบการ เช่น ระบบตะกร้าสั่งซื้อสินค้า ระบบรับชำระเงิน ระบบการตรวจเช็คสต็อกระบบช่วยร้านค้าประชาสัมพันธ์สินค้า ระบบเว็บบอร์ด เป็นต้น

(6) **Stock Photo** หมายถึง ที่เก็บรวบรวมภาพถ่ายไว้ด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายภาพถ่าย เพียงเจ้าของภาพยินยอมหรืออนุญาตให้ผู้ซื้อใช้ภาพถ่ายเท่านั้น โดยไม่ได้เป็นการขายขาดสิทธิ์ภาพถ่ายดังกล่าว ดังนั้นลิขสิทธิ์ยังอยู่กับเจ้าของภาพอย่างสมบูรณ์เช่นเดิม ทำให้สามารถนำภาพถ่ายดังกล่าวไปขายซ้ำแล้วซ้ำอีกที่เว็บไซต์ก็ได้ ส่วนภาพถ่ายที่ซื้อมาผู้ซื้อสามารถนำไปใช้ในการพิมพ์หนังสือ พิมพ์นิตยสาร สร้างภาพยนตร์ และด้านอื่น ๆ ได้ตามต้องการ ปัจจุบัน Stock Photo ไม่ได้รับเฉพาะภาพถ่ายเท่านั้นยังรับภาพจากนักออกแบบผู้สร้างสรรค์ภาพจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรม Illustrator, Photoshop อีกด้วย

(7) **Google AdSense** หมายถึง โปรแกรมการโฆษณาสินค้าที่ทาง Google เปิดโอกาสให้กับผู้ที่มีเว็บไซต์สามารถสร้างรายได้ด้วยการนำโฆษณาของ Google มาใส่ไว้ที่เว็บไซต์โดยรายได้จะเกิดจากการมีผู้อื่นมาเยี่ยมชมและการคลิกโฆษณานั้น ซึ่งโฆษณาต่าง ๆ ของ Google จะเป็นโฆษณาที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาของเว็บไซต์

(8) **SEO (Search Engine Optimization)** หมายถึง การทำให้ผลการค้นหาจาก Google แสดงข้อมูลเว็บไซต์ติดอันดับต้น ๆ ของผลการค้นหาปกติ (Natural Search) นักคอมพิวเตอร์สามารถทำได้ด้วยการปรับเว็บไซต์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ การให้คะแนนของ Google หรือที่เรียกว่า PageRank เช่น เว็บไซต์ที่เปิดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์จำนวนมาก บทความบนเว็บไซต์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ไม่มีข้อความที่คัดลอกจากเว็บไซต์อื่น โดยเว็บไซต์ที่มี PageRank สูงก็จะได้อยู่ในอันดับต้น ๆ ของผลการค้นหาปกติ ผู้ประกอบการที่ต้องการให้ผลการค้นหาของ Search engine ปรากฏบนหน้าแรกของการค้นหาซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับ Google AdWords / Google AdSense การโฆษณาแบบนี้ผู้ประกอบการต้องว่าจ้างนักคอมพิวเตอร์ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นผู้ดำเนินการ

(9) **Affiliate Marketing** หมายถึง ธุรกิจที่ใช้ระบบการขายและชำระเงินของผู้ขาย โดยผู้ประกอบการจะชักชวนให้ซื้อสินค้าด้วยการโฆษณาข้อมูลสินค้าผ่านเว็บไซต์ของตนเอง แล้วผู้ซื้อทำการคลิกผ่าน Banner หรือ Link ID เพื่อเข้าไปซื้อสินค้า/บริการ จากเว็บไซต์นั้น ๆ และจะได้รับผลตอบแทนค่าธรรมเนียมภายหลังการขายประสบผลสำเร็จ

ผู้ประกอบการในการทำ Affiliate Marketing

9.1 บริษัทหรือเว็บไซต์ที่ต้องการทำการโฆษณาสินค้าหรือบริการของตนเอง

9.2 Affiliate Networks หรือ Affiliate Program Providers หมายถึง เว็บไซต์ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมของบริษัทหรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ต้องการทำการโฆษณาสินค้าหรือบริการของตนเองบนอินเทอร์เน็ต โดยผู้เป็น Affiliate Network มีหน้าที่เก็บข้อมูลและดูแลระบบจ่ายเงินค่าตอบแทนให้กับตัวแทนโฆษณา

9.3 Affiliate หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนโฆษณาสินค้าหรือบริการให้กับเว็บไซต์ต่าง ๆ

(10) Game Online หมายถึง การเล่นเกมผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ โดยผู้เล่นเกมออนไลน์จะต้องติดตั้งโปรแกรม Client เพื่อเชื่อมโยงกับบริษัทผู้ให้บริการเกมออนไลน์ซึ่งทำหน้าที่เป็น Server ทั้งนี้ข้อมูลต่าง ๆ ของผู้เล่นเกมออนไลน์จะถูกเก็บไว้ในเครื่อง Server ซึ่งทำให้ผู้เล่นเกมออนไลน์สามารถแข่งขันและสนทนา (Chat) กับผู้เล่นรายอื่นที่อยู่ในเกมออนไลน์ได้ทันที ทั้งนี้ผู้เล่นเกมออนไลน์จะต้องเสียค่าบริการ สำหรับการเล่นเกมออนไลน์ตามอัตราและเงื่อนไขที่บริษัทผู้ให้บริการกำหนดไว้

ประเภทเกมออนไลน์มี 2 ประเภท ดังนี้

10.1 Massively Multiplayer Online Role-Playing Game (MMORPG) คือเกมออนไลน์ที่สามารถรองรับผู้เล่นเกมได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก โดยผู้เล่นทุกคนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันในโลกของเกมได้พร้อมกัน (Real Time Interaction) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เล่นสามารถแข่งขันหรือผูกมิตรกันได้เสมือนอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง โดยเนื้อหาของเกมส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการต่อสู้ผจญภัยเพื่อป้องกันตัวหรือในภาวะสงคราม โดยมีลักษณะทั่วไปดังนี้

- ผู้เล่นเกมจะเป็นตัวละครหนึ่ง ๆ หรือหลายตัวในเวลาเดียวกัน โดยใช้ระบบการควบคุมตัวละครหลายตัว (Multi Character Control System: MCC) ซึ่งแต่ละตัวจะมีบทบาทต่อเนื้อเรื่องและมีจุดเด่นหรือจุดด้อยที่แตกต่างกันไป

- ผู้เล่นเกมสามารถเพิ่มประสบการณ์ (Level) และเก็บสะสมอุปกรณ์ต่าง ๆ (Item) เช่นอาวุธ หรือคະແນเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งของตัวละครให้มีลักษณะที่แตกต่างจากตัวละครอื่น ๆ และสามารถแลกเปลี่ยนหรือซื้อขาย Item ในเกมได้

- ลักษณะการดำเนินชีวิตของตัวละครจะอ้างอิงเหตุการณ์และการใช้ชีวิตเสมือนสังคมในชีวิตจริง เช่น การแต่งงาน การรับตัวละครอื่น ๆ เป็นลูกศิษย์หรืออาจารย์ การรวมกลุ่มกันเพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น

- การเล่นเกมจะไม่มีผลแพ้หรือชนะ โดยการเล่นเกมจะต่อเนื่องไปตามเนื้อเรื่องของเกมที่ไม่มีวันสิ้นสุด

- ผู้เล่นเกมโดยส่วนใหญ่จะมีความรักดีต่อเกม ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากลักษณะของเกมที่กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้เล่น โดยจะใช้เวลาในการเล่นเกมน้อยช้านานเพื่อเก็บประสบการณ์ (Level) ในแต่ละเกม

10.2 Casual Game คือ เกมออนไลน์ที่มีตัวการ์ตูนน่ารักสีสันสดใส มักเป็นเกมเล่นง่ายที่ผู้เล่นไม่ต้องใช้เวลา หรือทักษะในการเล่นมากนักและสามารถเล่นจบในเวลาอันสั้น ซึ่งเหมาะสำหรับการเล่นเพื่อผ่อนคลาย

การคิดค่าบริการเกมออนไลน์ ผู้เล่นจะต้องเสียค่าบริการให้กับบริษัทผู้เปิดเซิร์ฟเวอร์เกมออนไลน์ โดยรูปแบบการเก็บค่าบริการในปัจจุบันจะมีอยู่ทั้งหมด 2 แบบคือ Air Time และ Item Selling

- Air Time เป็นการซื้อบัตรเติมเวลาเพื่อเล่นเกมออนไลน์ เปรียบเทียบให้เห็นภาพชัด ๆ ก็เหมือนกับบัตรเติมโทรศัพท์มือถือ โดยหากเราไม่ได้เสียค่า Air Time ก็จะไม่สามารถเข้าเล่นเกมออนไลน์ได้ รูปแบบของบัตรเติม Air Time ก็จะมีอยู่ 2 ประเภทคือเติมเป็นชั่วโมงและเติมเป็นวัน ส่วนใหญ่การเก็บค่าบริการแบบนี้จะเจอในเกมออนไลน์ประเภท MMORPG ตัวอย่างเช่น Ragnarok, Lineagell, Mu Online เป็นต้น

- Item Selling การเก็บค่าบริการแบบนี้ผู้เล่นสามารถเข้าเล่นเกมได้ฟรี แต่หากต้องการซื้อ Item บางอย่างมาใช้ในเกมจะต้องทำการเติมแต้มด้วยเงินจริง เพื่อนำแต้มเหล่านั้นไปใช้ซื้อ Item ต่าง ๆ ส่วนใหญ่การเก็บค่าบริการแบบนี้จะเห็นในเกมออนไลน์ประเภท Casual Game เช่น Pangya, O2Jam, Last Chaos เป็นต้น ซึ่งบัตรเติมเงินนั้นมี 3 ประเภทคือ บัตรเติมเงินที่ออกโดยบริษัทผู้นำเข้า เกมออนไลน์ใช้ได้เฉพาะเกมออนไลน์ที่บริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้ให้บริการเท่านั้น บัตรเติมเงินทั่วไปใช้ในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ ทางอินเทอร์เน็ตได้ทั่วไปในประเทศไทย เช่นบัตรเติมเงิน True Money, mPay เป็นต้น

2.3 หลักการจัดเก็บภาษี

หลักการบริหารภาษีที่ดี

รัฐนั้นมีรายได้หลักจากจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งภาษีอากรนั้นเป็นสิ่งที่รัฐบังคับเก็บจากประชาชน การจัดเก็บรายได้ของรัฐนั้นก็เพื่อการใช้จ่ายในกิจการสาธารณะต่าง ๆ ของภาครัฐ นอกจากภาษีอากร จะเป็นแหล่งรายได้หลักของรัฐแล้วภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือที่รัฐสามารถใช้เป็นตัวช่วยในการ กระจายรายได้สู่ภาคประชาชนและส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเจริญเติบโต

การจัดเก็บภาษีของรัฐนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนดังนั้นรัฐจึงต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ และจำเป็นต้องมีหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ซึ่ง Adam Smith ได้เสนอหลักการจัดเก็บภาษีที่ดี 4 ประการ (Four Maxims regarding Taxes in General) (Adam Smith, 2013 อ้างถึงในชินดนัย สังคะคุณ, 2558) ที่มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

(1) **ความเสมอภาค (Equality)** ประชาชนทุกคนในรัฐหรือประเทศนั้น ๆ ควรที่จะต้อง เสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ของตนเพื่อสนับสนุนภาครัฐในด้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนความสามารถ ทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ซึ่งประชาชนทุกคนต่างก็ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ภายใต้อำนาจคุ้มครอง จากรัฐ

(2) **ความชัดเจนแน่นอน (Certainty)** ภาษีอากรที่ประชาชนแต่ละคนมีภาระหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบจะต้องมีความแน่นอนชัดเจน ไม่มีความกำกวม การกำหนดระยะเวลา วิธีการจ่าย และ จำนวนภาษีที่ต้องจ่ายจะต้องชัดเจนประชาชนผู้เสียภาษีทุกคนสามารถเข้าใจได้

(3) **ความสะดวกในการเสียภาษี (Convenience of payment)** การจัดเก็บภาษีอากร ควรจัดเก็บตามวัน เวลา หรือวิธีที่ทำให้ผู้เสียภาษีสะดวกที่สุด

(4) **ความประหยัดในการจัดเก็บภาษี (Economy in collection)** ภาษีอากรทุกชนิดที่ จัดเก็บควรจะทำให้เกิดภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดและประหยัดเงินในกระเป๋าให้ได้มากที่สุด

หลักการจัดเก็บภาษีของ Adam Smith นั้นได้รับการพัฒนาต่อมาจนกลายเป็นหลักการ จัดเก็บภาษีอากรที่ดีที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล 2547 อ้างถึงใน ชินดนัย สังคะคุณ, 2558)

(1) **หลักความเป็นธรรม (Equity)** ถือเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในหลักการจัดเก็บภาษีที่ ดี ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

1.1 หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ (Principle of Absolute Equity) เป็นการวัดความเป็นธรรมของการเสียภาษีของประชาชนเป็นรูปแบบของตัวเงิน หมายถึง การที่ประชาชนต้องเสียภาษีในจำนวนที่เท่า ๆ กันทุกคน เพราะมุมมองต่อภาระค่าใช้จ่ายของรฐนั้นถือเป็นรายจ่ายส่วนรวมที่ควรจะต้องกระจายไปยังประชาชนผู้เสียภาษีทุกคนในจำนวนที่เท่ากันด้วยการนำรายจ่ายของภาครฐเป็นตัวตั้งและหารด้วยจำนวนประชาชนผู้เสียภาษี จึงเก็บภาษีในรูปแบบของการเหมาจ่าย (Lump Sum Taxes) ทั้งนี้หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์จะสามารถใช้ได้ก็ต่อเมื่อฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันและรฐสามารถสำรวจจำนวนประชาชนผู้เสียภาษีทั้งหมดเป็นจำนวนที่แน่นอนได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนนั้นมีความแตกต่างกันออกไป หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์จึงไม่สามารถนำมาใช้ได้จริงในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน

1.2 หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (Principle of Relative Equity) เป็นหลักการวัดความเป็นธรรมในการเสียภาษีของประชาชน ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากหลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ โดยหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์มีลักษณะดังนี้

1.2.1 หลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (The Benefit Principle) เป็นหลักการที่ใช้วัดความเป็นธรรมของการเสียภาษีจากผลประโยชน์ที่ได้ประชาชนแต่ละคนได้รับจากรฐ หากผู้ใดได้รับประโยชน์จากรฐมากก็มีหน้าที่จะต้องเสียภาษีให้กัรฐมาก หากผู้ใดได้รับประโยชน์จากรฐน้อยก็มีหน้าที่จะต้องเสียภาษีให้รฐน้อยกว่าประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์มากกว่า

1.2.2 หลักความสามารถในการเสียภาษี (The Ability to Pay Principle) เป็นการการที่วัดความเป็นธรรมของการเสียภาษีจากความสามารถของประชาชนที่เสียภาษีแต่ละคน ซึ่งอาจเกิดจากทรัพย์สิน รายได้ และรายจ่ายของแต่ละคน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยทั้งสามแล้วจะพบว่ารายได้ถือเป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนได้ดีที่สุด

(2) **หลักความแน่นอน (Certainty)** เป็นหลักการที่มองว่าภาษีอากรที่ตินั้นจะต้องชัดเจนและแน่นอน ทั้งฐานภาษี อัตราภาษี เทคนิค การประเมินภาษี รวมทั้งวิธีการจัดเก็บภาษี โดยการจัดเก็บภาษีจะต้องมาจากเหตุผลไม่ใช่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจหรือตามความต้องการของผู้จัดเก็บหรือผู้เสียภาษี เนื่องจากเมื่อเกิดความไม่แน่นอนในการจัดเก็บภาษีย่อมก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและสร้างความไม่เป็นธรรมขึ้นแก่ผู้เสียภาษี

(3) **หลักความสะดวก (Convenience)** เป็นหลักการที่มองว่าภาษีอากรนั้นจะต้องมีการเรียกเก็บที่ตรงต่อเวลา และวิธีการชำระภาษีนั้นจะต้องทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีเกิดความสะดวกสบายมากที่สุด ไม่สร้างความยุ่งยากในการเสียภาษีให้กับประชาชนมากเกินไป

(4) **หลักความประหยัด (Economy)** เป็นหลักที่มองว่าภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องเป็นภาษีที่รัฐใช้จ่ายในการเก็บภาษีน้อยที่สุด และในส่วนของประชาชนผู้เสียภาษีก็น่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเสียภาษีให้น้อยที่สุดเช่นกัน ซึ่งรายได้ภาษีของรัฐนั้นมาจากจำนวนภาษีที่จัดเก็บได้หักด้วยค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีของรัฐ หากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีของภาครัฐมีมากก็จะทำให้รายได้ภาษีที่แท้จริงของรัฐลดลงตามไป

(5) **หลักการยอมรับ (Acceptability)** เป็นหลักที่มองว่าภาษีอากรที่ดีประชาชนผู้เสียภาษีทุกคนจะต้องยอมรับว่ามีระบบการจัดเก็บภาษีที่มีความยุติธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนผู้เสียภาษีที่มีต่อรัฐด้วย การที่รัฐแสดงให้เห็นว่าประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคตเป็นอย่างไร ย่อมทำให้ประชาชนนั้นให้การยอมรับและมีความเต็มใจที่จะเสียภาษีให้แก่รัฐมากขึ้น

(6) **หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Enforceability)** เป็นการมองว่าภาษีอากรที่ดีจะต้องสามารถทำการบริหารจัดการจัดเก็บได้อย่างสัมฤทธิ์ผล มีวิธีการตรวจสอบและดำเนินการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ ภาษีใดสามารถจัดเก็บได้จริงหรือไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดเก็บนั้นก็ไม่ว่าจะเป็นการจําจัดเก็บภาษีอากรที่ดี

(7) **หลักการทำรายได้ (Productivity)** เป็นหลักที่มองว่าภาษีอากรที่ดีจะสามารถทำรายได้ให้ภาครัฐได้ การที่มีฐานภาษีกว้างและฐานภาษีนั้นสามารถขยายตัวได้ตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีอากรเป็นจำนวนมากโดยที่ไม่ต้องเพิ่มอัตรการจัดเก็บภาษีแต่อย่างใด

(8) **หลักความยืดหยุ่น (Flexibility)** เป็นหลักที่มองว่าภาษีอากรที่ดีจะต้องปรับตัวให้เข้ากับภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศหรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประชาชนได้โดยง่าย เช่น การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่กำหนดอัตราร้อยละ 10 แต่มีการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อลดอัตราร้อยละเหลือร้อยละ 7 แต่ต่ออายุการลดอัตราร้อยละไปเรื่อย ๆ เมื่อใดก็ตามที่รัฐเห็นว่าควรจัดเก็บในอัตราร้อยละ 10 ก็สามารถทำได้โดยง่ายด้วยการยกเลิกพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะส่งผลให้ต้องกลับไปใช้อัตราร้อยละ 10 โดยไม่ต้องแก้ไขกฎหมายใหม่แต่อย่างใด

2.4 การจัดเก็บภาษีของประเทศไทย

ภาษีอากรที่เป็นรายได้หลักของประเทศสามารถจำแนกประเภทออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทที่หนึ่ง **ภาษีทางตรง** เป็นภาษีที่ภาระภาษีนั่นตกแก่บุคคลผู้มีรายได้โดยตรง ซึ่งกฎหมายประสงค์จะให้บุคคลนั้นรับภาระภาษี ซึ่งจะทำการผลักภาระภาษีไปให้กับผู้อื่นได้ยาก เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ประเภทที่สอง **ภาษีทางอ้อม** ภาษีทางอ้อมนั้นเป็นภาษีที่ไม่แน่ว่าภาระภาษีจะต้องตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะให้รับภาระหรือไม่ ซึ่งนั่นก็คือผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้อื่นได้ง่าย เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ

การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจนั้นเกี่ยวข้องกับภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม ในกรณีที่บุคคลธรรมดาประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และทำให้มีเงินได้จะมีภาระภาษีทางตรงเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หากจดทะเบียนประกอบกิจการในรูปแบบของนิติบุคคลก็มีภาระภาษีเงินได้นิติบุคคล และหากประกอบกิจการมีเงินได้เกิน 1.8 ล้านบาท ก็จะมีภาระภาษีทางอ้อมเพิ่มขึ้นคือภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากรายได้ถึงเกณฑ์จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้มีเงินได้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท คือ **ประเภทที่หนึ่ง**บุคคลธรรมดา ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีชีวิต ตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากบุคคลธรรมดานั้นมีเงินได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามประมวลรัษฎากร ก็มีหน้าที่จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา **ประเภทที่สอง**ผู้ถึงแก่ความตาย หมายถึง ผู้ถึงแก่ความตายซึ่งมีเงินได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ ก็มีหน้าที่จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย **ประเภทที่สาม**กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง หมายถึง ในปีภาษีถัดจากที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย หากกองมรดกนั้นยังมิได้แบ่งให้กับทายาทคนใดคนหนึ่งโดยเด็ดขาด และกองมรดกนั้นก่อให้เกิดเงินได้พึงประเมินถึงเกณฑ์ที่ประมวลรัษฎากรกำหนด กองมรดกดังกล่าวจึงยังมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย **ประเภทที่สี่**ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชินิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ หมายความว่า บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรตามมาตรา 102 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะบุคคลที่มีโชินิติบุคคล หมายความว่า บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงกระทำการร่วมกันอันมิใช่ห้างหุ้นส่วนสามัญตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่าไร หรือไม่อย่างไรนั้นจะต้องใช้หลักการสำคัญสองประการซึ่งเป็นพื้นฐานของอำนาจในการจัดเก็บภาษีในการพิจารณา คือ หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) และหลักถิ่นที่อยู่ (Residence Rule) ซึ่งทั้งสองหลักนี้จะทำให้ทราบถึงพื้นฐานว่าเงินได้พึงประเมินและแหล่งเงินได้ว่ามาจากแหล่งใด ในประเทศหรือนอกประเทศ หรือเป็นเงินได้ที่ยกเว้นภาษีหรือไม่

(1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) เป็นหลักการจัดเก็บภาษีที่จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของรัฐกับสถานที่ของเงินได้ การที่เงินได้เกิดในรัฐใดรัฐนั้นย่อมมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีอากรจากเงินได้ดังกล่าว โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้มีเงินได้จะมีสัญชาติใด และเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในรัฐที่จัดเก็บภาษีหรือไม่ ซึ่งอำนาจการจัดเก็บภาษีดังกล่าวจะทำให้รัฐที่มีเงินได้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีที่เกิดจากเงินได้นอกอาณาเขตของรัฐของตนเอง หลักการจัดเก็บภาษีตามแหล่งที่เกิดเงินได้นี้มาจากแนวคิดที่ว่า ผู้ใดก็ตามที่ได้รับเงินได้หรือประโยชน์อื่นใดที่พึงถือเป็นเงินได้จากรัฐนั้น ถือว่าผู้นั้นมีส่วนใช้ประโยชน์หรือทำให้ทรัพยากรของรัฐนั้นสิ้นเปลืองหมดไป ดังนั้นรัฐนั้นย่อมมีสิทธิได้รับการชดเชยจากการเรียกเก็บภาษีอากร (พล อิรคุปต์, 2556)

(2) หลักถิ่นที่อยู่ (Resident Rule) เป็นหลักการจัดเก็บภาษีที่จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของรัฐกับตัวผู้มีเงินได้ที่มีถิ่นที่อยู่ในรัฐนั้น การที่ผู้มีเงินได้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในรัฐใดผู้มีเงินได้ก็มีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐนั้นไม่ว่าจะมีเงินได้จากแหล่งใดก็ตาม ซึ่งหลักถิ่นที่อยู่จะไม่จำกัดแค่เงินได้ที่เกิดขึ้นในรัฐนั้น เพราะหลักถิ่นที่อยู่เป็นหลักที่ให้อำนาจรัฐในการจัดเก็บภาษีที่เกิดจากเงินได้ที่เกิดขึ้นนอกรัฐนั้นด้วย ซึ่งหลักถิ่นอยู่นั้นเกิดจากแนวคิดที่ว่า ผู้ใดก็ตามที่มาเป็นผู้อยู่อาศัยในรัฐนั้นย่อมต้องใช้ประโยชน์หรือทรัพยากรที่รัฐนั้นจัดสรรไว้ให้ ซึ่งในขณะที่อยู่อาศัยในรัฐนั้นก็สร้างมลภาวะต่าง ๆ เกิดขึ้นภายในรัฐ ซึ่งในเชิงเศรษฐกิจนั้นถือว่าเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นรัฐที่เป็นถิ่นที่อยู่ของผู้มีเงินได้จึงได้รับการชดเชยจากการจัดเก็บภาษีอากร โดยไม่ต้องคำนึงว่าเงินได้ดังกล่าวจะมาจากแหล่งใดหรือผู้มีถิ่นที่อยู่จะมีสัญชาติของรัฐนั้นหรือไม่ (พล อิรคุปต์, 2556)

จากหลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) และหลักถิ่นที่อยู่ (Resident Rule) ประเทศไทยได้กำหนดความหมายของเงินได้ไว้ในมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรและก็ได้กำหนดความหมายของแหล่งที่มาของเงินได้และการเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในมาตรา 41 แห่งประมวลรัษฎากร

มาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2481)

ได้กำหนดความหมายเงินได้พึงประเมินไว้ดังต่อไปนี้

(1) เงิน หมายถึง เงินตราไทยหรือเงินตราต่างประเทศที่ได้รับ ถ้าเป็นเงินตราต่างประเทศให้คำนวณค่าเป็นเงินไทย

(2) ทรัพย์สินซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน หมายถึง ทรัพย์สินตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจมีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างก็ได้แต่ต้องเป็นสิ่งที่ได้รับและสามารถคิดคำนวณได้เป็นเงิน เช่น ได้รับทรัพย์สินเป็นบ้านหรือรถยนต์จากการชิงโชค เป็นต้น

(3) ประโยชน์ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน หมายถึง สิ่งที่ได้รับมาที่ไม่ใช่เงิน ไม่ใช่ทรัพย์สินแต่เป็นประโยชน์อย่างอื่นที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ เช่น นายจ้างให้ลูกจ้างอยู่บ้าน นายจ้างโดยที่ไม่ต้องเสียค่าเช่า มูลค่าของการได้อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าถือเป็นเงินได้พึงประเมินอย่างหนึ่ง

(4) เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้

(5) เครดิตภาษีเงินปันผลเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นมาเพื่อจัดหรือบรรเทาภาษีซ้ำซ้อนของเงินปันผล การจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อนจากเงินปันผลถือเป็นรูปแบบของการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อนในเชิงเศรษฐกิจ กล่าวคือ หมายถึงกรณีที่ประเทศหนึ่งทำการจัดเก็บภาษีจากฐานเดียวกันมากกว่าหนึ่งครั้ง

มาตรา 41 แห่งประมวลรัษฎากร (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2481)

ได้นิยามถึงแหล่งที่มาของเงินได้ ซึ่งแบ่งเงินได้เป็น “เงินได้จากแหล่งในประเทศและเงินได้จากแหล่งนอกประเทศ” ซึ่งเงินได้จากแหล่งในประเทศหรือนอกประเทศที่จะต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ สามารถพิจารณา ดังนี้

(1) แหล่งเงินได้ในประเทศ หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลที่สืบเนื่องจากการมีหน้าที่ หรืองานที่ทำให้ประเทศไทย หรือกิจการที่ทำให้ประเทศไทย หรือกิจการของนายจ้างในประเทศไทยหรือทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย เช่น ดอกเบี้ย, เงินปันผล, ค่าเช่า ฯลฯ

ผู้มีเงินได้ที่เกิดจากแหล่งในประเทศนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้เสมอ เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นตามกฎหมาย

(2) แหล่งเงินได้นอกประเทศ หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลสืบเนื่องจากมีหน้าที่งานที่ทำในต่างประเทศหรือ กิจการที่ทำให้ต่างประเทศหรือ ทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ

ผู้มีเงินได้ที่เกิดจากแหล่งต่างประเทศในปีภาษีที่ล่วงมาแล้วจะมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ในประเทศไทย ก็ต่อเมื่อครบองค์ประกอบ 2 ประการดังต่อไปนี้ **ประการที่หนึ่ง** ผู้มีเงินได้เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยในปีภาษีนั้น และ**ประการที่สอง** ผู้มีเงินได้นำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีนั้นด้วย ซึ่งคำว่า “ผู้อยู่ในประเทศไทย” นั้นหมายความว่า เป็นบุคคลผู้อยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะรวมทั้งหมดถึง 180 วัน ในปีภาษีใดให้ถือว่าผู้นั้นเป็น “ผู้อยู่ในประเทศไทย”

การเข้ามาของแพลตฟอร์มออนไลน์นั้นส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับภาษีประเภทอื่น ๆ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาและมีสถานะโสดหากมีเงินได้ตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไปจะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นสามารถทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการยื่นแบบผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาต่าง ๆ หรือยื่นผ่านระบบ e-Filing ของกรมสรรพากร แต่ก็พบว่ายังมีผู้ประกอบการอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ให้ความร่วมมือทางด้านภาษี ไม่ดำเนินการยื่นแบบแสดงรายการ ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดทำให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ยังเป็นผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษีอากร

แต่เมื่อเทียบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับภาษีประเภทอื่น เช่นกรณีตัวอย่าง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องทำการจดทะเบียนนิติบุคคลและดำเนินการขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ซึ่งนั่นจะทำให้ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลนั้นเข้าสู่ระบบภาษีตั้งแต่เริ่มประกอบกิจการ หรือในกรณีที่ผู้ประกอบการมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาท กฎหมายก็กำหนดให้ผู้ประกอบการดำเนินการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งทั้งสองประเภทภาษีตัวอย่างนี้มีอัตราโทษปรับทางกฎหมายค่อนข้างสูง ทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อเทียบกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งในปัจจุบันวิธีการดำเนินธุรกิจมีความหลากหลายและผู้ประกอบการต่างให้ความสนใจประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และกรมสรรพากรต้องพยายามรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงนี้

2.5 ระเบียบการติดตามผู้ประกอบการนอกระบบภาษี

กรมสรรพากรได้จัดตั้งกองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบขึ้นมาเพื่อมีภารกิจหลักในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษี ในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษีของกรมสรรพากรนั้นได้มี “แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากรที่ ศน.9/2553 เรื่องการสำรวจแหล่งภาษีอากร” เป็นแนวทางปฏิบัติหลักในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบในการนำผู้ประกอบการนอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากรที่ ศน. 9/2553 มีทั้งหมด 16 ข้อ โดยในข้อที่ 2 จะเป็นการนิยามแนวทางปฏิบัติดังนี้

(1) การสำรวจ หมายถึง การออกไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีเงินได้หรือการประกอบกิจการเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรและนำผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีอากร รวมถึงการให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

(2) เจ้าหน้าที่สำรวจ หมายถึง เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากสรรพากรอำเภอหรือสรรพากรพื้นที่ หรืออธิบดีกรมสรรพากรให้ปฏิบัติงานสำรวจ

(3) แผนงานสำรวจ หมายถึง แผนงานสำรวจพื้นที่เป้าหมายและแผนงานสำรวจรายเป้าหมาย

(4) พื้นที่เป้าหมาย หมายถึง พื้นที่ซึ่งคาดว่าจะมีผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษี หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

(5) รายเป้าหมาย หมายถึง ข้อมูลรายตัวซึ่งมีลักษณะบ่งชี้ว่าผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการอาจจะอยู่นอกระบบภาษี หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

(6) นิติบุคคลตั้งใหม่ หมายถึง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลรายใหม่ที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และยังไม่มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ซึ่งปรากฏข้อมูลบนระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ

(7) ระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ หมายถึง ระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ บนระบบเครือข่ายรัษฎากร

(8) ระบบกำกับดูแล หมายถึง ระบบกำกับดูแลบนระบบเครือข่ายรัษฎากร

(9) ระบบกำกับดูแลพิเศษ หมายถึง ระบบกำกับดูแลพิเศษ บนระบบเครือข่าย
ราชการ

นอกจากนี้ข้อ 4 ยังได้ระบุขอบเขตการสำรวจ ว่าเป็นการสำรวจพื้นที่เป้าหมาย เป็นการ
สำรวจรายเป้าหมาย และการสำรวจนิติบุคคลตั้งใหม่ ซึ่งกรมสรรพากรได้ยึดแนวปฏิบัติกรมสรรพากร
ที่ ศน. 9/2553 เป็นแนวปฏิบัติหลักในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษี
(กรมสรรพากร, 2553) หากแต่ในปัจจุบันการเข้ามาของเทคโนโลยี ที่ทำให้เกิดการซื้อขายผ่าน
แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ นั้นอาจทำให้เกิดคำถามว่าการใช้แนว
ปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน. 9/2553 ของกรมสรรพากรที่จะติดตามและนำผู้ประกอบการนอกระบบ
ภาษีเข้ามาสู่ระบบภาษีนั้นยังสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

2.5.1 จำลองสถานการณ์การสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบภาษี

สถานการณ์ที่ 1 : เงินได้บุคคลธรรมดากรณีมีเงินได้จากการจ้างแรงงานประเภท
เดียว

นาย A มีภูมิลำเนาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่สรรพากรเขต ก โดยนาย A มีเงินได้จาก
เงินเดือนซึ่งเป็นเงินได้ตามมาตรา 40 (1) แห่งประมวลรัษฎากรประเภทเดียว ทำให้นาย A มีหน้าที่
ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยนาย A สามารถทำการยื่นแบบแสดงรายการ
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาได้ทั่วประเทศหรือผ่านระบบ E-Filing ของ
กรมสรรพากร

สถานการณ์ที่ 2 : เงินได้บุคคลธรรมดากรณีทั่วไป

ต่อมานาย A ได้ลาออกจากงานประจำและหันมาประกอบอาชีพค้าขาย
ในระยะแรกของการประกอบกิจการ นาย A มีรายได้เกิน 60,000 บาท ทำให้นาย A มีหน้าที่ยื่นแบบ
แสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่เป็นกรณีเงินได้ทั่วไป หากนาย A เพิกเฉยไม่ดำเนินการยื่น
แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมาก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำรวจและติดตามของสรรพากร
เขต ก ที่ต้องดำเนินการสำรวจและติดตามการประกอบกิจการของนาย A และนำนาย A เข้าสู่ระบบ
ภาษี

สถานการณ์ที่ 3: เงินได้บุคคลธรรมดากรณีทั่วไปและมีเงินได้เกิน 1.8 ล้านบาท

หลังจากที่นาย A ประกอบกิจการได้ 5 ปี ทำให้นาย A สามารถหารายได้เพิ่มในปีที่ 6 เกิน 1.8 ล้านบาท ซึ่งทำให้นาย A ได้ไปที่สรรพากรเขตพื้นที่ ก เพื่อไปจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยนำทะเบียนบ้านตนเองเป็นหลักฐานแสดงว่านาย A มีสถานประกอบการอยู่ในสรรพากรเขตพื้นที่ ก (หากนาย A เข้าสถานประกอบการในเขตสรรพากรเขตพื้นที่ ก จะต้องนำเอาสัญญาเช่าหรือหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่มายื่นประกอบ) ทำให้นาย A มีสถานะเป็นทั้งผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่มและมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม

สถานการณ์ที่ 4 : เงินได้บุคคลธรรมดากรณีทั่วไปที่เกิดจากธุรกิจพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์

หากนาย A ออกจากงานประจำแล้วเลือกที่จะประกอบกิจการค้าขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และในปีนั้นนาย A มีเงินได้มากกว่า 60,000 บาท นาย A ก็มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งสามารถดำเนินการได้ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาทั่วประเทศหรือดำเนินการผ่านระบบ E-Filing ของกรมสรรพากรก็ได้

แต่ถ้านาย A ไม่ดำเนินการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สรรพากรจะต้องติดตามให้นาย A มายื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สถานการณ์ที่ 5 : เงินได้บุคคลธรรมดากรณีทั่วไปที่เกิดจากธุรกิจพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์และเกิน 1.8 ล้านบาท

หากนาย A ประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และมีเงินได้เกิน 1.8 ล้านบาท นาย A จะมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่มกับกรมสรรพากร หากนาย A ไม่ดำเนินการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สรรพากรและติดตามที่จะดำเนินการติดตามให้นาย A ดำเนินการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม และนาย A ก็จะต้องมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.6 การพัฒนาการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ปัจจุบันแพลตฟอร์มออนไลน์นั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้มีผู้ประกอบการเข้ามาประกอบธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการบนแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อช่วยในการจัดเก็บภาษี 2 ฉบับ ดังต่อไปนี้

2.6.1 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562

(กฎหมาย E-Payment)

มาตรา 3 สัตตรส ได้บัญญัติไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้มีหน้าที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะในปีที่ล่วงมาเฉพาะที่อยู่ในความครอบครองต่อกรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

- (1) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
- (2) สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
- (3) ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

ธุรกรรมลักษณะเฉพาะตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า ธุรกรรมที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดในปีที่ล่วงมา ดังต่อไปนี้

- (1) ฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกันตั้งแต่สามพันครั้งขึ้นไป
- (2) ฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกันตั้งแต่สี่ร้อยครั้งและมียอดธุรกรรมฝากหรือรับโอนเงินรวมกันตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป

รายการข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่ต้องรายงานตามวรรคหนึ่ง และวิธีการรายงาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จำนวนครั้งหรือยอดรวมของธุรกรรมฝากหรือรับโอนเงินตามวรรคสอง ให้กำหนดเพิ่มขึ้นได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.6.2 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 53) พ.ศ. 2564

(กฎหมาย E-Service)

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความใน (9) ของมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(9) “สินค้า” หมายความว่า ทรัพย์สินที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างที่อาจมีราคาและถือเอาได้ไม่ว่าจะมีไว้เพื่อขาย เพื่อใช้ หรือเพื่อการใด ๆ และให้หมายความรวมถึงสิ่งของทุกชนิดที่

นำเข้าแต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างที่ส่งมอบโดยผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด”

มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (10/1) และ (10/2) ของมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร “(10/1)

“(10/1) “บริการทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บริการซึ่งรวมถึงทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างที่ส่งมอบโดยผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด ซึ่งลักษณะของบริการเป็นไปโดยอัตโนมัติในสาระสำคัญ โดยบริการดังกล่าวไม่สามารถกระทำได้หากปราศจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

(10/2) “อิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์ม” หมายความว่า ตลาด ช่องทาง หรือกระบวนการอื่นใดที่ผู้ให้บริการหลายรายใช้ในการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้รับบริการ”

มาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองและวรรคสาม ของมาตรา 82/13 แห่งประมวลรัษฎากร

“ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศและได้มีการใช้บริการนั้นในราชอาณาจักรโดยผู้ใช้ซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการจดทะเบียนในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยคำนวณจากภาษีขาย โดยไม่ให้หักภาษีซื้อ ทั้งนี้ให้ผู้ประกอบการดังกล่าวยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีตามมาตรา 83

ในกรณีผู้ประกอบการตามวรรคสองได้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์ม โดยมีกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่การนำเสนอการให้บริการ การชำระค่าบริการ การส่งมอบบริการ และการอื่นใดตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ให้ผู้ประกอบการอิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์มมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มแทนผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ทุกรายรวมกัน โดยไม่ต้องแยกรายละเอียดการให้บริการสำหรับผู้ประกอบการแต่ละราย และให้ผู้ประกอบการอิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์มมีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ”

การประกาศใช้กฎหมายทั้งสองฉบับนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงกรมสรรพากรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับอาจเป็นสิ่งที่ช่วยให้กรมสรรพากรนั้นมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และประสิทธิภาพใน

การนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีด้วยเช่นกัน

2.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การจะประกอบกิจการพาณิชย์ได้นั้นมีกฎหมายหลายฉบับที่เข้ามาเกี่ยวข้องและได้กำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหลายประการก่อนเริ่มประกอบกิจการ โดยในประเทศไทยนอกจากกฎหมายภาษีอากรที่ระบุหน้าที่ของผู้ประกอบการให้ดำเนินการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเมื่อมีเงินได้ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดแล้วก็มีกฎหมายที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามก่อนเริ่มประกอบกิจการนั้นก็คือ “พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499” ซึ่งเป็นกฎหมายที่ผู้ประกอบการนั้นจะต้องปฏิบัติตามก่อนที่จะเริ่มประกอบกิจการ

2.7.1 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

เนื่องจากพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2479 และ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2490 นั้นถูกประกาศใช้มานานและต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ได้กำหนดให้พาณิชย์กิจตามพระราชบัญญัตินี้มี 11 ประเภท ดังต่อไปนี้ 1) การซื้อ การขาย การขายทอดตลาด การแลกเปลี่ยน 2) การให้เช่า การให้เช่าซื้อ 3) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนค้าต่าง 4) การขนส่ง 5) การหักถกรรม 6) การรับจ้างทำของ 7) การให้กู้ยืมเงิน การรับจำนำ การรับจำนอง 8) การคลังสินค้า 9) การรับแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การซื้อ หรือการขายตัวเงิน การธนาคาร การเครดิตฟองซิเอร์ การโพลีควัน 10) การรับประกันภัย 11) กิจการอื่นซึ่งกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

โดยผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 นั้นมีหน้าที่จะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกอบกิจการ ซึ่งตามมาตรา 12 การจดทะเบียนพาณิชย์จะต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ 1) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ และตำบลที่อยู่ของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ 2) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ 3) ชนิดแห่งพาณิชย์กิจ 4) จำนวนเงินทุนซึ่งนำมาใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจเป็นประจำ 5) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ สาขา โรงเก็บสินค้า และตัวแทนค้าต่าง 6) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ตำบลที่อยู่ และจำนวนลงทุนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน และจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วน 7) จำนวนเงินทุน จำนวนหุ้น และมูลค่าหุ้นของบริษัทจำกัด จำนวน และมูลค่าหุ้นที่บุคคลแต่ละสัญชาติถืออยู่ 8) วันที่เริ่มต้นประกอบพาณิชย์กิจ

ในประเทศไทย 9) วันขอจดทะเบียนพาณิชย์ 10) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ ชื่อ สัญชาติ และ ตำบลที่อยู่ของผู้โอนพาณิชย์กิจให้ วันที่ และ เหตุที่ได้รับโอน

นอกจากนี้ตามมาตรา 13 ยังได้ระบุว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ ตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 12 หรือการเลิกประกอบกิจการ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนตามแบบที่กำหนดภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เปลี่ยนแปลงหรือเลิกกิจการ นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแสดง ใบทะเบียนพาณิชย์หรือใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ไว้ ณ สำนักงานในที่เปิดเผย

ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 นั้นหากผู้ประกอบการพาณิชย์ไม่ ดำเนินการจดทะเบียนพาณิชย์ แสดงรายการเท็จ หรือ ไม่มาให้นายทะเบียนสอบสวน ไม่ยอมให้ ถ้อยคำ หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบ มีระวางโทษปรับไม่เกิน สองพันบาท และในกรณีไม่จดทะเบียนพาณิชย์อันเป็นความผิดต่อเนื่องกันให้ปรับอีกวันละไม่เกิน 100 บาท จนกว่าผู้ประกอบการจะปฏิบัติตาม

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดตามมาตรา 16 วรรคสาม ว่าห้ามมิให้ผู้ถูกสั่งถอนใบทะเบียน พาณิชย์ประกอบพาณิชย์กิจต่อไป เว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งให้รับจดทะเบียนพาณิชย์ใหม่ หากฝ่าฝืนจะมี ความผิดระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ตามประเภทกิจการพาณิชย์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 จะพบว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นยังไม่ถูกจัดประเภทเป็นพาณิชย์กิจตามพระราชบัญญัติ ทะเบียนพาณิชย์ แต่เนื่องจากปัจจุบันการพาณิชย์ต่างก็ต้องดำเนินการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ทำให้ต้องมีการปรับปรุงประเภทพาณิชย์กิจตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 โดย ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจดังต่อไปนี้ ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ข้อ 5 (3) การซื้อขาย สินค้าหรือบริการ โดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (4) การบริการ อินเทอร์เน็ต (5) การให้เช่าพื้นที่ของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (6) การบริการเป็นตลาดกลางในการ ซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากประกาศกระทรวงพาณิชย์จะเห็นได้ว่า การซื้อขายสินค้าหรือบริการ ผ่านแพลตฟอร์ม ออนไลน์นั้นเป็นกิจการพาณิชย์ที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์หากไม่ดำเนินการจดทะเบียนก็จะมีโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ซึ่งขั้นตอนการจดทะเบียนพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีดังต่อไปนี้ 1) ทำเว็บไซต์ให้เสร็จเรียบร้อยพร้อมออนไลน์ โดยยื่นขอจดทะเบียนให้

แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันเริ่มประกอบกิจการ 2) การยื่นจดทะเบียนพาณิชย์สำหรับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ ณ ฝ่ายปกครองสำนักงานเขต 50 เขต ตามสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ หรือสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ศาลาว่าการ กทม. หากเป็นจังหวัดอื่น ๆ นอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ ณ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่ตั้งของสถานประกอบการ

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนพาณิชย์สำหรับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีดังต่อไปนี้ 1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ 2) แบบคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ (แบบ ทพ.) 3) เอกสารประกอบการจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (เอกสารแนบแบบ ทพ.) 4) Print หน้าแรกของร้านค้าออนไลน์ สินค้า/บริการที่ประกอบพาณิชย์กิจ และวิธีการสั่งซื้อสินค้า/บริการ วิธีการชำระเงิน วิธีการส่งสินค้า 5) วาดแผนที่ตั้งการประกอบพาณิชย์กิจ 6) หนังสือรับรองการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (กรณีจดทะเบียนนามนิติบุคคล) 7) หนังสือมอบอำนาจพร้อมติดอากรแสตมป์ 10 บาท และสำเนาบัตรประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจ) ในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ใช่เจ้าบ้าน ให้นำเอกสารหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่หรือสัญญาเช่า และสำเนาบัตรประชาชนเจ้าของสถานที่ พร้อมสำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารสิทธิ์ที่แสดงว่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์

ตัวอย่างใบทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ทะเบียนเลขที่.....11111111111112.....
ทำอยู่ที่.....22222222222223.....

แบบ พค. 0403

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
สำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์
ใบทะเบียนพาณิชย์
ใบสำคัญนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า

นายรุ่งโรจน์ รัชชาติ
ได้จัดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499
เมื่อวันที่.....1 มกราคม พ.ศ. 2556.....
ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์คือ
ร้าน เอ บี ซี ทอช ออสม
.....
เขียนเป็นอักษรโรมัน
.....A.B.C.Dot.Com.Stag./www.abcsdag.com.....
ชนิดแห่งพาณิชย์คือ
จำหน่ายหนังสือ โดยวิธีใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่

เลขที่ 111	หมู่ที่ 1	ตรอกซอย ๒	ถนน บี
ตำบลเขาวง ชี		อำเภอเขต เมือง	จังหวัด นนทบุรี

ออกให้ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556

(นายเปียว สวามาน)
นายทะเบียนพาณิชย์

รูปภาพที่ 1 ตัวอย่างใบทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

เมื่อผู้ประกอบการนั้นจัดทะเบียนพาณิชย์แล้วก็สามารถประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่เนื่องจากใบทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แล้วก็ยังมีเครื่องหมาย DBD Registered ที่เป็นเครื่องหมายรับรองการประกอบพาณิชย์กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่กรมพัฒนา

ธุรกิจการค้าออกให้ โดยจะต้องทำการขออนุญาตหลังจากที่ผู้ประกอบการนั้นจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เสียก่อนเพื่อผู้ประกอบการสามารถนำเครื่องหมาย DBD Registered ไปแสดงบนเว็บไซต์ในการประกอบกิจการได้

รูปภาพที่ 2 เครื่องหมาย DBD Registered

โดยการขอเครื่องหมาย DBD Registered นั้นผู้ประกอบการจะต้องผ่านหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ขอใช้เครื่องหมาย จะต้องเป็นเจ้าของเว็บไซต์และ/หรือมีโดเมนเนมเป็นของตนเอง
- 2) เว็บไซต์จะต้องจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ถูกต้องตามกฎหมาย
- 3) เว็บไซต์จะต้องแสดงข้อมูล รายละเอียดของเว็บไซต์ ที่ตั้งสำนักงาน หมายเลขโทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือ พร้อมช่องทางร้องเรียนการซื้อขายและส่งมอบสินค้า/บริการ ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์ หรือเมนู Contact Us
- 4) สินค้า/บริการที่จะนำขึ้นขายบนช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 5) สินค้าหรือบริการจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้จดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- 6) การนำเสนอสินค้าหรือบริการ จะต้องมีความชัดเจน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เช่น ชนิดของสินค้า ราคา วิธีการชำระค่าสินค้าหรือบริการ เป็นต้น
- 7) จะต้องมีนโยบายดูแล/บริการลูกค้าหลังการขายที่แสดงไว้บนหน้าเว็บไซต์อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่าในการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าผู้ประกอบการนั้นมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ให้ถูกต้องภายใน 30 วันนับแต่เริ่มประกอบกิจการ ซึ่งการจดทะเบียนพาณิชย์นั้นก็ทำให้ภาครัฐนั้นสามารถนำข้อมูลของผู้ประกอบการมาทำเป็นฐานข้อมูลการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้

นอกจากนี้กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังได้บอกถึงประโยชน์ของเครื่องหมายรับรองว่าเป็นเครื่องหมายที่สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เว็บไซต์เพื่อยืนยันการมีตัวตนของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อเมื่อเห็นเครื่องหมาย DBD Registered การได้รับสิทธิ์เข้าร่วมกิจกรรมกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เช่น อบรม สัมมนา ออกบูชางานต่าง ๆ และรับข่าวสารด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือการได้รับเครื่องหมาย DBD Registered ถือได้ว่าเป็นเว็บไซต์ที่มีคุณภาพเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด

รูปภาพที่ 3 เครื่องหมาย DBD VERIFIED

นอกจากเครื่องหมาย DBD Registered แล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เปิดให้มีการทำเครื่องหมาย DBE VERIFIED ซึ่งเป็นเครื่องหมายรับรองความน่าเชื่อถือในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ออกให้แก่ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ประสงค์จะได้รับเครื่องหมาย DBD VERIFIED โดยจดทะเบียนและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรับรองความน่าเชื่อถือในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และแสดงว่าเว็บไซต์นั้นมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ประเมินตามมาตรฐานคุณภาพธุรกิจ E-Commerce ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

โดยเครื่องหมาย DBD VERIFIED จะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- DBD VERIFIED SILVER จะออกให้กับผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยผ่านคุณสมบัติ เช่น จดทะเบียนพาณิชย์สำหรับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และได้รับเครื่องหมาย DBD Registered รวมทั้งผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- DBD VERIFIED GOLD จะออกให้แก่ผู้ที่จดทะเบียนพาณิชย์ เฉพาะที่เป็นนิติบุคคล โดยผ่านคุณสมบัติ เช่น จดทะเบียนพาณิชย์สำหรับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่น้อยกว่า 1 ปี จัดส่งงบการเงินไม่น้อยกว่า 1 ปี รวมทั้งผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพธุรกิจ
- DBD VERIFIED PLATINUM จะออกให้แก่ผู้ที่จดทะเบียนพาณิชย์เฉพาะที่เป็นนิติบุคคล โดยผ่านคุณสมบัติ เช่น จดทะเบียนพาณิชย์สำหรับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่น้อยกว่า 2 ปี จัดส่งงบการเงินติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ได้รับรางวัลประกวดเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวมทั้งผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพธุรกิจ เป็นต้น

เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 5 ข้อประกอบไปด้วย

- 1) ด้านการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง ธุรกิจต้องเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการ ด้วยความถูกต้อง ชัดเจน และเข้าถึงได้ง่าย
- 2) ด้านเงื่อนไขทางการค้าหรือการบริการ หมายถึง ธุรกิจต้องกำหนดและระบุเงื่อนไขทางการค้าหรือบริการที่เป็นธรรม เช่น การยกเลิกหรือคืนสินค้าหรือบริการ และวิธีการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า
- 3) ด้านความมั่นคงปลอดภัยของเว็บไซต์ หมายถึง ธุรกิจต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการรักษาความลับของข้อมูล กระบวนการตรวจสอบและควบคุมให้อำนาจในการเข้าทำการเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูล การรับรองตัวตนของบุคคลว่าเป็นผู้นั้นจริง ความไม่คลาดเคลื่อนของข้อมูล เป็นอันมั่นใจได้ว่าข้อมูลไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขระหว่างทาง ไม่ยอมให้ปฏิเสธได้ว่าตนไม่ใช่ผู้ส่งข้อมูลนั้น
- 4) ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ธุรกิจต้องกำหนดแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้งาน และการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้ง ความสมบูรณ์ของข้อมูลส่วนบุคคลการเข้าถึงและแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล
- 5) การแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนและการระงับข้อพิพาท หมายถึง ธุรกิจต้องมีการกำหนดกลไกทางเลือกในการระงับข้อพิพาทระหว่างธุรกิจกับลูกค้า ด้วยวิธีการที่ยุติธรรม รวดเร็วทันเวลาและมีค่าใช้จ่ายเป็นการดำเนินการต่ำ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางกฎหมาย

ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้อนุญาตให้ใช้เครื่องหมายรับรองความน่าเชื่อถือแล้วจะออกหนังสืออนุญาตและให้รหัสเครื่องหมายนำไปติดตั้งแสดงบนหน้าเว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ที่ได้ผ่านการพิจารณาทั้งนี้ การอนุญาต จะมีอายุ 1 ปี และสามารถยื่นขอต่ออายุได้คราวละ 1 ปี

จะเห็นได้ว่ากรมพัฒนาธุรกิจการค้าก็ได้สร้างหลักเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ประกอบการนั้นปฏิบัติตาม แต่หลักเกณฑ์บางอย่างนั้นก็ได้มีบทลงโทษที่รุนแรงหรืออาจไม่มีบทลงโทษเลย ซึ่งนี้อาจทำให้ผู้ประกอบการไม่ยอมปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

2.7.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้เนื่องจากเหตุผลที่ว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ที่อาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และการล่วงละเมิดนั้นอาจทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็วจากเทคโนโลยีในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีกฎหมายฉบับนี้ขึ้น

มาตรา 6 ของพระราชบัญญัตินี้ได้ให้นิยามศัพท์ไว้ดังนี้

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ

“ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

“ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

“บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา

มาตรา 19 ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้

การขอความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้ง เป็นหนังสือหรือทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมด้วยวิธีการดังกล่าวได้

ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปด้วย และการขอความยินยมนั้นต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมทั้งใช้ภาษาที่อ่านง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการจะให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามแบบและข้อความที่คณะกรรมการประกาศกำหนดได้

ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องคำนึงอย่างถึงที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม ทั้งนี้ ในการเข้าทำสัญญา ซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้โดยจะต้องถอนความยินยอมได้ง่าย เช่นเดียวกับการให้ความยินยอม เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ การถอนความยินยอมย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมไปแล้ว โดยชอบตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ในกรณีที่มีการถอนความยินยอมส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องใด ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงผลกระทบจากการถอนความยินยอมนั้น

การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ไม่มีผล ผู้ก่อกวนเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และไม่ทำให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้

จากมาตรา 19 ทำให้ผู้ประกอบการต่างอ้างตามพระราชบัญญัตินี้ในการไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรทำการสืบค้นข้อมูลของผู้ประกอบการตามแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของภาคเอกชน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรเกิดความล่าช้าและผิดพลาดได้

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

(2) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

(3) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะ เพื่อกิจการสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ หรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาดังกล่าว ซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา หรือคณะกรรมการแล้วแต่กรณี

(5) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(6) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใดทำนองเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (2) (3) (4) (5) และ (6) และผู้ควบคุมข้อมูล ส่วนบุคคลของหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ต้องจัดให้มี การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานด้วย

แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ยังมีข้อยกเว้นในการปฏิบัติตามมาตรา 4 ซึ่งอาจจะต้องเป็นเรื่องที่กรมสรรพากรอาจต้องนำมาตีความอย่างละเอียดรอบคอบว่าการปฏิบัติตามแนวการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีนั้นถือได้ว่าเป็นการดำเนินการตามมาตรา 4 (2) ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางการคลังของรัฐหรือไม่

2.8 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการภาครัฐของไทย

หากกล่าวถึงความล่าช้าของระบบราชการหรือปัญหาต่าง ๆ ในระบบราชการอาจเรียกได้ว่าเป็นปัญหาที่สะสมมาอย่างยาวนาน ซึ่งหลายรัฐบาลพยายามที่พัฒนาและแก้ปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปจากประเทศไทยแต่ไม่ว่าจะผ่านมาก็รัฐบาลปัญหาเหล่านี้ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้

ชัยอนันต์ สมุทวณิชและคณะ (2530)ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการภาครัฐซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีขั้นตอนการดำเนินงานมากมาย ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับมีความซับซ้อน การทำงานล่าช้าที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนหรือปัญหาด้านความไม่มีประสิทธิภาพในการบริการของภาครัฐ ซึ่งส่งผลเสียให้กับภาคเอกชนและประชาชน ปัญหาและอุปสรรคสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญได้ 2 ประการคือ

1. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากขั้นตอนและวิธีการทำงาน

- 1.1 การให้บริการเกี่ยวกับการอนุมัติ หรือการอนุญาตต้องผ่านขั้นตอนการดำเนินงานหลายขั้นตอนตั้งแต่ระดับกระทรวง มาถึงระดับกรม หรืออำนาจในการอนุมัติ อนุญาตก็มีลักษณะเป็นการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางหรือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยราชการ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคก็ไม่ได้มีการทำอย่างเหมาะสม จึงเป็นเหตุให้การขออนุมัติหรืออนุญาตต้องผ่านหลายหน่วยงานและมีขั้นตอนมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น
- 1.2 การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมักไม่มีกำหนดเวลาหรือวิธีการที่ชัดเจนแน่นอน
- 1.3 หน่วยงานที่มีภารกิจในการอนุมัติหรืออนุญาต มักมีการทำงานในลักษณะที่ขาดการบูรณาการกัน เป็นการทำงานลักษณะต่างคนต่างทำไม่มีการประสานงานหรือร่วมมือกัน ส่งผลให้การขออนุมัติหรืออนุญาตจะต้องมีขั้นตอนเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น
- 1.4 การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย ระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในระบบราชการและเป็นการเปิดโอกาสให้มิคนเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการขาดความรู้ความเข้าใจ

2. ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

- 1.5 ความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายต่างฉบับกัน เนื่องจากกฎหมายบางฉบับนั้นมีความล้าสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนี้ถ้อยคำในกฎหมายยังยากต่อการตีความและก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในการบังคับใช้
- 1.6 กฎหมายส่วนใหญ่มีลักษณะมุ่งเน้นไปที่การควบคุมมากกว่าที่จะมีลักษณะในการกำกับดูแลหรือส่งเสริม
- 1.7 เนื่องจากโครงสร้างบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเอกชนมีลักษณะกว้างเกินไปและไม่สมบูรณ์ กฎหมายต่าง ๆ จึงมีปัญหาในการบังคับใช้และสาระสำคัญถูกเปลี่ยนไปตามนโยบายของผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย
- 1.8 กฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ล้วนเป็นที่มาของขั้นตอนที่มากมายและความล่าช้าตามแบบราชการไทย เนื่องจากแต่ละหน่วยงานต้องปฏิบัติตามขั้นตอนหรือระเบียบที่กำหนดไว้

สอดคล้องกับที่สุพจน์ ทรายแก้ว (2545) ได้รวบรวมปัญหาของการบริหารภาครัฐไทยซึ่งสะสมมาอย่างยาวนาน ซึ่งปัญหาสำคัญ คือ ความอ่อนด้อยและไร้ประสิทธิภาพของระบบหรือโครงสร้างกระบวนการบริหารและการตัดสินใจ เนื่องจากโครงสร้างองค์กรราชการแบบ Max Webber เป็นโครงสร้างที่ใช้มานาน และเป็นองค์กรในอุดมคติที่คำนึงถึงเหตุผลและความถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์จำเป็นสำหรับองค์กรภาครัฐ แต่การที่โครงสร้างองค์กรเน้นสายการบังคับบัญชา เน้นการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจที่การตัดสินใจและการบริหารจัดการต่าง ๆ จะถูกรวมไปไว้ที่ผู้บริหารสูงสุดหรือการบริหารราชการส่วนกลางส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชน อีกทั้งการทำงานที่เน้นเอกสารและกฎเกณฑ์หรือระเบียบต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดความซับซ้อนและพิธีการล่าช้าและเกิดความไร้ประสิทธิภาพ ปัญหาด้านทัศนคติและค่านิยมแบบดั้งเดิมของข้าราชการที่ยึดติดกับความคิดว่าตนมีความสามารถสูงเกินกว่าตำแหน่งหน้าที่จึงเกิดเป็นความไม่พอใจในงานที่ต้องรับผิดชอบ ขาดความสนใจและตั้งใจทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาด้านกฎระเบียบและเทคโนโลยีที่ไม่ทันสมัย ทำให้องค์กรรัฐไม่สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้

จากบริบทขององค์กรราชการไทยและปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้การบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังเพื่อให้การปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.8.1 พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

ตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้จัดทำร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ..... เมื่อได้มีการประชุมรับฟังความเห็นร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีมติเปลี่ยนชื่อร่างกฎหมายจาก “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ.....” เป็น “ร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.....” ซึ่งต่อมาในวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็เนื่องมาจาก ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตและการประกอบธุรกิจของประชาชน ซึ่งการบริหารงานและให้บริการของภาครัฐที่ผ่านมายังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ประกอบกับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และจัดทำบริการสาธารณะ และให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อยกระดับการบริหารงานและการบริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล ที่จะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและเชื่อมโยงข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานอย่างปลอดภัยมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผย และโปร่งใส รวมทั้งประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการและสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐได้

ตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ได้ให้นิยามศัพท์ดังนี้

“ดิจิทัล” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ศูนย์และหนึ่ง หรือสัญลักษณ์อื่น มาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์

“รัฐบาลดิจิทัล” หมายความว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ภาครัฐและการบริการสาธารณะ โดยปรับปรุงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณชน และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

มาตรา 5 ให้มีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางการบริหารงานภาครัฐ และการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาประเทศ มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ และมีกรอบการพัฒนาและแผนการดำเนินงานของประเทศ

จากพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ว่าภาครัฐมีความต้องการที่จะปรับปรุงพัฒนาระบบราชการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน

2.8.2 แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565

จากพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ที่มาตรา 5 ได้กำหนดให้มีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ซึ่งก็ได้มีการกำหนดแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2562 ขึ้นมาและมีวัตถุประสงค์ 5 ประการได้แก่

- 1) เพื่อบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
- 2) เพื่อให้มีกรอบการขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการที่ชัดเจนมุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน
- 3) เพื่อกำหนดกรอบการขับเคลื่อนการบูรณาการรัฐบาลดิจิทัลที่สำคัญ สำหรับกำหนดประเด็นแผนบูรณาการประจำปีงบประมาณ
- 4) เพื่อกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองในการขับเคลื่อนประเด็นที่เกี่ยวข้อง พร้อมกรอบงบประมาณในการดำเนินงาน

5) เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565 นั้นได้มีการกำหนดกรอบงบประมาณเบื้องต้นจำนวน 6,500 ล้านบาท และกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการให้บริการแก่ประชาชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย 4 มาตรา 7 แผนงาน 17 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อำนวนความสะดวกภาคธุรกิจไทยด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย 5 มาตรการ 6 แผนงาน 8 โครงการ

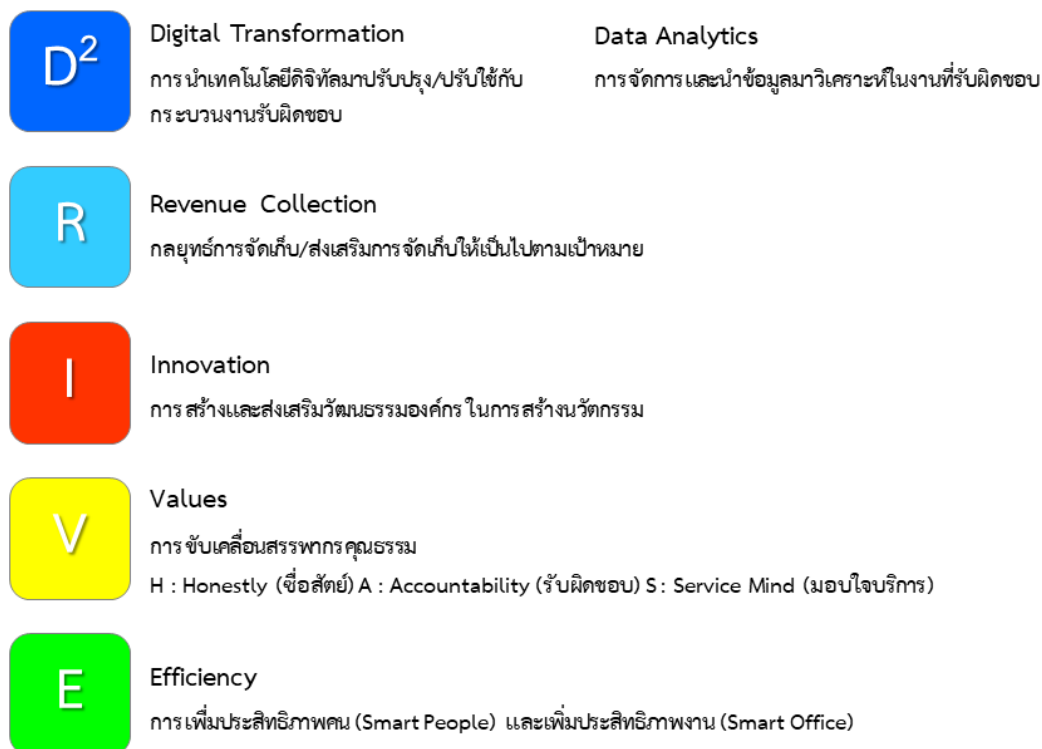
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐในทุกกระบวนการทำงานของภาครัฐ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 มาตรการ 4 แผนงาน 11 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ร่วมขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย 3 มาตรการ 3 แผนงาน 5 โครงการ

โดยยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลทั้ง 4 ด้าน มุ่งหวังไปให้นำไปสู่เป้าหมายของประเทศในด้านการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการและสวัสดิการของประชาชน การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย การสร้างให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานของภาครัฐที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของประเทศ

จากแผนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในระยะยาวที่ชัดเจน แต่ในการดำเนินงานตามแผนหรือตามขั้นตอนต่าง ๆ นั้นยังขาดความชัดเจนส่งผลให้การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่เกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลายอาจต้องพยายามเร่งดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่วางไว้

2.8.3 กลยุทธ์ D2RIVE ของกรมสรรพากร

รูปภาพที่ 4 กลยุทธ์ D2RIVE

กลยุทธ์ D2RIVE ของกรมสรรพากรเป็นกลยุทธ์ของการขับเคลื่อนการทำงานภายในของกรมสรรพากรเพื่อเป้าหมายการบริหารการจัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึง เป็นธรรม มุ่งหมายประสิทธิภาพผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม

กลยุทธ์ D2RIVE จะประกอบไปด้วย Digital Transformation การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุง/ปรับใช้กับกระบวนการรับผิดชอบ Data Analytics การจัดการและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในงานที่รับผิดชอบ Revenue Collection กลยุทธ์ในการจัดเก็บ/ส่งเสริมการจัดเก็บให้เป็นไปตามเป้าหมาย Innovation การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรในการสร้างนวัตกรรม Values การขับเคลื่อนสรรพากรคุณธรรม หรือ HAS H : Honestly (ซื่อสัตย์) A : Accountability (รับผิดชอบ) S : Service Mind (มอบใจบริการ) และ Efficiency การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร (Smart People) และการเพิ่มประสิทธิภาพงาน (Smart Office)

ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์ของกรมสรรพากรทำให้กรมสรรพากรได้รับรางวัลนวัตกรรมแห่งชาติประจำปี 2564 ด้านองค์กรนวัตกรรมดีเด่น อีกทั้งยังได้รับรางวัลเลิศรัฐยอดเยี่ยมประจำปี 2564 รางวัลเกียรติยศแห่งความเป็นเลิศของหน่วยงานภาครัฐ และ 7 รางวัลเลิศรัฐใน 3

สาขา คือ รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ รางวัลบริการภาครัฐ รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จากรางวัลต่าง ๆ ที่กรมสรรพากรได้รับในรอบปี 2564 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE นั้นได้ทำให้กรมสรรพากรเกิดการเปลี่ยนแปลงไป

แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการภายใต้กลยุทธ์ของกรมสรรพากรก็ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคเช่น ด้าน Data Analytics ที่กรมสรรพากรยังไม่สามารถพัฒนาและนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ซึ่งการทำ Data Analytics ถือเป็นสิ่งสำคัญที่กรมสรรพากรจะต้องพัฒนาเพราะเรื่องข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญในยุคปัจจุบันที่หน่วยงานภาครัฐจะมองข้ามไม่ได้

2.9 การจัดเก็บภาษีพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

หลังจากได้อธิบายถึงความหมายของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ในประเทศไทยหลักการจัดเก็บภาษี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แล้ว ต่อไปนี้จะทำการอธิบายเกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเทศเกาหลีใต้ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำด้านการพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการบริหารจัดการภาครัฐ โดยประเทศเกาหลีถูกจัดให้มีค่าเฉลี่ยการเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Development Index : EDGI) สูงเป็นอันดับ 2 จาก 193 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ การที่ประเทศเกาหลีใต้ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับสูงนั้นก็สืบเนื่องจากประเทศเกาหลีใต้นั้นมีการวางนโยบายเพื่อก้าวไปสู่การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมาตั้งแต่ปี 1996

เมื่อวิเคราะห์ถึงประเด็นความสำเร็จที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลได้นั้นสามารถแบ่งได้ 4 แนวทางคือ 1) แผนการดำเนินงานของประเทศเกาหลีใต้กำหนดโครงการและผลลัพธ์ที่ชัดเจน ทำให้วัดความสำเร็จที่ต้องดำเนินการต่อได้ อีกทั้งเมื่อมีการจัดทำแผนใหม่ก็จะเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ต้องเจอในแผนเดิม 2) เกาหลีใต้แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพียงชุดเดียวให้ขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี และจะมีการส่งแผนงาน นโยบายไปยังคณะทำงานย่อยที่มีภาคเอกชนร่วมด้วย 3) มีการพัฒนามาตรฐานกฎหมายที่ส่งเสริมการเป็นรัฐบาลดิจิทัล และยกเลิกกฎหมายที่ล้าหลังและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา 4) ใช้กลไกความร่วมมือกับเอกชนทั้งเชิงนโยบายและด้านการลงทุน ด้วยแนวทางที่กล่าวมาทำให้ประเทศเกาหลีใต้นั้นประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นรัฐบาลดิจิทัล

เมื่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการแพร่หลายไปทั่วทุกมุมโลก ทำให้หลายรัฐบาลจะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศพบว่าประเทศเกาหลีใต้นั้นถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของทวีปเอเชียมีมูลค่าการซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นมี

มูลค่ารวมกว่า 78.6 ล้านล้านวอน หรือ 67.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563) นั้นแสดงให้เห็นว่ากิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของประเทศเกาหลีใต้มีขนาดใหญ่ซึ่งมีแนวโน้มที่ในแต่ละปีรายได้จากการขายออนไลน์นั้นจะเพิ่มขึ้น

เมื่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีอัตราการเจริญเติบโตมากขึ้นทำให้ภาครัฐต้องหาวิธีการควบคุมและกำกับดูแลกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อให้การควบคุมดูแลเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจเติบโตประเทศเกาหลีใต้จึงเน้นไปที่การบริหารจัดการที่มีการบูรณาการข้อมูลภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ

โดยการควบคุมดูแลกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศเกาหลีใต้นั้นส่วนใหญ่จะมีการออกกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่เน้นไปที่การคุ้มครองและปกป้องผู้บริโภคมากกว่าผู้ประกอบการ โดยในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้กฎหมาย The Act of Consumer Protection in Electronic Commerce หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า E-Commerce Act (The Korea Fair Trade Commission) ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะเป็นการบังคับให้กิจการออนไลน์ทุกประเภทจะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้บริโภค และสร้างความสงบเรียบร้อยในการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งกฎหมายจะกำหนดหน้าที่ขององค์การธุรกิจที่จะต้องให้ข้อมูลกับผู้บริโภคและสิทธิต่าง ๆ ของผู้บริโภค รวมทั้งยังได้กำหนดภาระหน้าที่และการกระทำที่ต้องห้ามของผู้ขายด้วยเช่นกัน

นอกจากกฎหมาย E-Commerce Act ที่มีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองและปกป้องผู้บริโภคแล้ว ในทางกลับกันฝั่งผู้ประกอบการนั้นก็ยังมีข้อกำหนดก่อนที่จะสามารถประกอบกิจการออนไลน์ได้ ซึ่งก่อนจะเปิดร้านค้าออนไลน์นั้นจะต้องขอใบอนุญาตการเปิดร้านค้าออนไลน์ และต้องส่งรายงานนั้นให้กับรัฐบาลท้องถิ่น หรือ The Korea Fair Trade Commission และส่งรายงาน Value-Added Telecommunications Service Provider หรือ VSP ให้กับ Radio Management Office ในส่วนภูมิภาคของประเทศเกาหลีใต้ นอกจากนี้การจะประกอบกิจการออนไลน์ในประเทศเกาหลีผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าร้านหรือมีหน้าร้านสาขาในประเทศก่อนที่จะเปิดกิจการออนไลน์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563)

ซึ่งการเปิดกิจการออนไลน์ในประเทศเกาหลีใต้นั้นผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของเกาหลีได้อย่างเคร่งครัดและการเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้ประกอบการมากที่สุด ทำให้ภาครัฐได้ข้อมูลของผู้ประกอบการตั้งแต่เริ่ม

ประกอบกิจการจากการส่งรายงานให้กับรัฐบาลท้องถิ่นที่มีหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อหน่วยงานระดับชุมชนหรือท้องถิ่นได้ข้อมูลก็จะทำการนำข้อมูลบันทึกเข้าไปในระบบและทำการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ กับหน่วยงานรัฐบาลแบบออนไลน์ ทำให้หน่วยงานอื่นนั้นสามารถเห็นข้อมูลของผู้ประกอบการได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการและการบูรณาการข้อมูลของประเทศเกาหลีได้นั้นมีประสิทธิภาพสูงมากทำให้หน่วยงานภาครัฐมีข้อมูลของผู้ประกอบการตั้งแต่เริ่มประกอบกิจการ นอกจากนี้ระบบกฎหมายภาษีอากรของประเทศเกาหลีได้นั้นก็มีความชัดเจน และบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาษีอากรของประเทศเกาหลีได้สามารถแบ่งได้หลัก ๆ สองประเภทคือ ภาษีของประเทศ (National Taxes) กับ ภาษีท้องถิ่น (Local Taxes) (KOREA, 2018)

ซึ่งภาษีประเภทแรกนั้นคือภาษีของประเทศ (National Tax) จะประกอบไปด้วยภาษีอากรอีก 3 ประเภทคือ ประเภทแรกภาษีภายใน (Internal Taxes) ภาษีศุลกากร (Custom Duties) และภาษีจัดสรรไว้เฉพาะ (Earmarked Taxes) ในส่วนของภาษีภายใน (Internal Taxes) จะประกอบไปด้วยภาษีอากร 10 ประเภทดังนี้ ภาษีเงินได้ (Income Tax) ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporation Tax) ภาษีมรดก (Inheritance Tax) ภาษีการให้ (Gift Tax) ภาษีการถือครองอสังหาริมทรัพย์ (Comprehensive real estate holding Tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value-added Tax) ภาษีการบริโภค (Individual Consumption Tax) ภาษีสุรา (Liquor Tax) อากรแสตมป์ (Stamp Tax) ภาษีธุรกรรมหลักทรัพย์ (Securities Transaction Tax) และในส่วนของภาษีจัดสรรไว้เฉพาะ (Earmarked Taxes) นั้นก็จะประกอบไปด้วยภาษีอากร 3 ประเภทดังต่อไปนี้ ภาษีการขนส่ง-พลังงาน-สิ่งแวดล้อม (Transportation· Energy· Environment Tax) ภาษีการศึกษา (Education Tax) ภาษีพิเศษสำหรับการพัฒนาชนบท (Special Tax for Rural Development)

ประเภทที่สองคือภาษีท้องถิ่น (Local Taxes) นั้นจะประกอบไปด้วยภาษี 2 ประเภทคือ ภาษีระดับจังหวัด (Province Taxes) และภาษีระดับเมืองและเทศบาล (City & County Taxes)

โดยภาษีท้องถิ่นประเภทที่หนึ่งคือ ภาษีจังหวัด (Province Taxes) นั้นจะแบ่งเป็นภาษีสามัญ (Ordinary Taxes) และภาษีจัดสรรไว้เฉพาะ (Earmarked Taxes) ภาษีสามัญนั้นแบ่งได้ 4 ประเภทดังนี้ ภาษีการได้มา (Acquisition Tax) ภาษีการจดทะเบียนใบอนุญาต (Registration and License Tax) ภาษีพักผ่อน (Leisure Tax) ภาษีการบริโภคในท้องถิ่น (Local Consumption Tax)

ภาษีจัดสรรไว้เฉพาะ (Earmarked Taxes) แบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้ ภาษีทรัพยากรชุมชนและสิ่งอำนวยความสะดวก (Community Resource and Facility Tax) ภาษีการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Tax)

ภาษีท้องถิ่นประเภทที่สองคือภาษีระดับเมืองและเทศบาล (City & County Taxes) ซึ่งจะประกอบไปด้วยภาษีอากรอีก 5 ประเภทดังต่อไปนี้ ภาษีการอยู่อาศัย (Inhabitant Tax) ภาษีทรัพย์สิน (Property Tax) ภาษีรถยนต์ (Automobile Tax) ภาษีเงินได้ท้องถิ่น (Local Income Tax) ภาษีการบริโภคยาสูบ (Tobacco Consumption Tax)

การที่จะทราบได้ว่าจะต้องเสียภาษีประเภทใดนั้นจำเป็นต้องพิจารณาหลักการสำคัญคือหลักถิ่นที่อยู่ ซึ่งในประเทศเกาหลีนั้นระบุว่า บุคคลผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศเกาหลีหรือพำนักในประเทศเกาหลีเป็นเวลา 183 วันนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ไม่ว่าเงินได้นั้นจะมาจากแหล่งเงินได้ในประเทศหรือนอกประเทศ สำหรับบุคคลผู้ที่ไม่ใช่ถิ่นที่อยู่ในประเทศเกาหลีจะถือว่าเป็นผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ แต่ก็ยังถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายภาษี ซึ่งบุคคลนั้นจะมีภาระภาษีเฉพาะที่เงินได้ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศ

นอกจากนี้หากดูที่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศเกาหลีจะเห็นได้ว่าการจัดเก็บภาษีนั้นจะเน้นไปที่การจัดเก็บภาษี 2 ประเภท คือส่วนกลางและภาษีท้องถิ่น โดยภาษีท้องถิ่นนั้นจะเน้นไปที่การจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นทำให้การหารายได้ของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศที่มีค่าเฉลี่ยการเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Development Index : EDGI) สูงเป็นอันดับ 14 จาก 193 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้จัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ไม่ว่าจะในระดับรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น โดยการมุ่งเน้นเทคโนโลยีสมัยใหม่และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดทำแผนนโยบายที่เรียกว่า Society 5.0 ซึ่งมีความจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องทลายกำแพงปัญหาและอุปสรรค 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยกระทรวงต่าง ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ระดับชาติที่บูรณาการพันธกิจและภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะด้านอุตสาหกรรมหรือด้านการศึกษา ต้องมีเป้าหมายระดับชาติที่ชัดเจนร่วมกัน การกำหนด

ทิศทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใหม่ต้องเกิดจากการตัดสินใจร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2) ด้านระบบกฎหมาย ต้องพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องและรับมือกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีให้ได้ หากรับมือไม่ได้ก็จะทำให้ระบบกำกับดูแลในปัจจุบันเป็นอุปสรรคต่อการสร้างนวัตกรรม ซึ่งกฎหมายที่พัฒนาจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

3) ด้านเทคโนโลยี ต้องสร้างสังคมที่มีฐานความรู้ด้านเทคโนโลยี และเป็นสังคมที่เสพเทคโนโลยีด้วยสติปัญญา โดยมีการกำหนดว่าการลงทุนด้านวิจัยของภาครัฐต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของ GDP และยังมีการสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม Strategic Innovation Promotion Program: SIP ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ ดำเนินการข้ามกระทรวง และ Impulsive Paradigm Change through disruptive Technologies Program: ImPACT รวมทั้งทำการปฏิรูประบบนวัตกรรมระดับชาติ (national innovation system) ด้วย

4) ด้านทรัพยากรมนุษย์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่ตลอดเวลา ต้องมีการปฏิรูปการ ศึกษาบนหลักการที่ว่า มนุษย์มีอิสระทางความคิดและสามารถสร้างคุณค่าใหม่ด้วยการทำงานกับผู้อื่นร่วมกับการผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประเด็นที่รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญ คือ การสร้าง ความฉลาดรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT literacy) ในเด็ก ระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิต (lifelong education) นอกจากนี้ยังมีแผนที่จะสร้างสภาพ แวดล้อมเพื่อดึงดูดผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีทักษะเฉพาะทางระดับสูงให้ทำงานและใช้ชีวิตในประเทศด้วย

5) ด้านการยอมรับของสังคม ต้องมีวิสัยทัศน์ระดับชาติที่ได้รับการยอมรับร่วมกันจากทุกภาคส่วน เทคโนโลยีและสังคมต้องมีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การใช้เทคโนโลยี ต้องระมัดระวังผลกระทบในทางลบที่จะเกิดกับสังคม การสร้างและใช้ความรู้และเทคโนโลยีต้องมีการพิจารณาผลกระทบด้านจริยธรรม กฎหมายและสังคม (Ethical, Legal and Social Implications: ELSI) ร่วมไปด้วย ประเด็นที่ไม่ควรถูกละเลยครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเครื่องจักรกล (ในที่นี้หมายถึงหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์) ตลอดจนประเด็นทางปรัชญา อาทิ ความสุขส่วนบุคคล

จากแนวทางทั้ง 5 ด้านของประเทศญี่ปุ่นจะทำให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่นมีแนวทางสร้างการบูรณาการข้อมูลภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเน้นไปที่การพัฒนากฎหมายให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมไปทั่วโลก

ซึ่งประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประชากรมากกว่า 120 ล้านคนและมีการประเมินว่าขนาดของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่ากว่า 137.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยประเทศญี่ปุ่นจะมีแพลตฟอร์มที่เป็นที่นิยม 3 แพลตฟอร์มคือ Amazon Rakuten และ Kakaku.com จากแนวโน้มของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศญี่ปุ่นที่มีมูลค่าสูงขึ้นทำให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของญี่ปุ่นต้องมีการเปลี่ยนแปลง

โดยประเทศญี่ปุ่นจะมีกฎหมายแพ่งที่มีกฎหมายลูก 2 ฉบับที่เป็นกฎหมายพื้นฐานสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ The Act on Specified Commercial Transactions ที่จะมีการกำหนดเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าทางอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงรายละเอียดการห้ามหรือไม่ห้ามการแสดงข้อมูลแบบย่อ กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการโฆษณาเกินจริง กำหนดข้อห้ามการส่งอีเมลโฆษณาไปยังผู้ที่ไม่ได้ให้ความยินยอมก่อน กำหนดข้อห้ามการฝ่าฝืนพันธะการคืนเงินที่ได้ชำระไปแล้วแต่ไม่ได้มีการยกเลิกการซื้อ เป็นต้น และ Act on Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contract and Electronic Acceptance Notice ซึ่งเป็นกฎหมายที่เพิ่มบทบัญญัติพิเศษให้กับกฎหมายแพ่งให้ครอบคลุมการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

นอกจากการพัฒนากฎหมายให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงแล้ว กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นยังมีความชัดเจนในการบังคับใช้ เช่นในระบอบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศญี่ปุ่นจะประกอบด้วยภาษีหลัก ๆ 2 ประเภทคือ ภาษีเงินได้ประชาชาติและภาษีผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น โดยรายได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหมายถึงเงินได้พึงประเมินหักกับค่าใช้จ่ายหรือค่าลดหย่อนตามที่กฎหมายกำหนด สามารถแบ่งประเภทเงินได้พึงประเมินดังต่อไปนี้ รายได้ดอกเบี้ย เงินปันผล รายได้อสังหาริมทรัพย์ รายได้จากธุรกิจ รายได้จากการจ้างงาน รายได้หลังเกษียณ รายได้ไม้ การเพิ่มทุน รายได้เป็นครั้งคราว รายได้เบ็ดเตล็ด

โดยประเทศญี่ปุ่นจะใช้หลักแหล่งที่อยู่เป็นพื้นฐานสำหรับการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยแบ่งเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่และผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่

ผู้มีถิ่นที่อยู่ คือบุคคลที่มีภูมิลำเนาของตนในญี่ปุ่นหรือพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ผู้มีถิ่นที่อยู่ยังแบ่งออกเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ไม่ถาวรหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวร

ผู้มีถิ่นที่อยู่ไม่ถาวรคือผู้อยู่อาศัยที่ไม่มีสัญชาติญี่ปุ่นและอาศัยอยู่ในญี่ปุ่นเป็นเวลา 5 ปีหรือน้อยกว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

ผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรคือบุคคลที่มีสัญชาติญี่ปุ่นหรือมีภูมิลำเนาหรือพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปีในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจึงจัดอยู่ในประเภทนี้ผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรจะต้องเสียภาษีจากทั้งรายได้ที่เกิดในประเทศญี่ปุ่นและรายได้ที่เกิดนอกประเทศ

ผู้ไม่มีไม่มีถิ่นที่อยู่ คือบุคคลที่ไม่มีภูมิลำเนาในญี่ปุ่นหรือไม่ได้พำนักต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปีหรือมากกว่าในญี่ปุ่น

นอกจากการพัฒนาให้กฎหมายสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันแล้วหน่วยงานด้านภาษีกับหน่วยงานด้านการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นได้ร่วมมือกันสร้างสื่อการสอนด้านภาษีตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานองค์ความรู้ด้านกฎหมายให้กับประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชน ทำให้เป็นการปลูกฝังการปฏิบัติตามกฎหมายตั้งแต่ยังอยู่ในระดับเยาวชน

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภิชัย สิริชัยรังสรรค์ (2548) ทำการศึกษา “การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทต่างประเทศจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์” จากการศึกษาวิจัยที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การศึกษาชิ้นนี้จึงเป็นการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีของต่างประเทศ โดยอาศัยแนวทางองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) และกฎหมายต่างประเทศมาประกอบเป็นแนวทางศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติในประมวลรัษฎากร ซึ่งผู้เขียนได้เสนอวิธีการที่น่าจะมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากบริษัทต่างประเทศจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และสามารถแก้ไขปัญหาในการจำแนกประเภทเงินได้คือวิธีการลดทอนฐานภาษี (base erosion) โดยควรนำมาเพิ่มเติมไว้ในประมวลรัษฎากร

ปะการัง ชื่นจิตร (2554) ได้ศึกษาวัฒนธรรมในระบบภาษีทั้งระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งวัฒนธรรมในระบบภาษีของไทยเป็นสาเหตุหลักประการหนึ่งส่งผลให้รัฐไทยจัดเก็บภาษีได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะได้อย่างยั่งยืน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าแบบแผนวัฒนธรรมภาษีของประเทศไทยในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมานั้นคือการยินยอมเสียภาษีด้วยความจำเป็น ซึ่งในภาพรวมพบว่ามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หรืออุปสรรคต่อการ

บริการการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพอยู่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของผู้เสียภาษีในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีไม่ถูกต้องและขอหักลดหย่อนอย่างเต็มที่ ตลอดจนการมีทัศนคติไม่ไว้วางใจในการทำงานของรัฐบาลและข้าราชการซึ่งมีมากกว่าครึ่ง

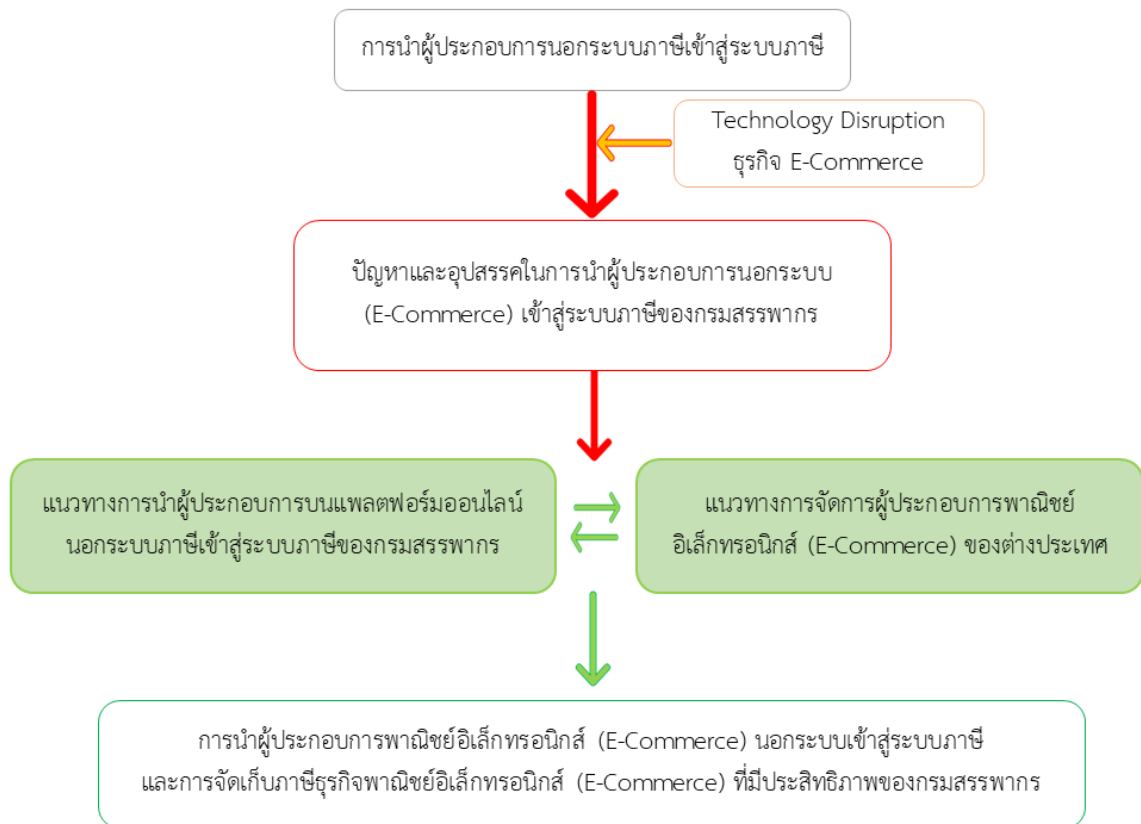
วรณช ธีระวัฒน์ (2563) ได้ทำการศึกษาแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับเศรษฐกิจดิจิทัล กรณีศึกษาการทำธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทยเนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปริมาณธุรกิจดิจิทัลและการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลของผู้ใช้หรือลูกค้ามีเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ซึ่งก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมาก ทว่าประเทศไทยไม่สามารถจัดเก็บภาษีในส่วนดังกล่าวได้ ดังนั้นการพิจารณาแนวคิดในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่**ประเทศไทยจะต้องมีการปรับจุดเชื่อมโยงและหลักเกณฑ์ของภาษีเงินได้ เพื่อให้ประเทศไทยมีเขตอำนาจในการจัดเก็บภาษีจากรายได้ส่วนที่เคยจัดเก็บไม่ได้** ซึ่งมีจุดเชื่อมโยงกับประเทศไทยและควรพิจารณามาตรการจัดเก็บภาษีระยะยาว เนื่องจากมาตรการระยะสั้นนั้นไม่ตอบโจทย์ของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยควรใช้มาตรการตามข้อเสนอแนวทางร่วมกัน ซึ่งเป็นมาตรการระยะยาว โดยอาศัยความร่วมมือที่ทำให้เกิดเป็นข้อตกลงระดับพหุภาคีหรือเรียกกันว่าเครื่องมือระดับพหุภาคี

ชินดนัย สังคะคุณ (2558) ทำการศึกษาการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากการให้บริการของบริษัทต่างประเทศ: กรณีศึกษาการให้บริการประมวลผลแบบคลาวด์ ได้เสนอให้ประเทศไทยแก้ไขเพิ่มเติมข้อกฎหมายต่าง ๆ เช่นมาตรา 66 แห่งประมวลรัษฎากร คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2558 รวมถึงคำชี้แจงของกรมสรรพากรในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเสนอในประเทศไทยดำเนินการเจรจาเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งว่าด้วยสถานประกอบการถาวรภายใต้อนุสัญญาภาษีซ้อนฯ ที่ประเทศไทยทำไว้กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดประเภทของ**กิจกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ถือเป็นสถานประกอบการถาวร (เพิ่มจุดเชื่อมโยง)** และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานประกอบการถาวรประเภทตัวแทนตามแนวทางที่ OECD ได้เสนอไว้ในรายงานเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกัดกร่อนฐานภาษีและการถ่ายโอนกำไรของกิจการ ซึ่งในที่สุดวันที่ 1 กันยายน 2564 ที่ผ่านมากรมสรรพากรก็ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 53) พ.ศ. 2564** (กฎหมาย E-Service) โดยการเป็นการเพิ่มจุดเชื่อมโยง ที่ในมาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองและวรรคสาม ของมาตรา 82/13 แห่งประมวลรัษฎากร

ซึ่งกฎหมาย E-Service ได้เพิ่มข้อความในมาตรา 82/13 ว่า “ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศและได้มีการให้บริการนั้นในราชอาณาจักรโดยผู้ใช้ซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการจดทะเบียนในกรณีเช่นว่านี้ **ให้ผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม** โดยคำนวณจากภาษีขาย โดยไม่ให้หักภาษีซื้อ ทั้งนี้ให้ผู้ประกอบการดังกล่าวยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีตามมาตรา 83” ซึ่งการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 53) พ.ศ. 2564 หรือ กฎหมาย E-Service ฉบับนี้ ทำให้เห็นได้ชัดว่าไม่ว่าผู้ประกอบการจะมีถิ่นฐานอยู่ในประเทศใดก็ตาม ผู้ประกอบการก็ต้องเข้ามาอยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย ซึ่งเป็นการเพิ่มจุดเชื่อมโยงทำให้ผู้ประกอบการที่ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกประเทศไทยจะต้องรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศไทย ในปัจจุบันพบว่าบริษัทต่างชาติที่อยู่ในหลักเกณฑ์ของกฎหมายฉบับนี้เข้ามาสู่ระบบ VES (VAT for Electronic Service) ของกรมสรรพากรกว่า 70 บริษัท ซึ่งการที่บริษัทต่างชาตินั้นต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศไทยนั้นเป็นการเพิ่มความเป็นธรรมให้กับผู้เสียภาษีที่อยู่ในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการที่จะนำเอาผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบเข้ามาสู่ระบบภาษี จึงต้องเป็นการเพิ่มจุดเชื่อมโยง (ความรับผิดชอบ) ของผู้ประกอบการที่อยู่ในเกณฑ์ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 53) พ.ศ. 2564 หรือ กฎหมาย E-Service ที่แก้ไขมาตรา 82/13 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้รัฐบาลไทยมีเครื่องมือที่เพิ่มเขตอำนาจในการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการบนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีเงินได้และมีถิ่นที่อยู่ไม่ว่าจะในหรือนอกประเทศไทย

2.11 กรอบแนวคิด

รูปภาพที่ 5 กรอบแนวคิด

เมื่อเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ทำให้รูปแบบการประกอบธุรกิจเปลี่ยนไปส่งผลต่อการจัดเก็บภาษี เมื่อผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้านทำให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่สามารถออกไปสำรวจสถานประกอบการได้ ทำให้รูปแบบการนำผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีของกรมสรรพากรต้องเจอกับความท้าทาย

ดังนั้น กรมสรรพากรจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการนำผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อทำการเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยนี้ จึงสามารถสรุปได้แผนภาพความสัมพันธ์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังปรากฏในภาพที่ 1 ที่แสดงให้เห็นว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและหาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

(E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการนำแนวทางจากต่างประเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด วรรณกรรม กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสอบถามข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากข้าราชการกรมสรรพากรในส่วนของกรสืบค้นและติดตามผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษี เพื่อจะให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของผู้ที่ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตงานวิจัยดังนี้

3.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยที่มีความหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำคำถามในการสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและนักวิชาการที่มีความเข้าใจในขอบเขตเนื้อหาของการศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่นหนังสือ เอกสารทางวิชาการ วารสารสิ่งพิมพ์ รวมถึงบทความอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้พื้นฐานในการศึกษา วิเคราะห์ การพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นข้อมูลหลักตามประเด็นและกรอบของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่จำทำการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.3.1 กลุ่มผู้บริหารงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ ประกอบด้วยผู้บริหารกองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบของกรมสรรพากร ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการวางแผนการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี

3.3.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ ประกอบด้วยนักวิชาการสรรพากรปฏิบัติการ ที่ปฏิบัติงานในส่วนงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ ที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็น ผู้ปฏิบัติงานที่มีระยะเวลาและประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน เพื่อสำรวจมุมมอง แนวคิดที่ได้จากการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

3.3.3 กลุ่มผู้ประกอบการ ประกอบด้วยผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองแนวคิดจากฝั่งผู้ประกอบการในเรื่องเกี่ยวกับภาษีและการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จะมีกลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์รวม 10 คน แบ่งสัดส่วนกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหาร 2 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน 4 คน และกลุ่มผู้ประกอบการ 4 คน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัยนี้

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษารพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนั้นเครื่องมือในการวิจัยจึงเป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แนวคิด วรรณกรรม เอกสารทางวิชาการ กฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความอิเล็กทรอนิกส์และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.4.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากแนวคิดวรรณกรรม เอกสารทางวิชาการกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ตลอดจนบทความอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการศึกษา ทำความเข้าใจ และวิเคราะห์การพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี

3.4.2 วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ได้กำหนดแนวคำถามไว้ล่วงหน้าตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา แม้ว่าจะเป็นการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าแต่ก็ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจมีคำถามต่อเนื่องจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลโดยที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าและผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากคำตอบที่ได้นั้นสะท้อนมาจากมุมมองที่ได้มาจากประสบการณ์ทำงานของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทีละคนซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการและผู้บริหารของกรมสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี

3.5 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

คำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประเด็นในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ส่วน โดยชุดคำถามของกลุ่มสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 2 ชุด ชุดคำถามที่หนึ่งจะเป็นคำถามกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร และชุดคำถามที่สองจะเป็นคำถามของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ของทั้งสองชุดคำถามจะแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคำถามและ 1 ประเด็นข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

ชุดคำถามที่หนึ่ง คำถามกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นคำถามที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

ประเด็นคำถามที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เข้าสู่ระบบภาษีในปัจจุบันและปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น

ประเด็นคำถามที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของต่างประเทศ

ประเด็นข้อเสนอแนะ เป็นประเด็นข้อเสนอแนะแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีว่าควรมีแนวทางเช่นไร

ชุดคำถามที่สอง คำถามกลุ่มผู้ประกอบการ

ประเด็นคำถามที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นคำถามที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับภาษีและกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นคำถามที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของต่างประเทศ

ประเด็นข้อเสนอแนะ เป็นประเด็นข้อเสนอแนะแนวทางการตรวจสอบผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และการปรับตัวตามธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ว่ากรมสรรพากรควรมีแนวทางเช่นไร

ประเด็นการสัมภาษณ์	แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	คำแนะนำ
ข้อมูลส่วนบุคคลและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)	1. ขอให้ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัว ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งงานที่ทำ หน้าที่ความรับผิดชอบ	
	2. ท่านรู้จักธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) หรือไม่	
	3. ท่านเคยซื้อหรือใช้บริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์หรือไม่	
	4. ท่านเข้าใจรูปแบบการประกอบกิจการพาณิชย์	

ประเด็นการสัมภาษณ์	แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	คำแนะนำ
	อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) หรือไม่ อย่างไร	
แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เข้าสู่ระบบ	5. การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีวิธีการแตกต่างจากเดิมท่านคิดว่าส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรหรือไม่ อย่างไร	
ภาษีในปัจจุบัน และปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น	6. ท่านคิดว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลให้ผู้ประกอบการอยู่นอกระบบภาษีมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร หรือการอยู่นอกระบบภาษีของผู้ประกอบการเกิดจากเหตุผลอื่น เช่น การไม่มีความรู้ด้านภาษี, วัฒนธรรมภาษีของคนไทย	
	7. กรมสรรพากรหาข้อมูลของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) อย่างไร	
	8. กรมสรรพากรมีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนเพื่อขอข้อมูลผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร	
	9. เมื่อกรมสรรพากรได้ข้อมูลมาแล้วมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร (ใช้เทคโนโลยีหรือไม่)	
	10. ปัจจุบันกรมสรรพากรมีแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เข้าสู่ระบบภาษีอย่างไรบ้าง	
	11. ผลลัพธ์ของแนวทางนี้เป็นอย่างไร ประสบผลสำเร็จหรือไม่	
	12. การปฏิบัติตามแนวทางตามข้อ 10. เกิดปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร	

ประเด็นการสัมภาษณ์	แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	คำแนะนำ
	13. กรมสรรพากรมีวิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไรบ้าง	
	14. การประกาศใช้กฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะหรือกฎหมาย e-Service นั้นช่วยแก้ปัญหาหรือไม่ อย่างไร	
การจัดเก็บภาษีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของต่างประเทศ	15. กิจกรรมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) มีการใช้ทั่วโลก ท่านคิดว่าประเทศเกาหลีใต้กับประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาเช่นเดียวกับที่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร	
	16. ท่านคิดว่าประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร และประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้หรือไม่	
ข้อเสนอแนะ	17. ท่านคิดว่าแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) นอกประเทศเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร ในอนาคตควรมีทิศทางไปทางใด	
	18. กรมสรรพากรควรพัฒนาจุดใดบ้างเพื่อให้แนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรมีประสิทธิภาพดีขึ้น	

ตารางที่ 1 คำถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นการสัมภาษณ์	แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	คำแนะนำ
<p>ข้อมูลส่วนบุคคลและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)</p>	1.ขอให้ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัว ชื่อ-นามสกุล อาชีพ ที่ทำ	
	2.ท่านรู้จักธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) หรือไม่	
	3.ท่านประกอบธุรกิจพาณิชย์ (E-Commerce) มานานเท่าใด	
	4.ก่อนประกอบธุรกิจพาณิชย์ (E-Commerce) ท่านเคยประกอบธุรกิจอะไรมาก่อน	
	5.เพราะอะไรท่านจึงประกอบธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (ถ้าไร วิธีการค้าขายง่าย หรืออื่นๆ)	
	6. ท่านทราบหรือไม่ว่าการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดบ้าง (จดทะเบียนพาณิชย์, ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา)	
<p>ภาษีและกิจการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)</p>	7.ท่านทราบหรือไม่ว่าเมื่อมีรายได้จากการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ท่านจะต้องมีภาระด้านภาษี หากไม่ทราบ เพราะอะไร (ไม่เข้าใจเรื่องภาษี ภาษีเป็นเรื่องไกลตัว)	
	8.หากท่านทราบว่าต้องมีภาระด้านภาษี ท่านได้ปฏิบัติตามหรือไม่ (ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้, ชำระภาษี) เพราะเหตุใดท่านจึงยอมเข้าสู่ระบบภาษี (ภาษีเป็นหน้าที่ หรืออื่นๆ)	
	9.เพราะเหตุใดท่านจึงไม่ยอมชำระระบบภาษี	

ประเด็นการสัมภาษณ์	แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	คำแนะนำ
	10. ท่านคิดว่าการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่มีความแตกต่างกับการประกอบธุรกิจแบบธรรมดาควรมีการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกันหรือไม่	
	11. ท่านทราบหรือไม่ว่ายังมีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่ยังอยู่นอกระบบภาษีอยู่อีกเป็นจำนวนมาก และท่านคิดอย่างไรกับผู้ประกอบการเหล่านั้น	
	12. ท่านทราบหรือไม่ว่ากรมสรรพากรมีแนวทางการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบเหล่านั้นให้เข้าสู่ระบบภาษี	
	13. ท่านรู้จักกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะหรือกฎหมาย e-Service หรือไม่	
การประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของต่างประเทศ	14. ในสภาพแวดล้อมที่ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กำลังนิยมไปทั่วโลก ท่านคิดว่าในประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาเช่นเดียวกับประเทศไทยหรือไม่ และคิดว่าทั้งสองประเทศมีวิธีแก้ไขปัญหายังไร	
	15. ท่านคิดว่าประเทศไทยควรนำวิธีการแก้ปัญหาใดของทั้งสองประเทศมาปรับใช้	
ข้อเสนอแนะ	14. ท่านคิดว่ากรมสรรพากรหรือหน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาเรื่องใดเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน	

ตารางที่ 2 คำถามสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.6.1 ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และขอปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้การศึกษาวิจัยนี้ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ให้มากที่สุด

3.6.2 ผู้วิจัยได้กำหนดชุดคำถามและสร้างชุดคำถามสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ซึ่งคำถามสัมภาษณ์การศึกษาวิจัยนี้ได้มาจากการทบทวนแนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคำถามสัมภาษณ์นั้นจะเป็นลักษณะถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนครอบคลุมทุกประเด็น เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของการศึกษาวิจัยนี้

3.6.3 ผู้วิจัยได้นำคำถามสัมภาษณ์ไปทดสอบความเที่ยงตรงของเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเนื้อหาและตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม และขอคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงคำถาม

3.6.4 ผู้วิจัยได้ทำการติดตามขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยติดต่อแบบเป็นลายลักษณ์อักษรกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้บริหาร และติดต่อแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษรกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานกับกลุ่มผู้ประกอบการ โดยผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบก่อน และแจ้งกับกลุ่มตัวอย่างว่าจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ไม่เกินคนละ 50 นาที ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำการจดบันทึกและบันทึกการประชุมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ประมาณ 20 วัน ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2564 ถึงวันที่ 14 ตุลาคม 2564

3.6.5 เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มาถอดบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Word by word) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ถูกต้องครบถ้วน และนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสาร (Documentary Study) มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาต่าง ๆ เข้ากับประเด็นคำถามและแง่มุมของข้อเท็จจริงในเชิงเหตุและผล ทำการวิเคราะห์คำตอบที่ได้แบบเชิงพรรณนาเพื่อนำไปสู่คำตอบของการศึกษาวิจัยและสรุปผลการวิจัยใช้ระยะเวลาในการประมวลผลประมาณ 25 วัน ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564

บทที่ 4

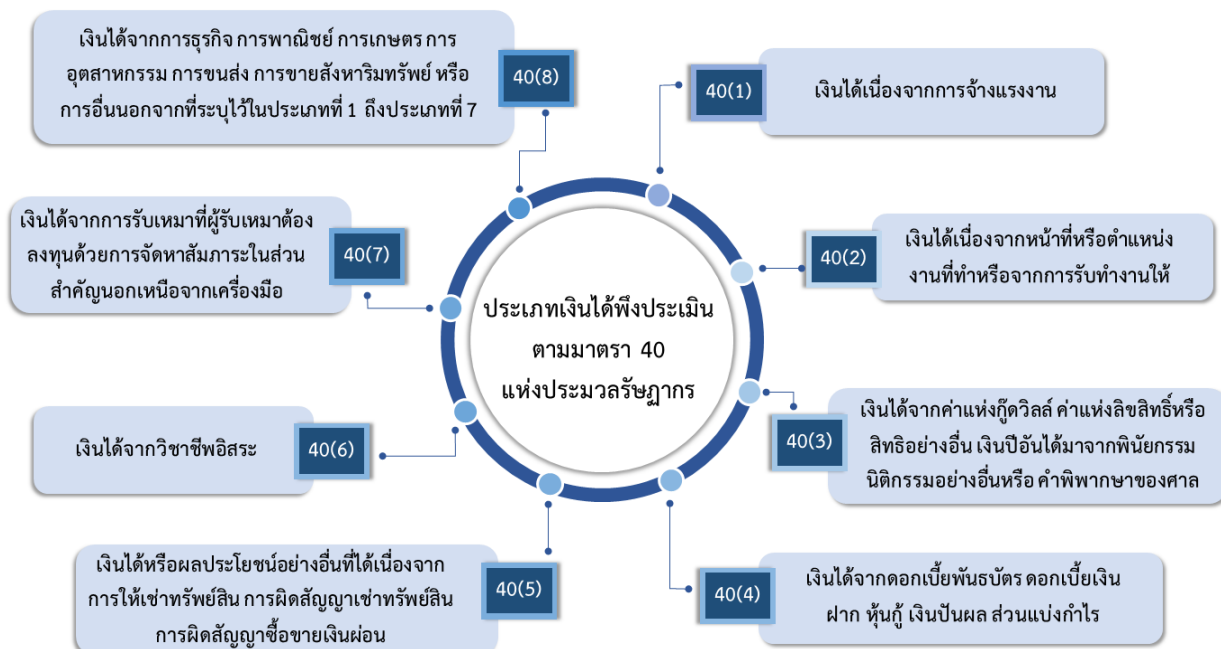
ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 ประการดังต่อไปนี้ ประการแรก เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพากรในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประการที่สองเพื่อศึกษาการจัดเก็บภาษีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น และนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย และประการที่สามเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การศึกษานี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาจากแนวทางที่กรมสรรพากรพบ โดยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางราชการหรือเอกสารทางวิชาการ โดยผลการวิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร ส่วนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และรายละเอียดของการสัมภาษณ์ และในส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางของต่างประเทศและประเทศไทย

4.1 การวิเคราะห์แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาของกรมสรรพากร

รูปภาพที่ 6 ประเภทเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร

ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถแบ่งประเภทเงินได้ออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ เงินได้พึงประเมินจากการจ้างแรงงานหรือเงินเดือน และเงินได้พึงประเมินจากกรณีทั่วไป ซึ่งในส่วนแรกบุคคลธรรมดาที่มีเงินได้พึงประเมินจากเงินเดือนเพียงประเภทเดียว เป็นผู้ที่มีเงินได้พึงประเมินเกิน 120,000 บาท หรือเป็นผู้ที่มีคู่สมรสมีเงินได้พึงประเมินไม่ว่าฝ่ายเดียวหรือทั้งสองฝ่าย รวมกันเกิน 220,000 บาท กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้ที่มีภาระภาษีตามมาตรา 40 (1) แห่งประมวลรัษฎากร และในส่วนที่สองบุคคลธรรมดาที่ประกอบกิจการและมีเงินได้จากการซื้อขายสินค้าหรือบริการ หากมีเงินได้พึงประเมินเกิน 60,000 บาท กฎหมายได้กำหนดให้เป็นผู้ที่มีภาระภาษีตามมาตรา 40 (2)-(8) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งทั้งสองกรณีกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งในกรณีเป็นผู้มีเงินได้ตามมาตรา 40 (2)-(8) แห่งประมวลรัษฎากร หากผู้ประกอบการใดมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาท จะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและระบบภาษีมูลค่าเพิ่มควบคู่กันไป

ทั้งนี้ การเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือการเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผ่านมาผู้ประกอบการสามารถเข้ามาดำเนินการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือติดต่อจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยตนเองได้ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือสำนักงานสรรพากรพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศได้ แต่อย่างไรก็ดี มักพบว่ายังมีผู้ประกอบการบางรายไม่ได้มาติดต่อยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือดำเนินการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่มกับกรมสรรพากรด้วยตนเอง จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำรวจและติดตามธุรกิจนอกกระบบของกรมสรรพากรจะต้องดำเนินการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกกระบบเหล่านั้นโดยการออกไปสำรวจสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรในพื้นที่นั้น

ในปัจจุบันมีการพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้สถานประกอบการในพื้นที่ของสำนักงานสรรพากรต่างๆ ไม่ได้มีเพียงสถานประกอบการที่มีลักษณะทางกายภาพเท่านั้น แต่พบว่ารูปแบบของการซื้อขายสินค้าหรือบริการสามารถทำได้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์หรือที่เรียกว่า การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นรูปแบบการซื้อขายสินค้าหรือบริการที่ได้รับความนิยมอย่างสูง มีผู้ประกอบการจำนวนมากเข้ามาประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยที่มีผู้ประกอบการบางส่วนยังไม่ยินยอมเข้าสู่ระบบภาษีอากร จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4.1.1 แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

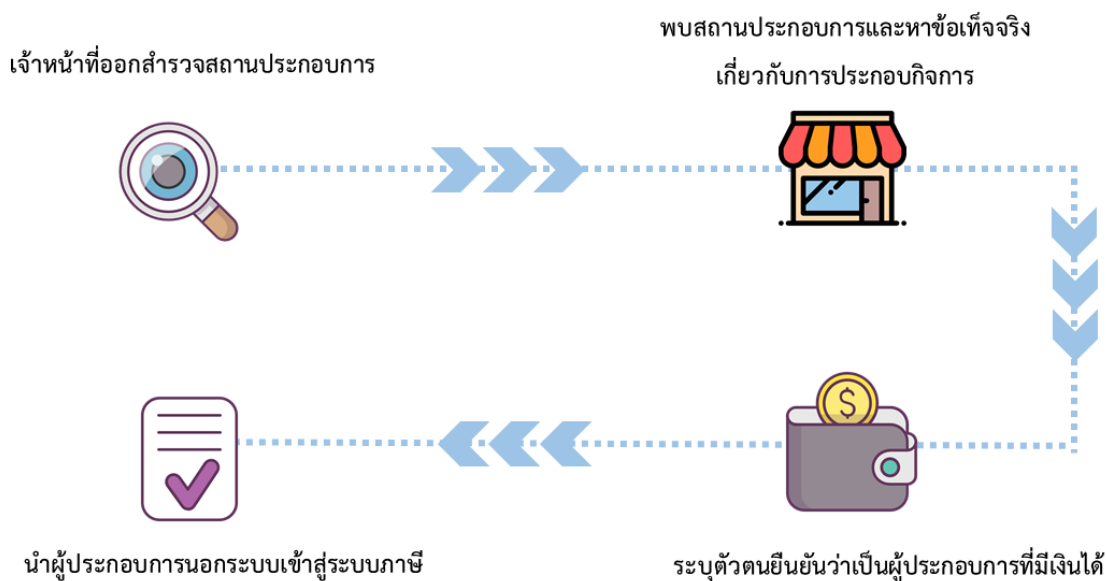
จากสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลธรรมดาส่งผลให้ผู้ประกอบการนั้นมีภาระภาษีที่คาบเกี่ยวกันระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งในปัจจุบันมีงานศึกษาและสื่อต่างๆ ให้ความสำคัญกับการศึกษาภาระภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ และพบว่างานศึกษาทางด้านการแนวทางในการนำเอาผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นยังไม่แพร่หลาย ในการศึกษาวิจัยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาเฉพาะแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่านั้น กล่าวคือมุ่งเน้นไปที่ภาระทางภาษีของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเงินได้รวมทั้งที่ไม่เกินหรือเกิน 1.8 ล้านบาท

บาทที่เป็นส่วนของภาระทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะไม่ได้มุ่งเน้นไปในส่วนของภาระทางภาษีมูลค่าเพิ่ม

4.1.1.1 แนวทางการนำผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร

ในอดีตการซื้อขายสินค้าหรือบริการนั้นมีรูปแบบหรือลักษณะของการดำเนินการที่ผู้ประกอบการขายสินค้าหรือบริการจะต้องแสดงตัวอย่างให้กับผู้บริโภคเห็น มีการตั้งหน้าร้านและมีสถานที่ขายสินค้าหรือบริการที่ชัดเจน สามารถทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้ามาเลือกซื้อได้ หากผู้ซื้อและผู้ขายถูกใจสินค้าหรือบริการก็สามารถตกลงชำระราคาแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการได้ ณ สถานที่ประกอบการทันที ซึ่งรูปแบบหรือลักษณะการประกอบกิจการในรูปแบบนี้เป็นรูปแบบการซื้อขายสินค้าหรือบริการที่คุ้นเคยกันดีในอดีต

โดยรูปแบบการซื้อขายสินค้าหรือบริการที่คุ้นเคยในอดีตนั้นส่งผลให้มีทั้งผู้ประกอบการที่ดีให้ความร่วมมือทราบถึงหน้าที่ทางภาษีอากรของตนเอง รับผิดชอบต่อตนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไรบ้าง แต่ก็ยังมีผู้ประกอบการบางส่วนที่ยังไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่ทางภาษีอย่างไร และไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายทางภาษีอากร ทำให้ผู้ประกอบการดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษี ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่ต้องสำรวจและติดตามผู้ประกอบการเหล่านั้นและนำผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีอากร

รูปภาพที่ 7 สถานการณ์ตัวอย่างการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 1 : นาย A ประกอบกิจการขายเสื้อผ้า นาย A อายุ 20 ปี มีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านอยู่ในแขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยนาย A ประกอบกิจการขายเสื้อผ้าโดยใช้บ้านพักของตนในแขวงมหาพฤฒารามเป็นสถานประกอบการ โดยในปี 2563 นาย A ประกอบกิจการและมีเงินได้จากการขายเสื้อผ้าเป็นเงินจำนวน 500,000 บาท ทำให้ในปีภาษี 2563 นาย A มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่นาย A ก็ไม่ได้ทำการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนั้นเจ้าหน้าที่สำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาบางรัก 1 ที่มีหน้าที่ดูแลพื้นที่แขวงมหาพฤฒารามจึงต้องไปสำรวจสถานประกอบการของนาย A

ในการสำรวจของเจ้าหน้าที่สำรวจนั้นจะเป็นการสำรวจในลักษณะของการเดินหรือใช้ยานพาหนะเพื่อสืบหาสถานประกอบการเพื่อให้ทราบสถานประกอบการว่าตั้งอยู่แห่งใด เมื่อทราบว่าสถานประกอบการตั้งอยู่ที่แห่งใดเจ้าหน้าที่จึงทำการสืบหาข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ โดยสอบถามรายละเอียดจากนาย A ว่าประกอบกิจการประเภทใด มีลักษณะการประกอบกิจการอย่างไร เปิด-ปิดร้านกี่โมง สินค้าที่นาย A นำมาขายเป็นการผลิตขึ้นมาเองหรือซื้อมาแล้วขายต่อ รูปแบบการ

ขายสินค้าเป็นการขายปลีกหรือขายส่งและมีราคาสินค้าเท่าไร ประกอบกิจการด้วยตนเองหรือมีการจ้างลูกจ้างในการประกอบกิจการ

โดยการสืบหาข้อเท็จจริงทั้งหมดนี้จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถระบุตัวตนว่านาย A เป็นผู้ประกอบกิจการและเป็นผู้มีเงินได้ที่เกิดจากการประกอบกิจการ เมื่อเจ้าหน้าที่ทราบว่านาย A เป็นผู้ประกอบกิจการก็จะนำมาตรวจสอบกับฐานข้อมูลของกรมสรรพากรว่านาย A นั้นเป็นผู้อยู่ในระบบภาษีหรือไม่ หากไม่พบข้อมูลของนาย A ในฐานข้อมูลหมายความว่านาย A ไม่ได้อยู่ในระบบภาษี เจ้าหน้าที่ก็จะให้ความรู้ด้านภาษีอากรและแจ้งให้นาย A ทราบถึงภาระและหน้าที่ทางภาษีว่านาย A จะต้องมีหน้าที่ทางภาษีอย่างไรบ้าง และให้นาย A ดำเนินการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

จากการจำลองสถานการณ์ตัวอย่างในข้างต้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรตาม “**แนวทางปฏิบัติการกรมสรรพากรที่ สน. 9/2553 เรื่องการสำรวจแหล่งภาษีอากร**” ของกองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรออกสำรวจสถานประกอบการของผู้ประกอบการ เพื่อหาข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการยืนยันว่าผู้ประกอบการนั้นเป็นผู้ที่มีเงินได้ซึ่งเกิดจากการประกอบกิจการที่แท้จริง และนำผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษี

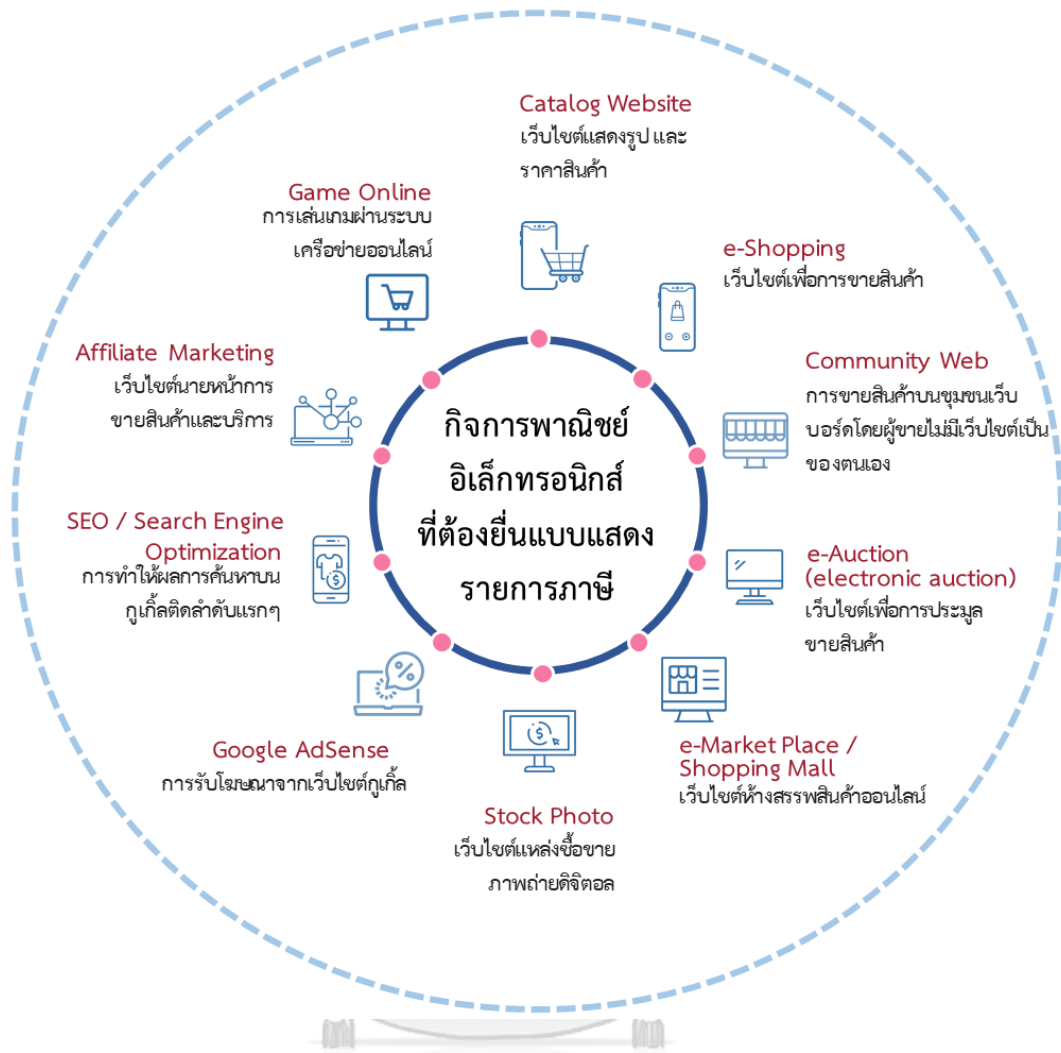
ซึ่งรูปแบบของการซื้อขายสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะทางกายภาพชัดเจนเช่นนี้ทำให้เกิดความชัดเจนในการที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรสามารถเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือทำการประเมินรายได้ที่เกิดจากการประกอบกิจการ และเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการนำผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีอากร

อย่างไรก็ตาม แนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากรของกรมสรรพากรกลับเกิดความท้าทายอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นส่วนสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน ผู้ประกอบการต่างเลือกที่จะประกอบกิจการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์หรือที่เรียกว่า การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งส่งผลต่อแนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากรของกรมสรรพากรที่เน้นไปที่การสำรวจทางกายภาพของการประกอบกิจการ

4.1.1.2 แนวทางการนำผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากรในปัจจุบัน

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับระบบเศรษฐกิจอย่างมาก การประกอบธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์กำลังได้รับความนิยม ผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากเลือกที่จะเข้ามาประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ด้วยรูปแบบการประกอบกิจการที่ทำให้เกิดกำไรเป็นอย่างมาก การดำเนินการที่ไม่ยุ่งยากสร้างความสะดวกสบายให้กับทั้งผู้บริโภคและผู้ประกอบการเอง ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้รูปแบบของสังคมมนุษย์และการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การซื้อสินค้าหรือบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์จึงเป็นตัวเลือกที่ทำให้ผู้บริโภคนั้นสามารถเลือกซื้อสินค้าหรือบริการได้อย่างรวดเร็ว

ด้วยการที่กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยม ทำให้มีอัตราการแข่งขันทางธุรกิจสูง ผู้ประกอบการต่างก็ต้องสรรหาสินค้าหรือบริการที่หลากหลายมานำเสนอต่อผู้บริโภค โดยสินค้าหรือบริการนั้นต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค รูปแบบของกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จึงพัฒนาไปในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งกรมสรรพากรได้ทำการรวบรวมกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ ที่จะต้องมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ไว้ 10 ประเภท ได้แก่ 1) Catalog Website เว็บไซต์แสดงรูปและราคาสินค้า 2) e-Shopping เว็บไซต์เพื่อการขายสินค้า 3) Community Web การขายสินค้าบนชุมชนเว็บบอร์ดโดยผู้ขายไม่มีเว็บไซต์เป็นของตนเอง 4) e-Auction (electronic auction) เว็บไซต์เพื่อการประมูลขายสินค้า 5) e-Market Place เว็บไซต์ห้างสรรพสินค้าออนไลน์ 6) Stock Photo เว็บไซต์แหล่งซื้อขายภาพถ่ายดิจิทัล 7) Google AdSense การรับโฆษณาจากเว็บไซต์กูเกิ้ล 8) SEO (Search Engine Optimization) การทำให้ผลการค้นหาบนกูเกิ้ลติดลำดับแรก ๆ 9) Affiliate Marketing เว็บไซต์นายหน้าการขายสินค้าและบริการ 10) Game Online การเล่นเกมผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์

รูปภาพที่ 8 กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี

โดยผู้วิจัยจะทำการยกตัวอย่างกรณีศึกษากิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่กรมสรรพากรทำการรวบรวมไว้ ซึ่งเป็นกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน และเป็นประเภทกิจการที่มักจะพบผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมการหลบเลี่ยงภาษีเป็นจำนวนมาก

ความหมายของของกิจการประเภท **e-Shopping** หมายถึง เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของกิจการ มีระบบชำระราคาสินค้า มีระบบตะกร้าสินค้าให้เลือกสินค้า มีการตรวจสอบการขนส่ง และมีระบบต่าง ๆ อีกมากมายในการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า โดยกิจการประเภท e-Shopping มักเป็นกิจการในแพลตฟอร์มอย่าง **shopee หรือ Lazada**

ความหมายของกิจการประเภท **Community Web** หมายถึงชุมชนเว็บบอร์ดที่มีการรวมตัวของคนที่มีความสนใจคล้ายๆกัน โดยทางเว็บไซต์จะจัดทำเว็บบอร์ดและอนุญาตให้สมาชิกนำสินค้า

ต่าง ๆ มาโพสต์ขาย โดยกิจการประเภทนี้มักดำเนินการผ่านแพลตฟอร์ม Facebook Instagram หรือแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

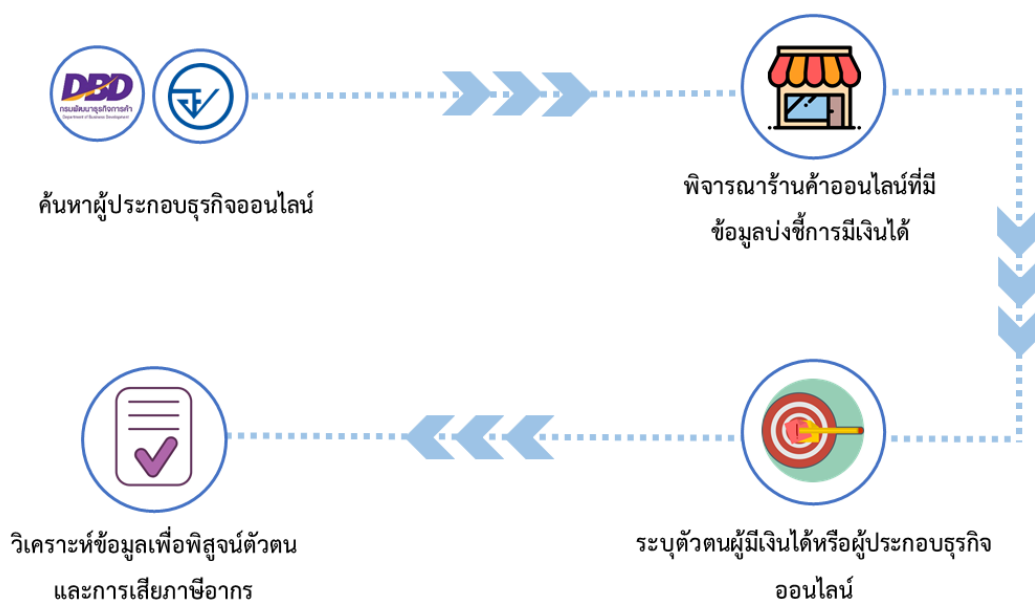
ด้วยรูปแบบของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่จำเป็นต้องมีสถานประกอบการไว้สำหรับแสดงสินค้าหรือบริการ หรือรูปแบบการชำระราคาที่สามารถทำได้ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งแตกต่างจากในอดีต ทำให้ผู้ประกอบการจำนวนมากต่างก็มองว่ามีช่องโหว่ทำให้ตนสามารถหลีกเลี่ยงกฎหมายได้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในการปฏิบัติงานตามแนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากร ที่เกิดความซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อาทิเช่น การที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทราบได้ว่าสถานประกอบการที่แท้จริงตั้งอยู่ที่ใด การไม่สามารถระบุตัวตนของผู้ประกอบการหรือผู้มีเงินได้ที่แท้จริง การไม่ทราบข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ หรือการไม่สามารถประเมินรายได้ที่เกิดจากการประกอบกิจการที่แท้จริงได้

1) แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์

จากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ซึ่งกรมสรรพากรได้พยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และแก้ปัญหาด้วยการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงาน โดยการใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ และข้อมูลที่ได้จากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะ มาเป็นตัวช่วยในการสืบค้นข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ และวิเคราะห์ข้อมูลของการประกอบกิจการควบคู่ไปกับการใช้แนวปฏิบัติการสำรวจแหล่งภาษีอากร

ตามแนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ของกรมสรรพากรนั้นเป็นแนวทางที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรจะปรับเปลี่ยนวิธีการสืบค้นข้อมูลจากการเดินสำรวจสถานประกอบการ เป็นการหาข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตจากแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้งข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

รูปภาพที่ 9 สถานการณ์ตัวอย่างการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์จากหน่วยงานภาครัฐ

(1) สำหรับการสืบค้นข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐนั้นจะเป็นการสืบค้นข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) หรือข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งจะเป็นการสืบค้นข้อมูลในส่วนของข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการ เช่น ข้อมูลสถานที่ตั้งหรือสถานที่ประกอบกิจการ หรือข้อมูลผู้ประกอบการชื่อ-นามสกุล เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 2 การสืบค้นข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าของกิจการประเภท e-Shopping : นาง B ขายสินค้าเกี่ยวกับ IT ในปี 2563 นาง B เริ่มประกอบกิจการขายสินค้าไอทีโดยเช่าพื้นที่จากห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในเขตบางรัก ซึ่งเงื่อนไขในการให้เช่าพื้นที่ได้ระบุให้นาง B ดำเนินการจดทะเบียนพาณิชย์กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเสียก่อนจึงจะยินยอมให้ทำสัญญาเช่า ซึ่งนาง B ก็ดำเนินการตามโดยได้จดทะเบียนพาณิชย์กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าโดยใช้ที่อยู่เป็นบ้านเช่าของตนในพื้นที่แขวงสี่พระยา

เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ภาครัฐได้ออกมาตรการปิดสถานประกอบการทำให้ห้างสรรพสินค้าที่นาง B เช่าอยู่ต้องปิดตามมาตรการภาครัฐ ทำให้นาง B ไม่สามารถประกอบกิจการได้นางบีจึงได้หันมาขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยนาง B ได้เปิดร้านขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มของ Shopee และ Lazada โดยที่นาง B ไม่ได้ดำเนินการยื่น

แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่อย่างไรก็ตาม ทำให้นาง B เป็นผู้ประกอบการนอกระบบภาษีอากร

ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่สำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาบางรัก 1 ได้ใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ โดยสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยค้นหาตามพื้นที่และเลือกพื้นที่แขวงสี่พระยาทำให้พบข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์ของนาง B เช่นข้อมูล ชื่อผู้ประกอบการ ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ เลขประจำตัวประชาชนหรือเลขทะเบียนนิติบุคคล ชื่อร้านค้าออนไลน์ ประเภทธุรกิจ สถานที่ติดต่อได้ โทรศัพท์ หรือวันที่ได้รับอนุมัติ

จากข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถสืบหาและติดตามไปที่ร้านค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ของนาง B ได้ และสามารถพิจารณาข้อมูลบัญชีการมีเงินได้ของนาง B ซึ่งจะนำไปสู่การระบุตัวตนผู้มีเงินได้จากการประกอบกิจการ และเจ้าหน้าที่จะต้องนำข้อมูลของนาง B ไปตรวจสอบกับฐานข้อมูลของกรมสรรพากรเพื่อพิสูจน์ตัวตนของนาง B และวิเคราะห์ข้อมูลว่านาง B นั้นอยู่ในระบบภาษีหรือไม่อยู่ในระบบภาษี

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลกับฐานข้อมูลกรมสรรพากรพบว่านาง B ไม่อยู่ในระบบภาษีอากรเจ้าหน้าที่ก็จะดำเนินการออกสำรวจโดยใช้ที่อยู่ติดต่อได้ตามข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์ของนาง B เป็นที่อยู่สถานประกอบการที่ต้องออกสำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจส่งหนังสือเรียกนาง B มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือออกไปหานาง B ตามที่อยู่ที่ระบุไว้ เพื่อติดตามนาง B เข้าสู่ระบบภาษีต่อไป

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 3 การสืบค้นข้อมูลจากสำนักคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ของกิจการประเภท Community Web : นาย C ขายสินค้าจำพวกอาหารเสริมความงาม นาย C ใช้ชื่อในแพลตฟอร์ม Facebook ว่า **อาหารเสริมท่านขายราคาไม่แพง** ได้โพสต์ขายสินค้าอาหารเสริมประเภทหนึ่งในกลุ่มชื่อ-ขายอาหารเสริมบนแพลตฟอร์ม Facebook ซึ่งในโพสต์ของนาย C ระบุเพียงแค่ราคาและรูปภาพของสินค้า และยังมีข้อความว่าหากผู้ใดสนใจสินค้าสามารถติดต่อสอบถามได้ทางกล่องข้อความ

จากข้อมูลที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรพบจากการโพสต์บนแพลตฟอร์ม Facebook ของนาย C เป็นเพียงแค่ข้อมูลเบื้องต้นคือราคาสินค้ากับประเภทสินค้าที่ระบุได้จากรูป อีกทั้งนาย C ไม่ได้ใช้ชื่อของตนเองเพียงแต่ใช้ชื่อสำหรับประกอบกิจการในการแสดงการขายสินค้า ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้ไม่สามารถบ่งชี้ถึงข้อเท็จจริงในการประกอบกิจการของนาย C ได้

ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้เข้าไปสืบค้นตามชื่อการประกอบกิจการนั้นคือ **อาหารเสริมท่านขายราคาไม่แพง** ซึ่งก็ได้พบว่าผู้ติดตามร้านค้าออนไลน์เป็นจำนวนมาก และมีการโพสต์ขายสินค้าอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการแสดงภาพการส่งสินค้าให้กับผู้บริโภค จากข้อมูลที่ได้นี้ทำให้เจ้าหน้าที่มีข้อมูลบ่งชี้การมีเงินได้การประกอบกิจการ โดยเจ้าหน้าที่จะต้องหาข้อมูลเพื่อระบุตัวตนของผู้มีเงินได้ต่อ

จากการสืบค้นข้อเท็จจริงเพื่อระบุตัวตนของผู้มีเงินได้ เจ้าหน้าที่ได้พบกับภาพสินค้าที่แสดงให้เห็นถึงเครื่องหมายที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่ทำการสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ก็ได้พบกับข้อมูลการจดทะเบียนขอใบอนุญาตผลิตภัณฑ์ของนาย C

เมื่อเจ้าหน้าที่สามารถระบุตัวตนของนาย C ว่าเป็นผู้ประกอบการแล้วก็จะต้องทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลกับฐานข้อมูลของกรมสรรพากรว่านาย C นั้นอยู่ในระบบภาษีและมีสถานประกอบการอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบหรือไม่ หากพบว่าไม่มีข้อมูลของนาย C ในระบบภาษีอากร แต่พบว่าประกอบกิจการอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรก็จะดำเนินการออกสำรวจสถานประกอบการของนาย C ตามข้อมูลสถานประกอบการที่พบ โดยเจ้าหน้าที่จะให้นาย C ชี้แจงข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่จะให้คำแนะนำด้านภาษีอากรและติดตามให้นาย C เข้าสู่ระบบภาษีต่อไป

แต่อย่างไรก็ดี แนวทางการสืบค้นข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่กรมสรรพากรใช้ในการปฏิบัติงานจริงยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันข้อมูลที่จดทะเบียนบางพื้นที่อาจมีปริมาณมากบางพื้นที่อาจมีน้อยหรือข้อเท็จจริงที่ใช้ในการจดทะเบียนพาณิชย์กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือขั้นตอนตามระเบียบของหน่วยงานราชการมีความซับซ้อนทำให้เกิดการล่าช้าในการปฏิบัติงาน

กรณีตัวอย่างเช่นนาง B ได้ใช้บ้านเช่าในแขวงสี่พระยาจดทะเบียนพาณิชย์ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านาง B ไม่ได้ประกอบกิจการจริงที่บ้านเช่าที่ใช้จดทะเบียนเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรก็จะไม่สามารถติดตามนาง B ได้ หรือปัญหาจากนาย C ใช้ชื่อในการประกอบกิจการที่ทำให้เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถระบุตัวตนได้ ซึ่งอาจเป็นปัญหาเกิดปัญหาจากระบบราชการเช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับจดทะเบียนแต่อาจเกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้านทำให้จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอหรืองบประมาณที่ไม่เพียงพอสำหรับใช้ตรวจสอบข้อเท็จจริง

ปัญหาจากการบูรณาการข้อมูลของภาครัฐที่เมื่อผู้ประกอบการรายใหม่จดทะเบียนพาณิชย์ ข้อมูลเหล่านี้ก็ไม่ได้ถูกส่งมาให้กรมสรรพากรทันที อาจต้องทำหนังสือขอข้อมูลข้ามหน่วยงานภาครัฐที่มีความซับซ้อนทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า

ซึ่งปัญหาหรืออุปสรรคที่ซับซ้อนเกิดจากระบบของตัวภาครัฐเองทั้งการที่ยังไม่มีระบบที่สามารถระบุถิ่นที่อยู่แท้จริงของผู้ประกอบการได้แม้ว่าผู้ประกอบการจะย้ายสถานประกอบการ หรือการไม่บูรณาการข้อมูลอย่างเป็นระบบของภาครัฐที่ทำให้มีการทำงานที่ไม่ต่อเนื่องกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และมีขั้นตอนกฎระเบียบจำนวนมากซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

รูปภาพที่ 10 สถานการณ์ตัวอย่างการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์จากภาคเอกชน

(2) สำหรับการสืบค้นข้อมูลจากภาคเอกชนนั้นจะเป็นการสืบค้นข้อมูลจากภาคเอกชนตามแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Facebook Instagram YouTube Shopee Lazada เป็นต้น โดยจะทำการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ เช่น ลักษณะสินค้าหรือบริการ รูปแบบการประกอบกิจการเป็นประเภทใด สินค้าหรือบริการมีวิธีการชำระราคาเป็นรูปแบบใด รวมถึงการยืนยันข้อเท็จจริงถึงสถานที่ตั้งหรือสถานประกอบการว่าตรงกับข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐหรือไม่

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 4 การสืบค้นข้อมูลจากกิจการประเภท e-Shopping บนแพลตฟอร์ม Shopee : นาย D ประกอบกิจการขายอุปกรณ์ออกกำลังกาย ในปี 2563 นาย D เปิดกิจการขายอุปกรณ์ออกกำลังกายผ่านแพลตฟอร์ม Shopee เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ผู้บริโภคที่เลือกที่จะหาอุปกรณ์ออกกำลังกายภายในบ้าน ร้านค้าของนาย D จึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และได้รับการประชาสัมพันธ์จากทางแพลตฟอร์ม Shopee ให้เป็นร้านยอดนิยมในการค้นหาอุปกรณ์ออกกำลังกาย

จากการสืบค้นผ่านแพลตฟอร์ม Shopee ของเจ้าหน้าที่พบว่าร้านของนาย D ได้โพสต์ขายสินค้า ประชาสัมพันธ์ส่วนลด และมีการแสดงความคิดเห็นของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากร้านของนาย D ตลอดเวลา มีผู้ติดตามร้านเป็นจำนวนมาก และพบข้อมูลว่าสินค้าส่งจากพื้นที่อำเภอใด จังหวัดใด ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่บ่งชี้การมีเงินได้ของร้านค้าออนไลน์ของนาย D ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องสืบค้นเพื่อระบุตัวตนการมีเงินได้ของนาย D ต่อไป

ในการสืบค้นผ่านแพลตฟอร์ม Shopee นั้นเจ้าหน้าที่จะพบเพียงข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่บ่งชี้การมีเงินได้ ไม่พบข้อเท็จจริงอื่นเช่น ชื่อ-นามสกุล ผู้ขายหรือที่ตั้งสถานประกอบการ ทำให้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์จากข้อมูลภาครัฐควบคู่กันไป โดยเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรจะทำการสืบค้นข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) โดยทำการค้นหาจากชื่อร้านหรือพื้นที่ตามที่ระบุไว้ในแพลตฟอร์ม Shopee ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ได้ข้อเท็จจริงที่สามารถระบุตัวตนว่านาย D เป็นผู้ที่มีเงินได้

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ข้อเท็จจริงจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) ประกอบกับข้อเท็จจริงจากแพลตฟอร์ม Shopee เจ้าหน้าที่จะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้และตรวจสอบข้อมูลกับฐานข้อมูลของกรมสรรพากรเพื่อตรวจสอบว่านาย D นั้นอยู่ในระบบภาษีอากรและมีสถานประกอบการอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบหรือไม่ เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบและพบว่านาย D ไม่อยู่ในระบบภาษีและมีสถานประกอบการอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ก็จะดำเนินการสำรวจตามระเบียบการสำรวจแหล่งภาษีอากรและให้ความรู้ด้านภาษีอากรแก่นาย D และติดตามนาย D เข้าสู่ระบบภาษีอากรต่อไป

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 5 การสืบค้นข้อมูลจากกิจการประเภท Community Web บนแพลตฟอร์ม Facebook : นาง E ประกอบกิจการขายสินค้าทุกอย่าง นาง E เคยทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชนและต่อมาได้ลาออกโดยนาง E คิดว่าตนจะประกอบกิจการขายสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยในช่วงแรกนาง E ได้เริ่มจากการเปิดขายสินค้าเครื่องสำอางผ่านวิดีโอ

ถ่ายทอดสดบนแพลตฟอร์ม Facebook ซึ่งมีผู้บริโภคให้ความสนใจจากวิธีการขายของนาง E เป็นจำนวนมาก ทำให้มีผู้คนเข้ามาติดตามร้านค้านาง E และชมการขายผ่านวิดีโอถ่ายทอดสดบนแพลตฟอร์ม Facebook เป็นจำนวนมาก ทำให้นาง E ได้นำสินค้าชนิดต่าง ๆ มาขายเพิ่มอีกเป็นจำนวนมากจนได้ชื่อร้านว่า นาง E ขายทุกอย่าง

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรใช้วิธีการสืบค้นธุรกิจออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Facebook เจ้าหน้าที่จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นและพิจารณาร้านค้าออนไลน์ว่านาง E เป็นผู้ประกอบกิจการ โดยเจ้าหน้าที่อาจทำการตรวจสอบข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในหน้าร้านค้านาง E เช่น ที่อยู่ที่ระบุไว้ใน Facebook ตารางเวลาในการขายสินค้าผ่านวิดีโอถ่ายทอดสด จำนวนผู้ติดตามร้านค้า ลักษณะสินค้าที่ขายหรือรูปแบบการขนส่งสินค้าให้กับผู้ซื้อ เช่น เลขพัสดุ หรือบริษัทขนส่งที่ใช้บริการ ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาร้านค้า

ซึ่งเจ้าหน้าที่ยังต้องทำการระบุตัวตนนาง E ว่าเป็นผู้มีเงินได้จากการประกอบกิจการซึ่งการระบุตัวตนนี้อาจทำได้ด้วยการตรวจสอบว่ามี การแสดงวิธีการชำระเงินไว้ที่หน้าร้านบน Facebook หรือไม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจต้องเข้าไปดูวิดีโอถ่ายทอดสดการขายสินค้าว่ามี การบอกรายการชำระราคาสินค้าหรือไม่ การชำระผ่านการโอนเงินหรือชำระแบบเก็บเงินปลายทาง

เมื่อเจ้าหน้าที่สามารถยืนยันตัวตนว่านาง E เป็นผู้ประกอบกิจการและมีเงินได้ก็จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลกับระบบฐานข้อมูลของกรมสรรพากรว่านาง E เป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบภาษีหรือไม่ หากนาง E ไม่อยู่ในระบบภาษี เจ้าหน้าที่ก็จะดำเนินการสำรวจตามระเบียบการสำรวจแหล่งภาษีอากรต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในการสืบหาข้อมูลธุรกิจออนไลน์จากภาคเอกชนในขั้นตอนการปฏิบัติก็ยังพบกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ เช่น การสืบค้นข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อาจทำได้เพียงทราบชื่อในการประกอบธุรกิจซึ่งไม่เพียงพอต่อการบ่งชี้การประกอบกิจการ หรือการระบุตัวตนของผู้มีเงินได้ หรือทราบข้อเท็จจริงจากการประกอบกิจการได้ หรืออุปสรรคจากการที่แพลตฟอร์มของภาคเอกชนนั้นมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอาจส่งผลให้เกิดความซับซ้อนในการหาข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ

ในการสืบค้นข้อมูลจากภาคเอกชนเพื่อระบุตัวตนผู้มีเงินได้นั้นอาจต้องใช้ระยะเวลาในการสืบค้นข้อมูลเนื่องจากเจ้าหน้าที่อาจต้องนั่งดูวิดีโอถ่ายทอดสดเพื่อให้ทราบถึงช่องทางหรือวิธีการชำระเงิน เพราะร้านค้าออนไลน์บางร้านก็พยายามที่จะปิดบังช่องทางหรือวิธีการชำระเงินเพื่อ

ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือเจ้าหน้าที่อาจพบกับปัญหาเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่นข้อมูลที่ตั้งของสถานประกอบการที่บางแพลตฟอร์มนั้นจะมีข้อมูลสถานที่แสดงเพียงแค่ลักษณะชื่อของอำเภอ หรือจังหวัด ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เพียงพอต่อการสืบค้นสถานประกอบการของผู้ประกอบการ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถสำรวจและติดตามผู้ประกอบการรายดังกล่าวได้

2) แนวทางการสืบค้นข้อมูลจากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

นอกจากการใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ควบคู่กับแนวปฏิบัติการสำรวจแหล่งภาษีอากรของกรมสรรพากรแล้ว กรมสรรพากรยังได้ใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลจากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้การนำผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีอากรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากรูปแบบหรือลักษณะทางธุรกรรมการเงินนั้นมีการพัฒนานำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคมากขึ้น จึงทำให้การติดตามและตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสถานประกอบการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรนั้นไม่สามารถใช้แนวปฏิบัติเดิมได้

รูปภาพที่ 11 การสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

การใช้ข้อมูลจากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะนี้เป็นการกำหนดให้ผู้มีหน้าที่รายงานข้อมูลธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ คือ (1) ผากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกันตั้งแต่สามพันครั้งขึ้นไป และ (2) ผากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกันตั้งแต่สี่ร้อยครั้งและมียอดรวมของธุรกรรมผากหรือรับโอนเงินรวมกันตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป ให้กับกรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 6 การสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะจากกิจการประเภท Community Web : นาง F ประกอบกิจการขายแผ่นเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียงและอุปกรณ์ โดยในปี 2562 นาง F ประกอบกิจการโดยเริ่มจากการขายแผ่นเสียงในกลุ่มคนที่สนใจแผ่นเสียงบนแพลตฟอร์ม Facebook และเป็นการประกอบกิจการขายแผ่นเสียงแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งทำให้นาง F มีเงินได้ถึงเกณฑ์การยื่นแบบแสดงรายการภาษีแต่นาง F ก็ไม่ได้ทำการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งต่อมาในปี 2563 นาง F ได้เริ่มนำเครื่องเล่นแผ่นเสียงและอุปกรณ์ต่าง ๆ มาขายด้วยและทำการขายผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook Instagram ทำให้มีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก

ช่องทางการขายของนาง F นั้นจะใช้ชื่อในการประกอบกิจการว่า Turntable by F และมีการแสดงข้อมูลในแพลตฟอร์มว่าตนมีสถานประกอบการตั้งอยู่ที่คอนโดมิเนียมแห่งหนึ่ง ทุกครั้งที่นาง F โพสต์ขายสินค้าจะทำการแจ้งราคาสินค้า ประเภทสินค้า จำนวนสินค้าที่มีให้กับผู้บริโภคทราบ แต่นาง F จะไม่แจ้งช่องทางการชำระเงินแต่จะให้ผู้ที่สนใจติดต่อไปคุยกับนาง F ทางกล่องข้อความ หรือทางโทรศัพท์ เมื่อนาง F นำสินค้าต่าง ๆ มาขายเพิ่มขึ้นในปี 2563 ทำให้มีการชำระราคาสินค้าผ่านการโอนด้วยระบบ Mobile Banking ของธนาคาร Z ทำให้ในปี 2563 นาง F นั้นมีรายได้จากการประกอบกิจการเป็นจำนวนมาก ซึ่งนาง F ก็ยังไม่ได้ทำการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่อย่างใด

ต่อมาในปี 2564 กรมสรรพากรได้รับข้อมูลจากธนาคาร Z เป็นข้อมูลธุรกรรมที่เข้าเกณฑ์ตามกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะคือการทำธุรกรรมที่มีการรับโอนเป็นจำนวน 3,010 ครั้ง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะนี้กรมสรรพากรจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อระบุตัวตนของผู้มีเงินได้ โดยกรมสรรพากรจะทำการวิเคราะห์ว่าข้อมูลที่ได้บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการที่เป็นผู้มีเงินได้แท้จริงคือบุคคลใด หรือผู้ประกอบการมีรายรับจากการประกอบกิจการเท่าไร

หากเจ้าหน้าที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมลักษณะเฉพาะประกอบกับการสืบค้นบ่งชี้ว่านาง F เป็นผู้ประกอบกิจการและมีเงินได้ เจ้าหน้าที่ก็จะปฏิบัติตามแนวทางการสำรวจแหล่งภาษี

อากร และติดตามนาง F ให้เข้าสู่ระบบภาษีต่อไป โดยข้อมูลที่ได้นี้จะเป็ข้อมูลที่จะช่วยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรได้เป็นอย่างดี และทำให้กรมสรรพากรสามารถนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีอากร พร้อมทั้งประเมินการจัดเก็บภาษีที่เกิดจากการประกอบกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยข้อมูลจากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะของกรมสรรพากรนั้น เป็นการส่งข้อมูลธุรกรรมที่เกิดขึ้นตลอดปีให้กับกรมสรรพากร ทำให้ปริมาณข้อมูลมีจำนวนมหาศาลประกอบกับข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์ใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูลของกรมสรรพากรเนื่องจากเทคโนโลยีที่กรมสรรพากรนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สามารถนำมาใช้ได้ทันที

จากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กล่าวมาในข้างต้นจะพบว่ากรมสรรพากรมี**แนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากร**เป็นแนวปฏิบัติหลักที่ใช้ในการนำผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีอากร และกรมสรรพากรได้นำ**แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์และข้อมูลที่ได้จากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะ** มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาแนวปฏิบัติเดิมที่ในสภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม การใช้**แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์และข้อมูลที่ได้จากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะ**ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรนั้นกลับพบว่ายังประสบกับปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ดังที่ผู้วิจัยได้สรุปไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์		แนวทางการสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ
	แนวทางการสืบค้นข้อมูลภาครัฐ (DBD, อย., เว็บไซต์โครงการภาครัฐ)	แนวทางการสืบค้นข้อมูลภาคเอกชน (Shopee, Lazada, Facebook, Instagram, Lineman, Grabfood)	
ปัญหาการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ➢ ขาดความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลในระบบราชการ ➢ ไม่สามารถระบุลักษณะการประกอบกิจการได้ ➢ ไม่สามารถระบุสถานประกอบการได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ➢ ไม่สามารถระบุตัวตนผู้ประกอบการได้ ➢ ไม่สามารถสืบค้นสถานประกอบการที่แท้จริงได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ข้อมูลที่ส่งให้กรมสรรพากรเป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้วิเคราะห์ ➢ ขาดหน่วยงานกลางในการกำกับดูแล

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์		แนวทางการสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ
ประเด็นปัญหาและอุปสรรค	<p>แนวทางการสืบค้นข้อมูลภาครัฐ (DBD, อย., เว็บไซต์โครงการภาครัฐ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ ช่องโหว่ทางกฎหมายภาษี ➢ ความล่าช้าของระเบียบราชการ ➢ การบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐ ➢ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (การไม่จดทะเบียนพาณิชย์ การไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือปรับปรุงข้อมูลในทะเบียนพาณิชย์ให้เป็นปัจจุบัน) 	<p>แนวทางการสืบค้นข้อมูลภาคเอกชน (Shopee, Lazada, Facebook, Instagram, Lineman, Grabfood)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ การเข้าถึงข้อมูลของผู้ประกอบการ ➢ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลถูกนำมาอ้าง เพื่อไม่ส่งข้อมูลผู้ประกอบการให้กับเจ้าหน้าที่ ➢ ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย (การไม่เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา) 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความล่าช้าของกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
ปัญหาด้านกฎหมาย			

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค	แนวทางกำรสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์		แนวทางกำรสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ
	แนวทางกำรสืบค้นข้อมูลภาครัฐ (DBD, อย., เว็บไซต์โครงการภาครัฐ)	แนวทางกำรสืบค้นข้อมูลภาคเอกชน (Shopee, Lazada, Facebook, Instagram, Lineman, Grabfood)	
ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	<ul style="list-style-type: none"> ➢ เจ้าหน้าที่ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ➢ ขาดเทคโนโลยีในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในปริมาณมาก ➢ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้ระยะเวลาเวลานานในการสืบค้นข้อมูลจากภาคเอกชน ➢ ขาดเทคโนโลยีในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในปริมาณมาก ➢ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ขาดเทคโนโลยีในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในปริมาณมาก ➢ ใช้ระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูล ➢ เจ้าหน้าที่ขาดการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้

ตารางที่ 3 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการรายย่อยอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1) **ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน** จากแนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรยังพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น **ข้อมูล** จากหน่วยงานภาครัฐนั้นยังไม่สามารถระบุตัวตนผู้ประกอบการหรือไม่สามารถนำไปขยายผลสืบค้นข้อมูลสถานประกอบการได้ เนื่องจากข้อมูลที่ได้มานั้นไม่ใช่ข้อมูลของผู้ประกอบการที่แท้จริง หรือที่อยู่ที่ระบุไว้ก็ไม่ใช่ที่อยู่ที่ผู้ประกอบการใช้ประกอบกิจการ

ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่จดทะเบียนอาจะมีกำลังเจ้าหน้าที่ไม่พอในการไปตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ผู้ประกอบการแจ้งไว้ ทำให้ข้อมูลที่ผู้ประกอบการแจ้งไว้นั้นไม่ใช่ข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ ทำให้การสืบค้นข้อมูลของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรนั้นไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือปัญหาที่เกิดจากการที่ภาครัฐไทยไม่มีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยมีภารกิจเฉพาะด้านการจัดการบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทำให้ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานนั้นเป็นข้อมูลที่ใช้เพียงเฉพาะหน่วยงานนั้น หน่วยงานอื่นไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ต่อได้

2) **ปัญหาด้านกฎหมาย** ในแนวทางการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรนั้น ปัญหาด้านข้อกฎหมายเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งจากการที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเรื่องการจดทะเบียนพาณิชย์ (ไม่จดทะเบียนพาณิชย์หรือไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือปรับปรุงข้อมูลที่แจ้งไว้ในทะเบียนพาณิชย์ให้เป็นปัจจุบัน) หรือการไม่ปฏิบัติตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนด (การไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา) ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ผู้ประกอบการในไทยนั้นขาดความรับผิดชอบตามกฎหมาย ทำให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรประสบกับปัญหาในการสืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการและการสืบค้นข้อเท็จจริงในการระบุตัวตนผู้ประกอบการ

จากปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ประกอบการแล้วเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรยังประสบกับปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลของแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่สามารถบังคับใช้เพื่อขอข้อมูลจากภาคเอกชนได้ ทำให้เจ้าหน้าที่นั้นขาดข้อมูลในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ กฎหมายยังเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการนั้นสามารถประเมินเงินได้ของตนเอง ถือเป็นช่องโหว่ทางกฎหมายซึ่งทำให้ผู้ประกอบการเลือกที่จะไม่ประเมินรายได้ของตนเอง หรือประเมินรายได้ของตนเองต่ำกว่ารายได้ที่แท้จริง

3) **ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม** ข้อมูลที่ได้จากธุรกรรมลักษณะเฉพาะนั้นจะเป็นข้อมูลที่ถูกรวบรวมไว้ทั้งปีก่อนที่จะส่งให้กับกรมสรรพากรนำไปใช้ประโยชน์ต่อ ซึ่งข้อมูลที่ถูกรวบรวมไว้ให้กับกรมสรรพากรนั้นเป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ถูกวิเคราะห์ทำให้กรมสรรพากรต้องใช้เวลาในการ

วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก ทำให้ในการสืบค้นระบุตัวตนผู้มีเงินได้จากข้อมูลธุรกรรมลักษณะเฉพาะนั้นต้องใช้ระยะเวลานาน

นอกจากนี้กรมสรรพากรยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นที่จะนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ในการปฏิบัติงานและช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ซึ่งการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาของกรมสรรพากรนั้นยังขาดความสมบูรณ์ทำให้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นยังไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า พบว่าแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร ยังประสบกับปัญหาสำคัญ 3 ประการคือ 1) ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 2) ปัญหาด้านกฎหมาย 3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ซึ่งในส่วนต่อไปจะเป็นการถอดประเด็นจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ถึงแนวทางในปัจจุบัน และสภาพปัญหาในเชิงปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่สรรพากร) กลุ่มตัวอย่าง (ได้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และนอกจากนี้การถอดบทเรียนจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากต่างประเทศที่ชั้นนำได้แก่ ประเทศเกาหลี และประเทศญี่ปุ่น มาถอดบทเรียนเพื่อประกอบการพัฒนาให้เกิดแนวทางที่สมบูรณ์แบบมากขึ้นกว่าปัจจุบัน

4.2 ผลการสัมภาษณ์และรายละเอียดการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้น พบว่าเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการระหว่างการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารและปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีของกรมสรรพากร และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรทั้งในระดับบริหารและปฏิบัติการเป็น 3 ส่วน คือ ประเด็นคำถามถึงแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และ ประเด็น

ปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

โดยผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ รู้จักการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เป็นอย่างดีเข้าใจรูปแบบของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่รูปแบบการซื้อขายสินค้าหรือบริการนั้นจะแตกต่างจากเดิม ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้าหรือบริการแบบไม่มีหน้าร้าน ไม่มีสถานที่กักตุนสินค้า รวมถึงรูปแบบของการชำระราคาสินค้าหรือบริการที่มีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการชำระผ่านบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต เป็นต้น รวมถึงการชำระผ่านรูปแบบพร้อมเพย์ หรือการโอนเงินผ่านระบบ Mobile Banking ของธนาคาร หรือการชำระราคาแบบเก็บเงินปลายทางผ่านบริษัทขนส่งเอกชน

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรทั้งในระดับบริหารและปฏิบัติการยังมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันส่งผลโดยตรงต่อการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร เนื่องจากรูปแบบการประกอบกิจการที่แตกต่างไปจากในอดีต เช่น รูปแบบของแพลตฟอร์มที่หลากหลาย รูปแบบการชำระเงินที่สะดวกสบาย สาเหตุเหล่านี้ส่งผลต่อวิธีการทำงานของกรมสรรพากรที่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการหรือการระบุตัวตนผู้มีเงินได้

ด้วยรูปแบบหรือวิธีการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสะดวกสบาย การประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ทำให้ผู้ประกอบการลงทุนน้อยแต่ได้กำไรมาก วิธีการหลบเลี่ยงภาษีของผู้ประกอบการที่สามารถทำได้หลากหลายวิธีและทำได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม หรือการที่ผู้ประกอบการมองว่าโทษที่หลีกเลี่ยงภาษีนั้นไม่ได้รุนแรง จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายเลือกที่จะอยู่นอกระบบภาษีมากกว่าอยู่ในระบบภาษี

4.2.1 ประเด็นคำถามถึงแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอก
ระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
กรมสรรพากรมี แนวทางในการนำ ผู้ประกอบการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอก ระบบภาษีเข้าสู่ระบบ ภาษีอย่างไร	กลยุทธ์ใหม่ที่ ใช้องค์ความรู้ แบบสหวิชา ในการนำ ผู้ประกอบการ นอกระบบเข้าสู่ ระบบภาษี	การใช้ข้อมูล จากธุรกรรม ลักษณะเฉพาะ และแนวทาง สืบค้นข้อมูล ธุรกิจออนไลน์	แนวทางสืบค้น ข้อมูลธุรกิจ ออนไลน์	กรมสรรพากรมีการ ใช้ข้อมูลจากธุรกรรม ลักษณะเฉพาะ ร่วมกับแนวทาง สืบค้นข้อมูลธุรกิจ ออนไลน์เป็นแนว ปฏิบัติหลักและเริ่มมี การปรับใช้กลยุทธ์ ใหม่ที่มีลักษณะ แบบสหวิชาเข้ามา ปรับใช้
	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	สืบค้นข้อมูล จากฐานข้อมูล ภายในของ กรมสรรพากร และแนวทาง สืบค้นข้อมูล ธุรกิจออนไลน์	แนวทางสืบค้น ข้อมูลธุรกิจ ออนไลน์	แนวทางสืบค้น ข้อมูลธุรกิจ ออนไลน์	กรมสรรพากรเริ่มมี แนวทางที่หลากหลาย ในการนำ ผู้ประกอบการนอก ระบบเข้าสู่ระบบภาษี

ตารางที่ 4 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นคำถาม กรมสรรพากรมีแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีอย่างไร

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับผู้บริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบดังต่อไปนี้ โดย**ผู้บริหารคนที่ 1** ได้ให้ข้อมูลว่าในปัจจุบันกรมสรรพากรได้มีกลยุทธ์ใหม่ในการนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบภาษี ซึ่งแตกต่างจากแนวทางเดิมที่เป็นแนวทางการนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบที่เจ้าหน้าที่ต้องออกสำรวจสถานประกอบการซึ่งเป็นแนวทางการสำรวจแบบเดิมที่กรมสรรพากรเคยใช้สำรวจสถานประกอบการที่มีลักษณะทางกายภาพมาโดยตลอด ซึ่งแนวทางเดิมนั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติกับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้

โดยกลยุทธ์ใหม่ของกรมสรรพากรนี้จะเป็นกลยุทธ์ที่จะเป็นการปฏิบัติงานควบคู่กันไปหลาย ๆ ด้านประกอบด้วย ด้านกฎหมาย (Law Amendment) ด้านการวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล (Analytics Audit) หรือด้านการสร้างความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและจากผู้ประกอบการ (Alliances)

ผู้บริหารคนที่ 2 ได้ให้คำตอบว่ากรมสรรพากรมีแนวทางการใช้ข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะควบคู่ไปกับเจ้าหน้าที่ภาคปฏิบัติจะใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการพัฒนามาให้สำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ

ผู้บริหารคนที่ 3 นั้นได้ให้คำตอบว่าแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันของจะเน้นไปที่แนวทางที่ได้จากข้อมูลที่ได้มาจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ เนื่องจากข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลที่จะสามารถบ่งชี้ข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการของผู้ประกอบการได้

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบว่าแนวทางที่ใช้ในการนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีคือการใช้วิธีการสืบค้นข้อมูลในระบบฐานข้อมูลของกรมสรรพากรและใช้แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ที่กรมสรรพากรได้เสนอแนะแนวทางนี้ไว้

คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
กรมสรรพากรมีวิธีใน การหาข้อมูล ผู้ประกอบการนอก ระบบอย่างไรบ้าง	ข้อมูลจาก หน่วยงาน ภายนอก/ใน	ใช้การสืบค้นใน ระบบ	ใช้ข้อมูล ธุรกรรม ลักษณะเฉพาะ	กรมสรรพากรมีวิธีการ หลากหลายในการหา ข้อมูลผู้ประกอบการ
	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	ข้อมูลภายนอก ที่กรมสรรพากร ส่งมา	ใช้การสืบค้นใน ระบบ/ข้อมูล กรมสงมา	ใช้ข้อมูลที่กรม ส่งมา	กรมสรรพากรมีวิธีการ หลากหลายในการหา ข้อมูลผู้ประกอบการ
คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
เมื่อได้ข้อมูล ผู้ประกอบการ กรมสรรพากรใช้วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร บ้าง	ใช้เทคโนโลยี ใช้เจ้าหน้าที่	ใช้เทคโนโลยี ใช้เจ้าหน้าที่	ใช้เจ้าหน้าที่	เริ่มมีการพัฒนานำ เทคโนโลยีมาใช้ อย่างไรก็ตามการ วิเคราะห์ข้อมูลก็ยัง จำเป็นต้องใช้ บุคลากร

	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	อาจมีใช้ เทคโนโลยี ใช้เจ้าหน้าที่	ใช้เจ้าหน้าที่	ใช้เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติคาดว่าจะมีการนำ เทคโนโลยีเข้ามาใช้ แต่ในระดับปฏิบัติการ ก็ยังเป็นเจ้าหน้าที่ใน การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 5 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นคำถาม กรมสรรพากรมีวิธีการหาข้อมูลผู้ประกอบการนอกระบบอย่างไรบ้าง

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับผู้บริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบว่ากรมสรรพากรมีวิธีการหาข้อมูลผู้ประกอบการนอกระบบจากข้อมูลสองส่วนคือข้อมูลภายในของกรมสรรพากร เช่น การสืบค้นข้อมูลในระบบภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย หรือข้อมูลที่หน่วยงานภายในต่าง ๆ ของกรมสรรพากร และข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานภายนอก เช่น ข้อมูลจากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรฉบับที่ 48 พ.ศ. 2562 หรือการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

ในส่วน of ข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานภายนอกนั้นกรมสรรพากรมีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น ข้อมูลจากสำนักงานประกันสังคม ข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทย หรือข้อมูลจากกรมศุลกากรเพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ประกอบการในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบของกรมสรรพากร แต่ในส่วนของการขอความร่วมมือกับภาคเอกชนนั้นยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกฎหมายทำให้ไม่สามารถทำความร่วมมือกับภาคเอกชนได้

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบว่า ในการหาข้อมูลของผู้ประกอบการนอกระบบนั้นจะมีการหาข้อมูลจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะจากข้อมูลภายในของกรมสรรพากร เช่น ข้อมูลภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ข้อมูลที่กอง

สำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบส่งมาให้ ซึ่งข้อมูล 2 ส่วนนี้จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการยังได้หาข้อมูลผู้ประกอบการนอกระบบจากหน่วยงานภายนอกด้วย เช่น ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ข้อมูลจากสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากข้อมูลจากทางหน่วยงานภาครัฐแล้วเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรก็ได้หาข้อมูลต่าง ๆ จากภาคเอกชนตามแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook Instagram Shopee Lazada เป็นต้น

ประเด็นคำถาม เมื่อได้ข้อมูลผู้ประกอบการกรมสรรพากรใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไรบ้าง

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับผู้บริหารได้ให้คำตอบว่ากรมสรรพากรได้ดำเนินการตามกลยุทธ์ D2RIVE ในส่วนของ Data Analytics โดยการลงทุนพัฒนานำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลให้เกิดเป็นระบบ Big Data เพื่อที่ส่วนงานต่าง ๆ ในกรมสรรพากรสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ นอกจากการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วกรมสรรพากรก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรในการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีด้วยเช่นกัน เนื่องจากการนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการ Data Analytics นั้นยังมีบางส่วนที่จำเป็นต้องใช้การทำงานจากเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่สรรพากรระดับปฏิบัติการได้ให้คำตอบในลักษณะที่ยังไม่มั่นใจว่ากรมสรรพากรใช้วิธีการใดในการวิเคราะห์ข้อมูลในปริมาณมาก ซึ่งคาดเดาว่ากรมสรรพากรมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ D2RIVE ของกรมสรรพากรและในส่วนของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการนั้นในปัจจุบันยังเป็นการใช้เจ้าหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ประกอบการ

4.2.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์
อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
เกิดปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร	ระยะเวลา งบประมาณ อัตราค่าจ้าง เจ้าหน้าที่ ข้อมูลสนับสนุน	ข้อมูลจำนวน มากใช้ เวลานานในการ วิเคราะห์	เจ้าหน้าที่ สำรวจน้อยและ ตัวชี้วัดผลการ ปฏิบัติงาน ส่งผล	ยังพบปัญหาเรื่อง ความถูกต้องของ ข้อมูล ระยะเวลาใน การสืบหาข้อมูล ปัญหาด้าน งบประมาณ รวมถึง ปัญหาด้านตัวชี้วัดผล การปฏิบัติงานและ จำนวนบุคลากร
	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	ข้อมูลที่ได้ไม่ ถูกต้อง/ เจ้าหน้าที่ไม่พอ	ข้อมูลไม่ถูกต้อง	ใช้เวลานาน	ความถูกต้องของ ข้อมูลและระยะเวลา ในการสืบหาข้อมูล
คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
กรมสรรพากรมีแนว ทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคอย่างไร บ้าง	การนำกลยุทธ์ ใหม่ที่ ใช้องค์ความรู้ แบบสหวิชามา ปรับใช้	กรมสรรพากร แก้ไขปัญหา และอุปสรรค จากการนำเอา เทคโนโลยีมาใช้	การใช้วิธีการส่ง จดหมายเตือน ที่กรมสรรพากร กำลัง ดำเนินการ	กรมสรรพากรมีกล ยุทธ์ กลยุทธ์ใหม่ที่ใช้ องค์ความรู้แบบสห วิชาและมีการนำ เทคโนโลยีมาปรับใช้

	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	ใช้ข้อมูลที่ กรมสรรพากร สนับสนุน	ใช้ข้อมูลที่ กรมสรรพากร สนับสนุน	ใช้ข้อมูลที่ กรมสรรพากร สนับสนุน	การแก้ปัญหาของ เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการจะเป็นการ รอข้อมูลสนับสนุน จากกรมสรรพากร
คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
กฎหมายธุรกรรม ลักษณะเฉพาะ ช่วยแก้ปัญหาหรือไม่ อย่างไร	ช่วยได้	ช่วยได้มาก	ช่วยได้มาก	กฎหมายธุรกรรม ลักษณะเฉพาะนั้น นำมาช่วยแก้ไขปัญห การตรวจสอบ ผู้ประกอบการนอก ระบบได้
	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	ช่วยได้มาก	ช่วยได้มาก	ช่วยได้มาก	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคิดว่าช่วย แก้ปัญหาได้

ตารางที่ 6 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นคำถาม เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับผู้บริหารทั้ง 3 ท่านได้
ให้คำตอบในทิศทางที่แตกต่างกันว่าปัญหาและอุปสรรคที่พบนั้นมีหลายประการตั้งแต่ เรื่อง

งบประมาณในการบริหารงาน จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีข้อมูลจำนวนมากที่ได้มาจากกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่ข้อมูลจำนวนมากจะถูกส่งมาให้กรมสรรพากรพร้อมกัน ประกอบกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ของกรมสรรพากรนั้นยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น ซึ่งนั่นหมายความว่าต้องใช้ระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจำแนกข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้จากข้อมูลเหล่านั้น

นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องของการวัดผลการปฏิบัติงานของกรมสรรพากรที่อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วยเช่นกัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่นั้นมีลักษณะของสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไปพื้นที่ใดที่มีอัตราการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงก็อาจส่งผลให้ตัวชี้วัดด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สูงตามไปด้วยและยิ่งประกอบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรในส่วนของงานสำรวจที่ยังไม่เพียงพออาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการได้ให้คำตอบว่าเกิดปัญหาและอุปสรรคในหลายๆด้าน เช่น ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เจ้าหน้าที่สืบค้นมาได้นั้นไม่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบได้ อีกทั้งในการสืบค้นยังต้องใช้ระยะเวลาในการสืบค้นค่อนข้างนานเนื่องจากขาดอุปกรณ์และข้อมูลที่ใช้สนับสนุนในการสืบค้น ประกอบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบนั้นยังไม่เพียงพอต่อจำนวนที่แท้จริงของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้นี้เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงาน

ประเด็นคำถาม กรมสรรพากรมีแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับผู้บริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบดังต่อไปนี้ **ผู้บริหารคนที่ 1** ได้ชี้แจงว่าปัจจุบันกรมสรรพากรมีการวางกลยุทธ์ในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบแนวทางใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้องค์ความรู้แบบสหวิชามาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในส่วนของ**ผู้บริหารคนที่ 2** คิดว่าการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาใช้จะช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ และในส่วนของ**ผู้บริหารคนที่ 3** คาดว่ากรมใช้แนวทางการส่งจดหมายเตือน (Notification Letters) ไปยังผู้ประกอบการที่กำลังดำเนินการอยู่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจากการสำรวจได้ ซึ่งแนวทางการส่งจดหมายเตือน (Notification Letters) นั้นเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ใหม่ของกรมสรรพากรที่**ผู้บริหารคนที่ 1** ได้อธิบายไว้

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบว่า การแก้ปัญหาและอุปสรรคด้านข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการนั้น

ในเบื้องต้นจะเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่กรมสรรพากรส่งมา เนื่องจากข้อมูลที่กรมสรรพากรส่งมานั้นเป็นข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบมาแล้วในเบื้องต้น

ประเด็นคำถาม กฎหมายธุรกรรมเฉพาะ ช่วยแก้ปัญหา หรือไม่อย่างไร

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับผู้บริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกันว่าการใช้กฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะนั้นสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ เพราะกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะนั้นจะทำให้กรมสรรพากรได้ข้อมูลด้านข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการด้านรายได้ที่มีการโอนเข้าหรือรายการที่มีการโอนออก ซึ่งในข้อมูลส่วนนี้จะทำให้กรมสรรพากรนั้นมีหลักฐานการประกอบกิจการที่ชัดเจนจนผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าตนไม่ได้ประกอบกิจการ

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรปฏิบัติการทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบว่ากฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะนั้นช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการได้ ซึ่งข้อมูลนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ทราบและสามารถประเมินรายได้ของผู้ประกอบการได้

4.2.3 ประเด็นข้อเสนอแนะ

คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารคนที่ 3	บทสรุป
ต่างประเทศมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร และประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้หรือไม่อย่างไร	การบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการใช้ข้อมูลของภาครัฐ	การบูรณาการข้อมูลภาครัฐ	การบังคับใช้กฎหมาย	ผู้บริหารกรมสรรพากรคิดว่าการบูรณาการข้อมูลภาครัฐเป็นวิธีการที่สามารถนำมาปรับใช้ได้

	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	การบังคับใช้กฎหมาย	การบังคับใช้กฎหมาย / บุรณาการข้อมูล	การบังคับใช้กฎหมาย	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคิดว่า การบังคับใช้กฎหมายและการบูรณาการข้อมูลภาครัฐช่วยแก้ปัญหาได้
คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารคนที่ 3	บทสรุป
แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีของกรมสรรพากรในอนาคตควรมีทิศทางใด	การร่วมมือกับภาคเอกชน	พัฒนาการทำ Data Analytics	พัฒนามาตรฐานกฎหมาย	ผู้บริหารกรมสรรพากรมองว่าแนวทางในอนาคตควรมีการร่วมมือกับภาคเอกชน การทำ Data Analytic และการพัฒนามาตรฐานกฎหมาย

	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	ควรมีแนวทางที่ ชัดเจนสำหรับ ผู้ประกอบการ	เพิ่มความ จริงจังการ บังคับใช้ กฎหมาย	พัฒนาข้อมูลให้ เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่ระดับ ปฏิบัติการคิดว่า กรมสรรพากรควรมี แนวทางที่ชัดเจนและ การบังคับใช้กฎหมาย กับผู้ประกอบการ มากขึ้นรวมถึงแนว ทางการพัฒนาการ วิเคราะห์ข้อมูลที่มี ประสิทธิภาพ
คำถาม	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับ บริหารคนที่ 3	บทสรุป
กรมสรรพากรควรเพิ่ม อะไรบ้างเพื่อให้แนว ทางการปฏิบัติที่ดี ยิ่งขึ้น	พัฒนา กฎหมาย/การ ทำ Data Analytics	เพิ่มการทำ ฐานข้อมูล/ การบูรณาการ	การบังคับใช้ กฎหมาย /เพิ่ม เจ้าหน้าที่	ผู้บริหารมองว่าควร พัฒนากฎหมายให้ สอดคล้อง/ การทำ Data Analytics ที่ ได้มาจากการบูรณา การข้อมูล

	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคนที่ 1	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคนที่ 2	เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการคนที่ 3	บทสรุป
	พัฒนา กฎหมาย/เพิ่ม ข้อมูลที่ต้องการ	พัฒนาข้อ กฎหมาย	เพิ่มข้อมูลให้ เจ้าหน้าที่	กรมสรรพากรควร พัฒนากฎหมายให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น และพัฒนาการ วิเคราะห์ข้อมูลที่มี ประสิทธิภาพ

ตารางที่ 7 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นคำถามต่างประเทศมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร และประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้หรือไม่อย่างไร

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบไปในทางเดียวกันว่าในต่างประเทศนั้นมีการบูรณาการข้อมูลกันของหน่วยงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหารมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐบาลของต่างประเทศสามารถบริหารจัดการผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องข้อกฎหมายที่มีการปรับตัวและสามารถบังคับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ของเทคโนโลยีได้

ซึ่งในประเทศไทยควรสร้างการบูรณาการในหน่วยงานภาครัฐให้ได้ ซึ่งการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐนั้นจะทำให้เกิดเป็น Big Data ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และกรมสรรพากรนั้นสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการบูรณาการมาใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากการบูรณาการแล้วเรื่องของกฎหมายก็เป็นเรื่องสำคัญที่ประเทศไทยควรพัฒนาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ท่าน ได้ให้คำตอบว่าการบังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศนั้นสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าภาครัฐไทย ซึ่งในประเด็นนี้ภาครัฐไทยควรทำการพัฒนาการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และอีกปัจจัยที่ต่างประเทศสามารถบริหารจัดการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้นั้น

เกิดจากการบูรณาการข้อมูลของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรนำมาปรับใช้กับประเทศไทย เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

ประเด็นคำถามแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีของกรมสรรพากรในอนาคตควรมีทิศทางไปทางใด

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่สรรพากรระดับบริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบไปในหลายแนวทาง **ผู้บริหารคนที่ 1** คิดว่ากรมสรรพากรในอนาคตควรมีแนวทางสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนมากที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากข้อมูลจากภาคเอกชนนั้นจะเป็นข้อมูลของผู้ประกอบการ หากกรมสรรพากรทำได้ ข้อมูลที่ได้จากภาคเอกชนจะเป็นประโยชน์อย่างมากกับกรมสรรพากรในอนาคต **ผู้บริหารคนที่ 2** คิดว่าแนวทางในอนาคตของกรมสรรพากรนั้นควรจะต้องพัฒนาการทำ Data Analytics ให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถนำข้อมูลทีวิเคราะห์นั้นไปใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี **ผู้บริหารคนที่ 3** ให้ความเห็นว่าในอนาคตกรมสรรพากรจะต้องพัฒนากฎหมายให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าในปัจจุบันที่กระบวนการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยนั้นมีความล่าช้า

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบไปในหลายแนวทาง **เจ้าหน้าที่คนที่ 1** เห็นว่าในอนาคตกรมสรรพากรควรมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากกว่าในปัจจุบัน **เจ้าหน้าที่คนที่ 2** เห็นว่าในอนาคตกรมสรรพากรควรพัฒนาให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากกว่าในปัจจุบัน **เจ้าหน้าที่คนที่ 3** เห็นว่าในอนาคตกรมสรรพากรควรพัฒนาข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีข้อเท็จจริงที่เจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานต่อไปได้

ประเด็นคำถามกรมสรรพากรควรเพิ่มอะไรบ้างเพื่อให้แนวทางการปฏิบัตินั้นดียิ่งขึ้น

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหารทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบที่สอดคล้องกับคำถามก่อนหน้าที่ **ผู้บริหารคนที่ 1** ให้ความเห็นว่าหากได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนกรมสรรพากรควรต้องเพิ่มหรือพัฒนาด้านข้อมูลกฎหมายให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทำ Data Analytics ให้มีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งานมากกว่าเดิม **ผู้บริหารคนที่ 2** ให้ความเห็นว่าหากกรมสรรพากรพัฒนาการทำ Data Analytics ได้ก็ควรที่จะเพิ่มการทำฐานข้อมูลและการบูรณาการข้อมูลที่ดีทั้งภายในและภายนอกองค์กร **ผู้บริหารคนที่ 3** ให้ความเห็นว่าการพัฒนา

กฎหมายของกรมสรรพากรนั้นจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายที่ดีและอาจต้องเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบภาษี

เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ : เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการทั้ง 3 ท่านได้ให้คำตอบว่าสิ่งที่กรมสรรพากรควรจะต้องพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และนำไปบังคับใช้อย่างจริงจัง อีกทั้งยังควรเพิ่มข้อมูลที่เจ้าหน้าที่จะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานต่อไปได้

4.2.4 ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

นอกจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหารและปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นเคยประกอบอาชีพอิสระหรืออาชีพพนักงานบริษัทมาก่อน และมีประสบการณ์ในการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี โดยมีผู้มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดในกลุ่มตัวอย่างคือ 4 ปี

โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์แตกต่างกัน อาทิเช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ตนไม่สามารถทำงานได้ประกอบกับวิธีการประกอบกิจการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่สะดวกขึ้นต่อน้อย สามารถนำมาปรับใช้ในช่วงวิกฤตนี้ได้ ตนจึงเลือกที่จะประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือเหตุผลว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นสะดวก ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าในปัจจุบันที่การซื้อสินค้าหรือบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นสาเหตุทำให้เลือกที่จะประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือเหตุผลว่าการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นอาชีพที่ตนตั้งใจจะทำเพราะเป็นอาชีพที่ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และสร้างกำไรได้เป็นจำนวนมาก

คำถาม	ผู้ประกอบการ คนที่ 1	ผู้ประกอบการ คนที่ 2	ผู้ประกอบการ คนที่ 3	บทสรุป
ทราบหรือไม่ว่าในการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดบ้างและทราบหรือไม่ว่าเมื่อท่านมีรายได้จากการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีหน้าที่ทางภาษี	ไม่ทราบ	ทราบ	ไม่ทราบ	ผู้ประกอบการบางส่วนไม่ทราบว่าในการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดบ้าง
รู้จักกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะหรือไม่	รู้จัก	รู้จัก	รู้จัก	ผู้ประกอบการรู้จักกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะจากข่าวแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด
หากไม่ทราบว่าหน้าที่ด้านภาษีเพราะเหตุใดท่านจึงไม่เข้าสู่ระบบภาษี	คิดว่ารายได้ไม่ถึงเกณฑ์/ ความรู้เรื่องภาษีน้อย/ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากรัฐ	ทราบว่า มีหน้าที่ทางภาษี	คิดว่ารายได้ไม่ถึงเกณฑ์/ ภาษีเป็นเรื่องยาก	ผู้ประกอบการมักจะคิดว่ามีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ และความรู้ด้านภาษี

คำถาม	ผู้ประกอบการ คนที่ 1	ผู้ประกอบการ คนที่ 2	ผู้ประกอบการ คนที่ 3	บทสรุป
ทราบหรือไม่ว่ามีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีและคิดอย่างไรกับผู้ประกอบการเหล่านั้น	เฉยๆ	ไม่เป็นธรรม	เฉยๆ	ผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบภาษีจะรู้สึกไม่เป็นธรรม ต่างจากผู้ประกอบการนอกระบบที่รู้สึกเฉยๆ

ตารางที่ 8 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นคำถาม ทราบหรือไม่ว่าในการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดบ้างและทราบหรือไม่ว่าเมื่อท่านมีรายได้จากการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีหน้าที่ทางภาษี และท่านรู้จักกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะหรือไม่

ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์บางส่วนทราบว่าต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดบ้างในการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มตัวอย่างที่ทราบว่าต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นจะทราบว่าเมื่อตนมีรายได้จะต้องมีหน้าที่ทางภาษี และกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์บางส่วนไม่ทราบว่าในการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดและยังไม่ทราบว่าเมื่อมีรายได้แล้วตนจะต้องมีหน้าที่ทางภาษี

ในส่วนของกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้คำตอบว่ารู้จัก เคยได้ยินจากข่าวที่เผยแพร่ตามช่องทางต่าง ๆ แต่ไม่รู้รายละเอียดของกฎหมายฉบับนี้ว่าบังคับใช้อย่างไร

ประเด็นคำถามหากไม่ทราบว่าหน้าที่ด้านภาษีเพราะเหตุใดท่านจึงไม่เข้าสู่ระบบภาษีหรือปฏิบัติตามหน้าที่ด้านภาษี

ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ทราบว่ามีการะทางภาษีให้เหตุผลว่าตนมีความเข้าใจว่ารายได้ที่ตนประกอบกิจการนั้นไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องชำระภาษี และภาษีเป็นเรื่องที่ตนคิดว่ามีความซับซ้อนทำให้ความรู้ด้านภาษีมีน้อย อีกทั้งตนพบเห็นการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐน้อยทำให้ตนไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับภาษี

ประเด็นคำถามทราบหรือไม่ว่ามีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษี และคิดอย่างไรกับผู้ประกอบการเหล่านั้น

ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดทราบว่าผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเป็นจำนวนมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้อยู่ในระบบภาษีจะรู้สึกเฉย ๆ กับผู้ประกอบการนอกระบบเหล่านั้น แต่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในระบบภาษีแล้วจะเกิดความรู้สึกว่าไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น เนื่องจากตนมีรายได้ก็ต้องนำมาชำระภาษีแต่ผู้ประกอบการนอกระบบนั้นมีรายได้กลับไม่ต้องชำระภาษีและไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

คำถาม	ผู้ประกอบการ คนที่ 1	ผู้ประกอบการ คนที่ 2	ผู้ประกอบการ คนที่ 3	บทสรุป
คิดว่าต่างประเทศมีวิธีการจัดการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไร	มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและประชาชนในประเทศเคารพกฎหมาย	มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและประชาชนมีความรู้ด้านภาษีที่ดีกว่าประเทศไทย	มีการบังคับใช้กฎหมายที่ดี	ผู้ประกอบการคิดว่าเกิดจากการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพและประชาชนมีความรู้ด้านกฎหมายและความด้านภาษีที่ดีกว่าประเทศไทย
คิดว่าในอนาคตกรมสรรพากรหรือภาครัฐควรปรับตัวตามการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไร และควรมีแนวทางการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไร	พัฒนากฎหมายให้ชัดเจน พัฒนาการยื่นแบบให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ผู้สูงอายุสามารถใช้ได้	สร้างพื้นฐานความรู้ให้กับประชาชน พัฒนากฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเจ้าหน้าที่ต้องเพียงพอต่อ	พัฒนากฎหมายชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้	ผู้ประกอบการคิดว่า การบังคับใช้กฎหมาย ควรชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาการบริการให้สามารถใช้ได้ทุกเพศทุกวัย และการบริการของเจ้าหน้าที่จะต้อง

คำถาม	ผู้ประกอบการ คนที่ 1	ผู้ประกอบการ คนที่ 2	ผู้ประกอบการ คนที่ 3	บทสรุป
		การบริการ ประชาชน		เพียงพอต่อประชาชน

ตารางที่ 9 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นคำถามคิดว่าต่างประเทศมีวิธีการจัดการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไร

ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกันว่าต่างประเทศต่างประสบปัญหาจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับประเทศไทย แต่แนวทางที่ต่างประเทศใช้นั้นอาจมีประสิทธิภาพมากกว่าในประเทศไทยเช่น การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศไทย การที่ประชาชนมีเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ เป็นอย่างดี หรือการที่ประชาชนในต่างประเทศนั้นมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

ประเด็นข้อเสนอแนะคิดว่าในอนาคตกรมสรรพากรหรือภาครัฐควรปรับตัวตามการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไรและควรมีแนวทางการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไร

ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกันว่า กรมสรรพากรควรจะต้องมีการพัฒนากฎหมายให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และมีการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังได้เสนอแนะว่ากรมสรรพากรควรจะทำให้การยื่นแบบทางระบบ E-Filing นั้นสะดวกมากขึ้นเนื่องจากบางครั้งผู้ประกอบการก็เป็นผู้สูงอายุทำให้ไม่สามารถยื่นแบบได้ การที่กรมสรรพากรควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้บริการความรู้แก่ประชาชน หรือประชาสัมพันธ์ในชัดเจนเกี่ยวกับอาชีพประเภทนี้เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ประกอบการให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหารและระดับปฏิบัติการพบว่า ในปัจจุบันกรมสรรพากรมีแนวทางการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างจากเดิมที่กรมสรรพากรใช้แนวทางการสำรวจแหล่ง

ภาษีอากรเป็นหลัก โดยแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปัจจุบันมีแนวทางดังต่อไปนี้

	เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ระดับบริหาร	เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ระดับปฏิบัติการ
แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	กลยุทธ์แบบสหวิชา	การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลภายในของกรมสรรพากร
	แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์	แนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์
	แนวทางการใช้ข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ	ข้อมูลสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูงกว่า

ตารางที่ 10 สรุปแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษี

กลยุทธ์แบบสหวิชาของกรมสรรพากรเป็นกลยุทธ์ที่กรมสรรพากรนำแนวทางต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ร่วมกันตั้งแต่แนวทางที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายซึ่งต้องมีการพัฒนาและปรับใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน แนวทางการสร้างร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หรือแนวทางการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น

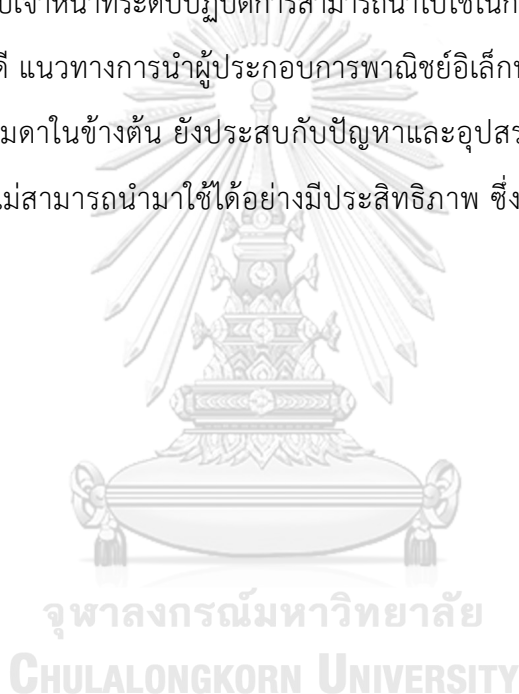
แนวทางที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้นกรมสรรพากรก็มีความพยายามที่จะพัฒนาและปรับปรุงข้อกฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น เช่น การประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรฉบับที่ 53 พ.ศ. 2564 หรือเรียกว่ากฎหมาย VES ก็เป็นหนึ่งในการพัฒนากฎหมายตามกลยุทธ์นี้ เนื่องจากมีอัตราการใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อำนาจตามหลักกฎหมายเดิมที่บังคับใช้อยู่ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับรูปแบบของการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากแนวทางด้านกฎหมายแล้วกรมสรรพากรก็ได้มีการพัฒนาแนวทางการสร้างร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การเร่งสร้างร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล หรือการสร้างร่วมมือหรือให้ความรู้กับผู้เสียภาษีผ่านโครงการทูตภาษี (Tax Ambassador) ที่มีการส่งจดหมายแจ้งเตือนให้ชำระภาษี ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างร่วมมือและให้ความรู้ด้านภาษีกับภาคเอกชน

และแนวทางสุดท้ายคือแนวทางการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน กรมสรรพากรก็ได้มีการพัฒนาโครงการการทำ Data Analytics เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่และสามารถพัฒนาต่อยอดไปเป็นการทำฐานข้อมูล Big Data ของกรมสรรพากรได้

ซึ่งกลยุทธ์ทั้งสามของกรมสรรพากรจะเป็นการสร้างแนวทางใหม่ให้กับการสำรวจและติดตาม ผู้ประกอบการนอกระบบของกรมสรรพากร และนอกจากกลยุทธ์ดังกล่าวแล้วกรมสรรพากรก็ ดำเนินการควบคู่ไปกับกับแนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์ แนวทางการใช้ข้อมูลจากธุรกรรม ลักษณะเฉพาะ หรือ การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลภายในของกรมสรรพากร เพื่อเป็นการสนับสนุน ข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

แต่อย่างไรก็ดี แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในข้างต้น ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญทำให้แนวทางของ กรมสรรพากรนั้นยังไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญมี ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา	เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับบริหาร	เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรระดับปฏิบัติการ
<p>ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานภายนอกขาดความถูกต้อง ➢ ข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานภายนอกไม่สามารถนำไปขยายผลได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานภายนอกขาดความถูกต้องสมบูรณ์
<p>ปัญหาด้านข้อกฎหมาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ งบประมาณ ➢ ความล่าช้าของกฎหมาย ➢ ข้อจำกัดทางกฎหมาย ➢ ระเบียบตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การเข้าถึงข้อมูลของผู้ประกอบการ
<p>ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้เวลานานในการวิเคราะห์ข้อมูล ➢ ข้อมูลที่ได้มีจำนวนมาก ➢ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ยังไม่สมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้เวลานานในการวิเคราะห์ข้อมูล ➢ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ➢ ขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ➢ เจ้าหน้าที่ขาดความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตารางที่ 11 ปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

จากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นผู้วิจัยจึงได้แบ่งเป็นประเด็นสำคัญ 3 ประการคือ

1) ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

จากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรปฏิบัตินั้น จะต้องมีส่วนในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งในการสืบค้นข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกนั้นข้อมูลบางส่วนที่ได้จากหน่วยงานภายนอกความถูกต้องสมบูรณ์ เช่น ข้อมูลที่อยู่ของผู้ประกอบการที่แสดงไว้ในทะเบียนพาณิชย์ในบางกรณีการสืบค้นของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรพบว่าผู้ประกอบการไม่ได้ประกอบกิจการตามที่อยู่ที่แสดงไว้ตามทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งอาจเกิดจากผู้ประกอบการไม่ได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ข้อมูลที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรได้จากการสืบค้นนั้นขาดความถูกต้องสมบูรณ์ ทำให้ข้อมูลที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่สามารถนำไปขยายผลเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการหรือการสืบค้นเพื่อระบุตัวตนผู้ประกอบการ

หรือประเด็นการขาดการบูรณาการข้อมูลที่ติระหว่างหน่วยงาน ทำให้เกิดการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่แท้จริง อาจทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยเน้นแค่การทำตามเป้าหมายไม่ได้มองว่าจะต้องปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ

2) ปัญหาด้านข้อกฎหมาย

ประเด็นด้านข้อกฎหมายที่เป็นข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่อีกประเด็นคือการเข้าถึงข้อมูลของเจ้าหน้าที่นั้นอาจมีข้อจำกัดเนื่องจากมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ทำให้แพลตฟอร์มของภาคเอกชนไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้ประกอบการให้เจ้าหน้าที่ทราบ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการสืบค้นข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการหรือการระบุตัวตนของผู้มีเงินได้ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ประเด็นด้านความล้าหลังของกฎหมายที่ไม่พัฒนาให้ทันสมัย ข้อบังคับต่าง ๆ ในกฎหมายที่มีลักษณะของการบังคับใช้ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้อาจมีประเด็นปัญหาเรื่องความล่าช้าของระเบียบราชการเนื่องจากบางครั้งเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรต้องสืบค้นข้อมูลของผู้ประกอบการจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลบางประเภทนั้นเจ้าหน้าที่ไม่

สามารถสืบค้นได้ทำให้ต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งต้องทำตามระเบียบราชการที่ทำหนังสือราชการแจ้งไปยังหน่วยงานที่จะขอข้อมูล ซึ่งใช้ระยะเวลานาน เนื่องจากการทำหนังสือราชการระหว่างหน่วยงานนั้นมีขั้นตอนเป็นจำนวนมากอาจส่งผลทำให้การปฏิบัติงานนั้นล่าช้ากว่าปกติ

3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการชำระราคาสินค้าหรือบริการนั้นนิยมใช้ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ทำให้กรมสรรพากรนั้นได้ข้อมูลธุรกรรมลักษณะเฉพาะของผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรต้องนำมาวิเคราะห์ประมวลผลก่อนถึงจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นได้ และเนื่องจากข้อมูลธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่ได้มานั้นมีปริมาณมากทำให้ต้องใช้เวลานานในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่กรมสรรพากรนั้นต้องแก้ไข

โดยกรมสรรพากรนั้นมีแนวทางในการพัฒนานำเอาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการลงทุนนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้นั้นต้องมีการใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการสัมภาษณ์นั้นยังพบว่าเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่กรมสรรพากรนำมาใช้นั้นยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากอยู่ในขั้นเริ่มต้น ทำให้ยังไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นปัญหาในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรในส่วนงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบไม่เพียงพอต่อการสืบค้นข้อมูลของผู้ประกอบการ ที่ในปัจจุบันต่างก็มีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมาก ทำให้อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรนั้นยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และนอกจากนี้เรื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรก็ยังตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันและมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

นอกจากการขาดแคลนด้านอุปกรณ์สนับสนุนแล้วการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยียังทำให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในส่วนปฏิบัติงานก็ยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ซึ่งนี่ก็อาจเป็นอีกปัญหาสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

กล่าวโดยสรุป ถึงแม้ว่ากรมสรรพากรจะมีแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่ก็ยังพบกับปัญหาและอุปสรรคใน

ประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นคือ 1) ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน 2) ปัญหาด้านข้อกฎหมาย และ 3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในหัวข้อ 4.1

โดยในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะทำการนำเสนอประเด็นปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากรเปรียบเทียบกับแนวทางการบริหารจัดการในประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นเพื่อหาแนวทางตัวอย่างจากต่างประเทศและนำมาปรับใช้กับแนวทางของประเทศไทย

4.3 การศึกษาเปรียบเทียบประเด็นปัญหาของไทยกับแนวทางการบริหารจัดการของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น

จากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยตามผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในส่วนที่ 4.1 และ 4.2 จะพบกับประเด็นปัญหาและอุปสรรค 3 ประการคือ 1) ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน 2) ปัญหาด้านข้อกฎหมาย และ 3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งผู้วิจัยจะนำปัญหาและอุปสรรคที่พบมาเปรียบเทียบกับแนวทางการบริหารจัดการของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น

รูปภาพที่ 12 สรุปภาพรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย

จากประเด็นปัญหาและอุปสรรคของประเทศไทยในภาพรวม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเด็นดังกล่าวเกี่ยวกับแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยได้และประเทศญี่ปุ่นเป็นนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

กล่าวคือ ประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น เป็นสองประเทศที่มีมูลค่าการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) สูงเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก อีกทั้งอัตราการเจริญเติบโตของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นนั้นต่างก็มีแพลตฟอร์มออนไลน์ภายในประเทศที่เข้มแข็งมีส่วนแบ่งการตลาดภายในประเทศสูง เช่น ประเทศเกาหลีใต้มีแพลตฟอร์ม Coupang 11th Street G Market หรือ ประเทศญี่ปุ่นมีแพลตฟอร์ม Amazon Japan Rakuten Kakaku.com เป็นต้น

ด้วยขนาดและมูลค่าของธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมากของทั้งสองประเทศดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่

จะศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบริหารจัดการของทั้งสองประเทศ เพื่อนำมาถอดบทเรียนและประยุกต์แก้ไขกับปัญหาและอุปสรรคที่พบจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่พบจากแนวทางของประเทศไทยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวทางของต่างประเทศดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา	แนวทางการบริหารจัดการของต่างประเทศ	
	ประเทศเกาหลีใต้	ประเทศญี่ปุ่น
ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน	การเป็นรัฐบาลดิจิทัล	โครงสร้างการปกครองท้องถิ่นที่แข็งแกร่ง
	มีหน่วยงานกลางกำกับดูแล	การทำเว็บไซต์ส่วนกลางของภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกของประชาชน
		การสร้างองค์ความรู้ด้านภาษีในระบบการศึกษา
ปัญหาด้านข้อกฎหมาย	กฎหมายชัดเจน	กฎหมายชัดเจน
	พัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	พัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
	มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ	มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ
	ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย	ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย

ประเด็นปัญหา	แนวทางการบริหารจัดการของต่างประเทศ	
	ประเทศเกาหลีใต้	ประเทศญี่ปุ่น
ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน	การเป็นรัฐบาลดิจิทัล	โครงสร้างการปกครองท้องถิ่นที่แข็งแกร่ง
	มีหน่วยงานกลางกำกับดูแล	การทำเว็บไซต์ส่วนกลางของภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกของประชาชน
		การสร้างองค์ความรู้ด้านภาษีในระบบการศึกษา
ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	เน้นพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมภาครัฐให้ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน	เน้นพัฒนาเทคโนโลยี IoT (Internet of Thing)
	บริการภาครัฐที่เน้นนวัตกรรมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางการบริการ	พัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบประเด็นปัญหาของประเทศไทยกับแนวทางการบริหารจัดการของต่างประเทศ

1) ประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

ในประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับภาครัฐไทย ซึ่งจากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าในประเทศเกาหลีใต้หรือประเทศญี่ปุ่นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐหรือภาคเอกชนนั้นไม่ได้เป็นปัญหาดังเช่นที่พบในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลไว้ดังนี้

โดยประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นต่างก็เป็นประเทศที่มีดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index : EGDI) ที่ถูกจัดลำดับโดยองค์การสหประชาชาติอยู่ในลำดับต้นของโลก โดยประเทศเกาหลีใต้นั้นถูกจัดอันดับสูงเป็นลำดับ 2 จาก 193 ประเทศสมาชิกทั่วโลก และประเทศญี่ปุ่นถูกจัดอันดับอยู่ในลำดับที่ 14 จาก 193 ประเทศสมาชิกทั่วโลก จะเห็นได้ว่าทั้ง 2

ประเทศนี้ต่างก็เป็นประเทศระดับแนวหน้าถึงการบริหารงานภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทำให้การบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐของทั้ง 2 ประเทศนั้นมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

ประเทศเกาหลีได้นั้นถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างมาในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประเทศเกาหลีได้นั้นมีแผนการดำเนินงานของประเทศที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลขึ้นมาเพียงชุดเดียวเพื่อเป็นคณะทำงานส่วนกลางที่มีภารกิจหลักในด้านการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลโดยตรง โดยคณะทำงานดังกล่าวจะเป็นผู้วางแผนงานและส่งนโยบายไปยังคณะทำงานย่อยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้คณะทำงานย่อยได้ปฏิบัติตามแผน

ซึ่งแผนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเกาหลีได้นั้นได้มีการวางแผนงานในการบูรณาการข้อมูลภาครัฐด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายข้อมูลของภาครัฐ โดยมีแผนการที่ประสบผลสำเร็จนั้นคือการสร้างโครงข่ายของข้อมูลที่ได้มาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น Ministry of Home Affairs (MOHA) ที่มีภารกิจด้านการจัดการทะเบียนราษฎรที่จะนำข้อมูลพื้นฐานของบุคคลเข้าไปในระบบอิเล็กทรอนิกส์และเชื่อมโยงหน่วยงานรัฐบาลระดับท้องถิ่นแบบออนไลน์กว่า 3,700 หน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีภารกิจด้านการจัดการอสังหาริมทรัพย์ ที่ได้ทำการลงทะเบียนที่ดินและป่าจำนวน 32 ล้านแห่งให้เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเชื่อมโยงหน่วยงานระดับท้องถิ่นกว่า 298 หน่วยงานเข้าด้วยกัน

Ministry of Labor ที่มีภารกิจด้านการจัดการการจ้างงาน ทำให้กระบวนการเกี่ยวกับการจ้างงานเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์และเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น หรือ National Statistical Office ที่มีภารกิจด้านการจัดการข้อมูลสถิติ ทำให้ข้อมูลสถิติพื้นฐานของประเทศเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์และเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ ด้วยแผนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเกาหลีได้ทำให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เริ่มให้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน ทำให้ภาครัฐของประเทศเกาหลีได้เกิดการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศญี่ปุ่น นั้นเป็นประเทศที่มีรูปแบบการปกครองที่แบ่งเป็น 2 ส่วนคือส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยรูปแบบการปกครองของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีมาอย่างยาวนาน การแบ่งการบริหารราชการออกเป็น 2 ส่วนทำให้มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยส่วนมาแล้วรัฐบาลกลางของประเทศญี่ปุ่นนั้นจะเน้นไปทางด้านภารกิจในการสนับสนุนส่วนท้องถิ่น

มากกว่าเข้ามาบริหารจัดการเอง ทำให้การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นนั้นสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยในปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีการวางยุทธศาสตร์ระดับชาติ เรื่องการบูรณาการพันธกิจและภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ส่งเสริมให้เกิดความสะดวกด้านการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ที่กำหนดนี้ก็เพื่อต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ นั้นมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตอนนี้ก็ได้มีการจัดทำเว็บไซต์กลางของรัฐบาล (e-gov.go.jp) เพื่อเป็นแหล่งของการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทำให้สะดวกต่อการค้นหาข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน

นอกจากนี้หน่วยงานด้านภาษีของประเทศญี่ปุ่นยังมีการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานด้านการศึกษาและสร้างสื่อการเรียนการสอนความรู้พื้นฐานด้านภาษีให้กับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับมหาวิทยาลัย ทำให้เด็กนักเรียนมีความรู้พื้นฐานด้านภาษีอากรเป็นอย่างดี ซึ่งการสร้างพื้นฐานความรู้ตั้งแต่ในชั้นเรียนทำให้เด็กนักเรียนที่จะต้องเติบโตมามีความรู้พื้นฐานทางภาษีอากรที่ดีและปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษานั้นปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

หากมองมายังประเทศไทย จะพบว่ายังขาดความชัดเจนเรื่องของการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ส่วนกลางกับหน่วยงานรัฐระดับภูมิภาคและท้องถิ่น และการขาดหน่วยงานที่จะเป็นตัวกลางคอยกำกับดูแลในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงให้เกิดการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐด้วยกันเองยังไม่ชัดเจน ซึ่งบางครั้งส่งผลให้การวางแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐขาดข้อมูลที่ดี เจ้าหน้าที่ในสำนักงานปฏิบัติที่เป็นผู้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่พบไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน ทำให้การวางแผนงานหรือตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จึงไม่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่

ซึ่งการที่ยังไม่สามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ย่อมส่งผลทำให้การบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนยังไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างเต็มที่ เป็นปัญหาและอุปสรรคที่จะทำให้ประเทศไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้

2) ปัญหาด้านข้อกฎหมาย

ปัญหาด้านข้อกฎหมายก็เป็นอีกประเด็นปัญหาที่ทำให้แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในประเด็นปัญหานี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากบทเรียนของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นและพบว่าทั้งสองประเทศนั้นให้ความสำคัญกับประเด็นด้านข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างสูง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็วการพัฒนากฎหมายออกมาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันย่อมทำให้เกิดประโยชน์กับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ประเทศเกาหลีใต้ ตั้งแต่มีแนวนโยบายในการพัฒนาไปสู่รัฐบาลดิจิทัลก็ได้มีการพัฒนาออกกฎหมายที่สอดคล้องและส่งเสริมกับการเป็นรัฐบาลดิจิทัลอีกหลายฉบับ รวมทั้งยังยกเลิกกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกว่าอีก 700 ฉบับ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค The Act on Consumer Protection in Electronic Commerce หรือกฎหมายที่คุ้มครองเรื่องการเก็บ การใช้ หรือการโอนย้ายข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภค The Act on the Promotion of Information and Telecommunications Network Use and Information Protection

นอกจากการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแล้วที่ประเทศเกาหลีใต้ยังมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด เช่น การบังคับให้รายค้าออนไลน์ผ่านข้อกำหนดในการขอใบอนุญาตเปิดธุรกิจออนไลน์ หรือการส่งรายงานร้านค้าออนไลน์ให้กับรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดหากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามก็จะไม่สามารถประกอบกิจการได้ ซึ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้ผู้ประกอบการนั้นปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เมื่อผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดการส่งรายงานร้านค้าออนไลน์ให้กับรัฐบาลท้องถิ่นก็จะทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องการใช้ข้อมูลนี้ได้ด้วยเช่นกัน

ประเทศญี่ปุ่น จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้ประเทศญี่ปุ่นจำเป็นต้องพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เช่น การปรับปรุงกฎหมาย The Act on Specified Commercial หรือกฎหมาย Act on Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contract and Electronic Acceptance Notice ที่เป็นกฎหมายพื้นฐาน

ของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในการโอนเงินหรือยกเลิกราคาสั่งซื้อในกรณีที่มีข้อผิดพลาด ซึ่งผู้ประกอบการนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้อย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีประสิทธิภาพสูง

หากมองมายังประเทศไทย จะพบว่ากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นประมวลรัษฎากร หรือพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ล้วนเป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติมาตั้งแต่ในอดีต ตั้งแต่สมัยที่การซื้อขายสินค้าหรือบริการไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ซึ่งการที่กฎหมายต่าง ๆ นั้นยังไม่สามารถปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้ย่อมสร้างช่องโหว่ทางกฎหมายไว้ให้กับผู้ประกอบการไม่ยอมปฏิบัติตามกฎหมาย หากประเทศไทยยังไม่มีการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับในปัจจุบันก็อาจส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพลดลงกว่าเดิม และประสบปัญหาทำให้การจัดเก็บภาษีไม่สามารถทำได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมนั้นเรียกได้ว่าไม่เป็นปัญหากับประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นเนื่องจากทั้งสองประเทศนั้นขึ้นชื่อเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งประเทศไทยนั้นควรจะพัฒนาและนำมาปรับใช้ให้ได้เหมือนทั้งสองประเทศ

ประเทศเกาหลีใต้ นั้นได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีค่าเฉลี่ยความอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในโลก และเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำในการพัฒนาสัญญาณ 5G ของโลกทำให้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ของหน่วยงานภาครัฐนั้นถือได้ว่ามีประสิทธิภาพอย่างมาก อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ของประเทศเกาหลีใต้ยังเป็นการพัฒนาที่ดึงเอาภาคเอกชนหรือภาคประชาชนเข้ามาร่วมในการพัฒนา โดยพัฒนาระบบการให้บริการภาครัฐโดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาแพลตฟอร์มชื่อว่า E-people ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา การนำเอาภาคเอกชนร่วมลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้วยเหตุนี้เองทำให้ประเทศเกาหลีใต้ไม่ประสบกับปัญหาและอุปสรรคด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ประเทศญี่ปุ่น นั้นเป็นประเทศขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ มากมาย เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีแผนพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมที่เรียกว่า Strategic Innovation Promotion Program : SIP ซึ่งเป็น

โปรแกรมที่ใช้สำหรับดำเนินการข้ามกระทรวงหรือหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการปฏิรูประบบนวัตกรรมระดับชาติ

นอกจากการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมแล้วประเทศญี่ปุ่นก็เห็นว่าทรัพยากรมนุษย์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ มีความพยายามที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยยึดหลักว่ามนุษย์มีอิสระทางความคิดและสามารถสร้างคุณค่าใหม่ด้วยการทำงานกับผู้อื่น ทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญเรื่องการยกระดับความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Literacy) ในตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

หากมองมายังประเทศไทย จะพบว่าการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาใช้ในหน่วยงานภาครัฐนั้นยังไม่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุน ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านระบบงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐที่ระบบการจัดซื้อจัดจ้างไม่เอื้อให้หน่วยงานภาครัฐนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐยังขาดทักษะและองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้การนำมาปฏิบัติไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและแก้ไข เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ภาครัฐจะขาดไม่ได้ในยุคสมัยนี้

จากประเด็นปัญหาและอุปสรรคทั้ง 3 ประการที่พบจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในส่วนที่ 4.1 และ 4.2 เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นในส่วนที่ 4.3 จะพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดกับการปฏิบัติงานกรมสรรพากรนั้นอาจไม่ใช่เรื่องที่เกิดจากการปฏิบัติงานของกรมสรรพากรเพียงอย่างเดียว ปัญหาและอุปสรรคที่พบบนนั้นอาจเป็นปัญหาที่เกิดจากระบบบริหารราชการของภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชนด้วยเช่นกัน ซึ่งการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคนั้นอาจจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อศึกษาการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของต่างประเทศและนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย และเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากการรวบรวมเอกสารวิชาการ แนวคิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายระเบียบปฏิบัติราชการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ และผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยผ่านเครื่องมือ SWOT Analysis

จากผลการศึกษาวิจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรทั้งระดับบริหารและปฏิบัติการในส่วนงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ และผู้ประกอบการกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยจึงนำข้อค้นพบที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
<ol style="list-style-type: none"> 1. กรมสรรพากรขับเคลื่อนองค์กรภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้กรมสรรพากรพร้อมปฏิบัติงานได้ในสถานการณ์ที่เทคโนโลยีทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลง 2. กรมสรรพากรมีแผนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำ Data Analytics ภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE 3. กรมสรรพากรมีการพัฒนาแนวทางการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน 4. กรมสรรพากรมีโครงการพัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานขาดการบูรณาการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน และยังขาดหน่วยงานกลางคอยกำกับดูแลการบูรณาการข้อมูลทำให้ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่การปฏิบัติงานจริง 2. กฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน 3. ขาดเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีปริมาณมาก 4. เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่เพียงพอและยังขาดทักษะและองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี
โอกาส (Opportunities : O)	อุปสรรค (Threats : T)
<ol style="list-style-type: none"> 1. รัฐบาลมีเป้าหมายในการพัฒนาเป็นรัฐบาลดิจิทัลตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. 2563-2565 2. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้หลายหน่วยงานต้องพัฒนามาใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น 3. แนวโน้มที่ผู้ประกอบการจะประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีเพิ่มขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี 2. การบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ยังไม่เข้มงวด 3. ความล่าช้าของระบบราชการ

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ SWOT ANALYSIS

แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากร มีจุดแข็งและโอกาสที่สำคัญคือ กรมสรรพากรนั้นเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนองค์กรภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้กรมสรรพากรนั้นสามารถปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่เทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตของประชาชน และการขับเคลื่อนองค์กรภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE ของกรมสรรพากรนั้นทำให้

กรมสรรพากรมีแผนการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำ Data Analytics ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับแนวทางการปฏิบัติงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบของกรมสรรพากรเป็นอย่างยิ่ง

อีกทั้งกรมสรรพากรได้พัฒนาแนวทางการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ จากเดิมที่เป็นแนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากร เมื่อได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของเทคโนโลยีที่การซื้อขายสินค้าหรือบริการมีรูปแบบที่ต้องผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ กรมสรรพากรจึงได้พัฒนาแนวทางและนำแนวทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์หรือแนวทางการสืบค้นข้อมูลที่ได้จากธุรกรรมลักษณะเฉพาะเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับแนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากร และมีโครงการพัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน

นอกจากนี้ข้อได้เปรียบในเรื่องของโอกาสของกรมสรรพากรนั้นมาจากการที่ประเทศไทยมีแผนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. 2563-2565 โดยแผนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อให้มีกรอบการขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการที่ชัดเจนมุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน เพื่อกำหนดกรอบการขับเคลื่อนการบูรณาการรัฐบาลดิจิทัลที่สำคัญ สำหรับกำหนดประเด็นแผนบูรณาการประจำปีงบประมาณ เพื่อกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองในการขับเคลื่อนประเด็นที่เกี่ยวข้อง พร้อมกรอบงบประมาณในการดำเนินงาน และเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้สังคมต้องเข้าสู่ยุคของความปกติใหม่ (New Normal) หลายหน่วยงานจึงหันมาพัฒนาและนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จึงเป็นโอกาสที่กรมสรรพากรจะพัฒนาและนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในยุคความปกติใหม่ (New Normal) เนื่องจากในปัจจุบันแนวโน้มที่ผู้ประกอบการจะเลือกประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสที่กรมสรรพากรจะสามารถนำผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบและจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้มากขึ้นกว่าเดิม

อย่างไรก็ตาม แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากรยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน เช่น จุดอ่อนด้านการที่หน่วยงานภาครัฐขาดการบูรณาการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพทั้งจากหน่วยงานภายในและ

ภายนอก ด้านหน่วยงานภายในการบูรณาการข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ระดับบริหารนั้นยังขาดการบูรณาการที่ดี เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงของการปฏิบัติงาน ทำให้การวางแผนหรือการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานนั้นยังไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือสภาพพื้นที่ที่แท้จริง ด้านหน่วยงานภายนอกก็ขาดการบูรณาการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาที่หน่วยงานผู้เก็บข้อมูลมองว่าข้อมูลนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยงาน และไม่มองว่าเป็นข้อมูลสาธารณะประโยชน์ที่จะช่วยให้ภาครัฐอื่น ๆ นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐได้

จุดอ่อนด้านกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งกฎหมายที่มีความล้าหลัง เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นจากสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมในอดีตที่ไม่เหมือนในปัจจุบัน ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หรือระเบียบข้อบังคับของระบบราชการที่มีขั้นตอนจำนวนมากสร้างความซับซ้อนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความรวดเร็วและไม่สะดวกแก่การให้บริการประชาชน

จุดอ่อนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนและพัฒนาให้ทันสมัย ทำให้กรมสรรพากรได้รับข้อมูลธุรกรรมลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นข้อมูลที่ถูส่งมาเป็นจำนวนมากต้องใช้เวลาในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งการที่กรมสรรพากรมีจำนวนเจ้าหน้าที่ในส่วนงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่ยังขาดทักษะและองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ดี ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้าและเกิดการผิดพลาดได้

นอกจากจุดอ่อนที่กล่าวไปข้างต้นแล้วกรมสรรพากรยังพบกับอุปสรรคในด้านอื่น ๆ เช่น อุปสรรคด้านที่ประชาชนนั้นขาดทักษะและองค์ความรู้ด้านภาษีอากรหรือกฎหมายอื่น ๆ ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานภาครัฐที่ยังไม่เข้มงวดมากพอทำให้ประชาชนเลือกที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรืออุปสรรคของความล่าช้าในการปฏิบัติงานซึ่งเกิดจากระบบราชการที่มีระเบียบขั้นตอนในการปฏิบัติมากเกินความจำเป็น ซึ่งจุดอ่อนและอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน ส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรลดลง

จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่า กรมสรรพากรนั้นมีปัจจัยที่เป็นจุดแข็งและโอกาสที่เอื้อต่อการพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งในด้านกลยุทธ์ D2RIVE ขององค์กรที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาลในด้านแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล แต่สำหรับจุดอ่อนหรืออุปสรรคนั้น อาจเป็นประเด็นปัญหาที่ไม่เอื้อต่อแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ซึ่งประเด็นปัญหาส่วนใหญ่เป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการข้อมูลของภาครัฐ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบราชการต่าง ๆ หรือประเด็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

หากกรมสรรพากรต้องการแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญกับการผลักดันให้เกิดการบูรณาการข้อมูลภาครัฐอย่างเป็นระบบ เร่งพัฒนากฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ และนำมาช่วยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร เพื่อให้เกิดแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีประสิทธิภาพ

5.2 สรุปปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดบทเรียนจากแนวทางของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น

จากผลการศึกษาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในบทที่ 4 จะพบว่าในปัจจุบันกรมสรรพากรมีแนวทางในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกลยุทธ์ที่มีลักษณะแบบสหวิชา ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่กรมสรรพากรนั้นพัฒนาขึ้นมา โดยจะเป็นการปฏิบัติงานที่บูรณาการร่วมกัน 3 ด้านคือ ด้านกฎหมาย (Amendment) ด้านการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล (Analytics and Audits) และด้านการสร้างความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน (Alliances) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE ของกรมสรรพากร

นอกจากนี้ยังมีแนวทางการสำรวจแหล่งภาษีอากรที่เป็นแนวปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรจะใช้เป็นแนวทางหลักในการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบ ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้ามาของเทคโนโลยี ทำให้กรมสรรพากรต้องพัฒนาแนว

ทางการสืบค้นข้อมูลธุรกิจออนไลน์และแนวทางการสืบค้นข้อมูลจากธุรกรรมลักษณะเฉพาะ ขึ้นมา เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรสามารถปฏิบัติงานได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาที่กล่าวมานี้ ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ 3 ประการคือ 1) ปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน 2) ปัญหาด้านกฎหมาย และ 3) ปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอสรุปผลการศึกษาที่พบประเด็นปัญหา และอุปสรรคทั้งสามประเด็นพร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาแนวทางจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น

5.2.1 ประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและ ข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนนั้นเป็น ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรกับหน่วยงานภายในองค์กร หรือบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาครัฐ

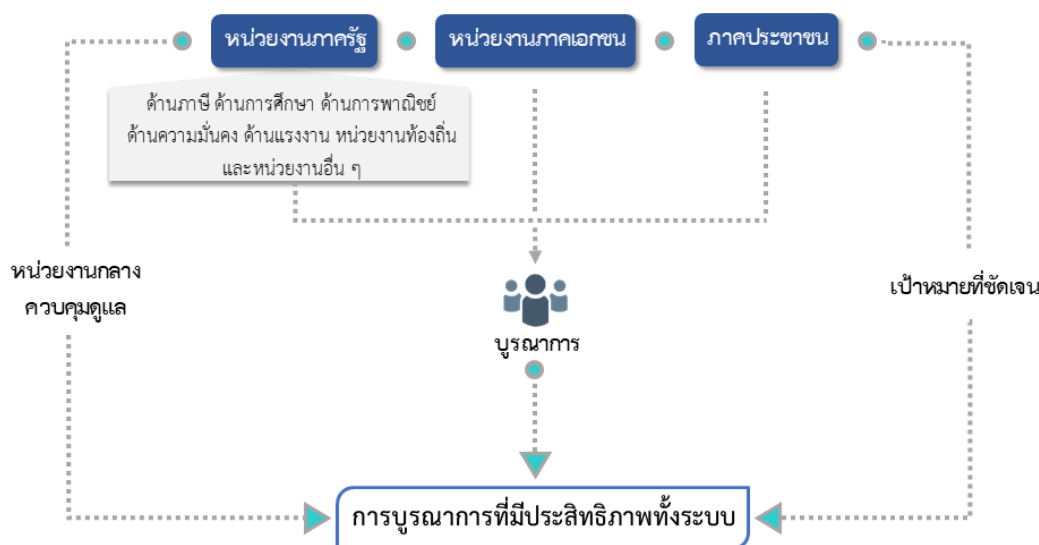
ซึ่งในระหว่างที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรกำลังทำการสืบค้นข้อมูลหรือสืบหาข้อเท็จจริงของ การประกอบกิจการ การขาดการบูรณาการข้อมูลที่ดีและมีประสิทธิภาพทำให้ **ข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ กรมสรรพากรได้มานั้นยังขาดความถูกต้องสมบูรณ์** ไม่สามารถนำไปขยายผลการประกอบกิจการ ของผู้ประกอบการได้ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่สามารถระบุลักษณะการประกอบกิจการ ไม่สามารถ ระบุสถานประกอบการ หรือไม่สามารถระบุตัวตนของผู้ประกอบการกิจการได้ ส่งผลให้การระบุตัวตน ผู้มีเงินได้ หรือการประเมินรายได้ของเจ้าหน้าที่นั้นเกิดความผิดพลาด เจ้าหน้าที่จึงไม่สามารถนำ ผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ประเด็นปัญหาจากการที่กรมสรรพากรได้รับ **ข้อมูลของกฎหมายธุรกรรมลักษณะเฉพาะ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์** ทำให้เมื่อกรมสรรพากรได้รับข้อมูลดังกล่าวมาเจ้าหน้าที่ กรมสรรพากรจะต้องใช้เวลานานในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานของ **เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรนั้นล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ**

ซึ่งประเด็นปัญหาการขาดการบูรณาการข้อมูลที่ดียังส่งผลต่อเนื่องไปยังการวางแผนการ ปฏิบัติงานเนื่องจากหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดเป้าหมายหรือการวัดผลการปฏิบัติงานอาจไม่ทราบ

ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันจะพบว่าสภาพพื้นที่ของเศรษฐกิจนั้นเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้ทราบข้อเท็จจริงไม่มีส่วนรวมในการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมาย ทำให้แผนงานหรือตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่ออกมานั้นไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่อาจเน้นไปที่การปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายหรือมีปริมาณเพียงพอกับตัวชี้วัดมากกว่าการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ประเด็นปัญหาที่เกิดจากการขาดการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐนั้น อาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น **หน่วยงานภาครัฐไทยขาดหน่วยงานกลางในการกำกับดูแล โดยเฉพาะ หรือขาดนโยบายหรือแผนงานเรื่องการบูรณาการข้อมูลที่ชัดเจน** ซึ่งอาจทำให้แต่ละหน่วยงานมองว่าข้อมูลที่หน่วยงานตนเองนั้นเก็บรวบรวมอยู่เป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยงานไม่ใช่ข้อมูลสาธารณะประโยชน์ ทำให้การบูรณาการข้อมูลของแต่ละหน่วยงานภาครัฐยังไร้ประสิทธิภาพ

รูปภาพที่ 13 ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูล
ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

จากการศึกษาทั้งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการศึกษาจากแนวทางของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยควรที่**สร้างความชัดเจนหรือเป้าหมายในการสร้างการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ** เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาครัฐนั้นสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการบริหารประเทศหรือการออกนโยบาย

สาธารณะต่าง ๆ หากมองตัวอย่างจากประเทศญี่ปุ่นจะพบว่ามีการถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมฐานข้อมูลผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งเป็นอีกแนวทางที่เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทันสมัย ทำให้ได้ข้อมูลของผู้ประกอบการและสถานประกอบการที่เป็นข้อเท็จจริง

ซึ่งรัฐบาลท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงานยังสามารถต่อยอดการปฏิบัติงาน โดยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการทำงานของกระทรวงแรงงานดังเช่นตัวอย่างของประเทศเกาหลีใต้ และที่ขาดไม่ได้ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการกลางที่ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านฐานข้อมูลดิจิทัลที่มีตัวแทนจากหน่วยงานราชการ กระทรวงต่างๆ มาทำงานร่วมกันในรูปแบบของการจัดทำฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน

นอกจากนี้ยังควรเพิ่มการบูรณาการเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ภาคปฏิบัติ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานนั้นเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงของการทำงาน อีกทั้งยังรับรู้สถานการณ์ของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เพื่อให้การกำหนดแผนงานหรือตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

อีกทั้งการบูรณาการยังควรครอบคลุมถึงเรื่องการสร้างจิตสำนึกและองค์ความรู้ จากการศึกษาสอดแทรกบทเรียนที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นด้านภาษีอากรหรือองค์ความรู้ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของพลเมือง ซึ่งประเทศญี่ปุ่นถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดีจากการที่ให้หน่วยงานด้านการศึกษาและหน่วยงานด้านภาษีเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกตั้งแต่ในระดับเยาวชน เพราะการเสียภาษีนั่นก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่ประชาชนทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม

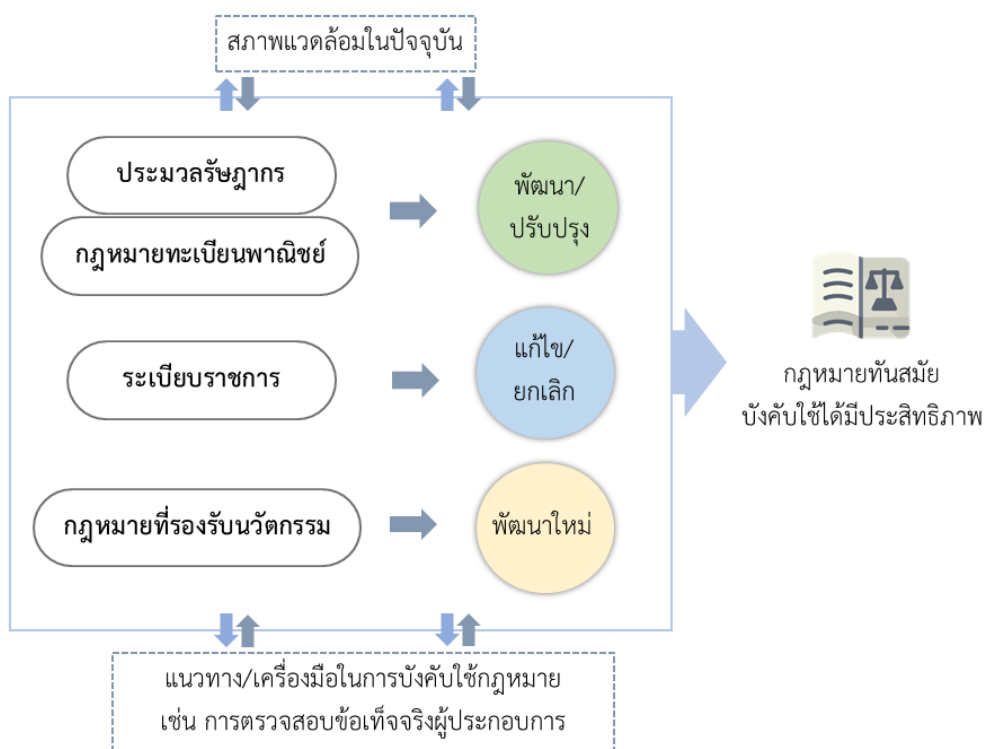
5.2.2 ประเด็นปัญหาด้านกฎหมายและข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหาด้านกฎหมายถือได้ว่าเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญอีกประการ เนื่องจากกฎหมายนั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนในประเทศต้องมีความเกี่ยวข้องไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกรมสรรพากรนั้นเป็นแนวทางที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

จากสถานการณ์ในปัจจุบันการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงอยู่หลายฉบับ ประกอบกับแนวโน้มของจำนวนผู้ประกอบการออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเด็นปัญหาด้านกฎหมายนั้นส่งผลต่อทั้งเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรและผู้ประกอบการ

ประเด็นจากผู้ประกอบการเนื่องจากมีผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การไม่จดทะเบียนพาณิชย์ การไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนพาณิชย์ หรือการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ประกอบการนั้นเกิดจากหลายปัจจัย เช่น กฎหมายล้าหลังไม่ทันสมัยหรือไม่ชัดเจน การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ การเข้าถึงข้อมูลของผู้ประกอบการที่มีข้อจำกัดด้านกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งภาคเอกชนมักนำมาอ้างเพื่อไม่ส่งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ หรือระบบราชการที่มีขั้นตอนเป็นจำนวนมาก สร้างความล่าช้าให้กับผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่รัฐ

นอกจากนี้ผู้ประกอบการต่างก็พยายามที่หาช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย หรือการถูกลงโทษตามกฎหมาย ทำให้ประเด็นปัญหาด้านกฎหมายนี้เป็นประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้แนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

รูปภาพที่ 14 ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย

ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย

จากการศึกษาทั้งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการศึกษาจากแนวทางของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น

ได้รับความนิยมน้อยมาก แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กลับไม่ได้รับการปรับปรุง ทำให้เจ้าหน้าที่ยังปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมายหรือระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับในปัจจุบัน ทำให้มีผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายไม่ยื่นแบบแสดงรายการหรือไม่ได้ประเมินรายได้ที่แท้จริงซึ่งเกิดจากการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

โดยกฎหมายล่าสุดที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 53 พ.ศ. 2564 (กฎหมาย e-Service) ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2564 ซึ่งกฎหมายที่บังคับใช้เฉพาะการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้น ดังนั้น **รัฐบาลไทยควรพัฒนาหรือปรับปรุงกฎหมายเก่าที่ประกาศใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 หรือกฎหมายอื่น ๆ ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และทำการพัฒนามาตรฐานใหม่เพื่อการเตรียมพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม**

นอกจากการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายทั้งเก่าและใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน กรมสรรพากรหรือภาครัฐไทยควร ทำการศึกษาว่ากฎหมายหรือระเบียบใดเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ หรือสร้างความล่าช้าให้กับระบบราชการ และทำการปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าว เพื่อให้การทำงานของเจ้าหน้าที่นั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันและทำให้การบริการของภาครัฐตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

นอกจากนี้หน่วยงานรัฐของไทยไม่ว่าจะกรมสรรพากรหรือหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือหน่วยงานท้องถิ่น ควรศึกษาถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายควบคู่ไปกับการพัฒนาหรือปรับปรุงกฎหมายที่กล่าวไว้ข้างต้น เช่นหน่วยงานรัฐอาจพัฒนาเครื่องมือหรือหาวิธีการในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการว่ามีความถูกต้องหรือไม่ เพื่อประกอบการบังคับใช้อำนาจรัฐตามกฎหมาย กับประชาชนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ผู้ประกอบการที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือผู้ประกอบการที่มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ให้ครอบคลุมและทั่วถึงกับประชาชนทุกคน หรืออาจพิจารณาเพิ่มบทลงโทษตามกฎหมายเพื่อให้ประชาชน พยายามหลีกเลี่ยงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเหมือนเช่นประเทศเกาหลีใต้หรือประเทศญี่ปุ่นที่การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

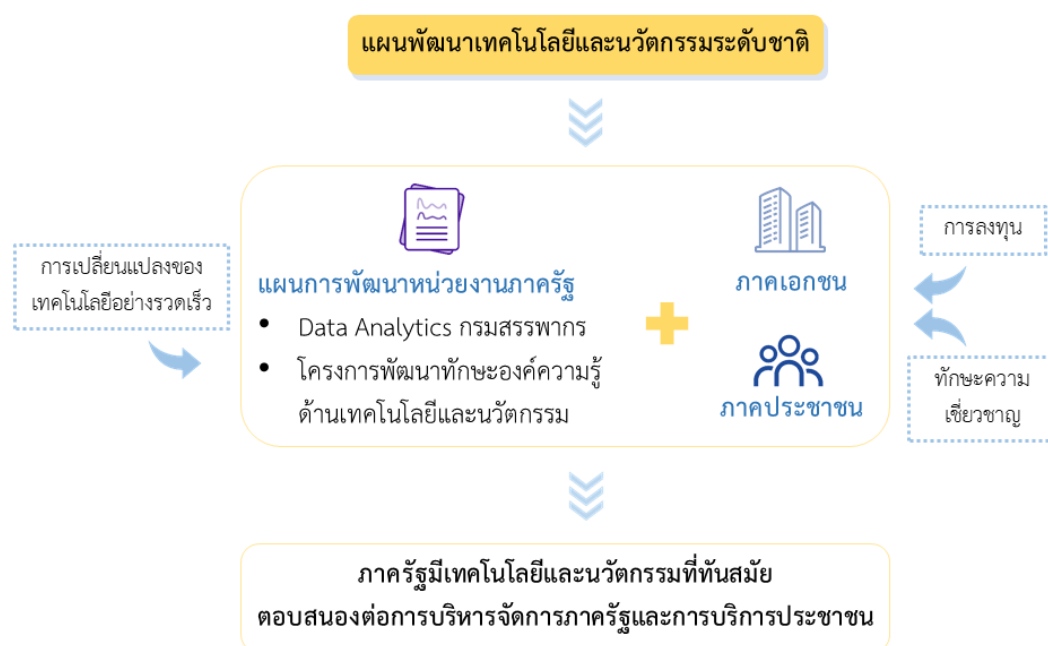
5.2.3 ประเด็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมและข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่กรมสรรพากรหรือภาครัฐไทยควรเร่งพัฒนาเพื่อให้การดำเนินการภาครัฐนั้นสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่

ประสบกับปัญหาและอุปสรรค หากนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาใช้ก็จะช่วยให้แนวทางนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันจากแนวทางการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ นั้นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการขาดเทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากธุรกรรมลักษณะเฉพาะในปริมาณมากทำให้ต้องใช้เวลานานในการวิเคราะห์ข้อมูลอาจทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้าหรือผิดพลาดได้

ปัญหาจากการที่เจ้าหน้าที่ในสำนักงานสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบมีจำนวนน้อยหรือปัญหาจากการที่กรมสรรพากรขาดผู้เชี่ยวชาญ หรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานขาดทักษะหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม ล้วนแต่เป็นปัญหาที่กรมสรรพากรนั้นสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงได้ก่อนประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หรือประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย

รูปภาพที่ 15 ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาด้านด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

จากการศึกษาทั้งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการศึกษาจากแนวทางของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า กรมสรรพากรหรือภาครัฐไทยควรพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดแผนพัฒนาการสร้างนวัตกรรมที่ดำเนินการข้ามกระทรวงหรือหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการบูรณาการข้อมูลระหว่างภาครัฐและเอกชน

ประเทศเกาหลีที่พัฒนาระบบการให้บริการภาครัฐโดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาแพลตฟอร์มชื่อว่า E-people ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการนำเอาภาคเอกชนร่วมลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มาร่วมลงทุนจัดทำฐานข้อมูลของประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์ทางการจัดเก็บภาษี เป็นการลดต้นทุนและประหยัดงบประมาณและแก้ไขปัญหาเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ของส่วนงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบที่ไม่เพียงพอ ขณะเดียวกันภาคเอกชนที่มีความคล่องตัวและมีศักยภาพในการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในโครงการร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

นอกจากนี้กรมสรรพากรยังควรเร่งพัฒนาโครงการต่าง ๆ ภายใต้กลยุทธ์ D2RIVE เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีในการทำ Data Analytics ของกรมสรรพากรให้มีความเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพพร้อมนำไปปฏิบัติงาน และจัดโครงการพัฒนาศักยภาพทักษะหรือองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานของกรมสรรพากร โดยมีหลักสูตรที่มีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอได้ จากการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ทดแทน

ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะทำให้ภาครัฐมีเครื่องมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีทักษะความสามารถด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับสูง เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถนำผู้ประกอบการนอกระบบเข้าสู่ระบบได้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดประสิทธิภาพในจัดเก็บภาษีและสร้างความเป็นธรรมให้กับระบบภาษีของประเทศไทย

5.3 การจำลองสถานการณ์ที่ประยุกต์ใช้กับข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทำการจำลองสถานการณ์การปฏิบัติตามแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ทำการประยุกต์เข้ากับข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้เสนอในส่วนที่ 5.2

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยด้วย SWOT ANALYSIS ทำให้ผู้วิจัยพบว่าจุดอ่อน (Weaknesses) และอุปสรรค (Threats) ของแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นั้นเกิดจากการขาดการบูรณาการข้อมูลภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ การที่กฎหมายล่าช้าไม่ทันสมัย และขาดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน

สถานการณ์ตัวอย่างที่ 6 การประยุกต์ใช้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคล

ธรรมดา : นาย X ประกอบกิจการขายสินค้าเบ็ดเตล็ดผ่านแพลตฟอร์ม Shopee โดยเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ได้ทำการตรวจสอบร้านค้าในแพลตฟอร์ม Shopee ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา บางรัก 1 และพบร้านค้าใช้ชื่อในการประกอบกิจการว่า X Everything ซึ่งหน้าร้านของนาย X ในแพลตฟอร์ม Shopee มีการแสดงข้อมูลประเภทสินค้า ราคาของสินค้า และข้อมูลว่าสินค้าส่งจาก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยหน้าร้านในแพลตฟอร์ม Shopee ไม่แสดงข้อมูลอื่น ๆ ที่จะทำให้ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรสามารถบ่งชี้ข้อเท็จจริงของสถานประกอบการและระบุตัวตนของผู้มีเงินได้

เมื่อเจ้าหน้าที่ไม่พบข้อมูลบ่งชี้สถานประกอบการหรือไม่สามารถระบุตัวตนผู้มีเงินได้ เจ้าหน้าที่จึงทำการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมผ่านการสืบค้นข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และพบ ข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์ที่มีชื่อในการประกอบกิจการว่า X Everything ซึ่งตรงกับข้อมูลจาก แพลตฟอร์ม Shopee ซึ่งตามข้อมูลทะเบียนพาณิชย์ออนไลน์ปรากฏว่าชื่อผู้ประกอบการในการจดทะเบียนเป็นชื่อของนาย X มีสถานที่ติดต่อได้เป็น บ้านเลขที่ 2 ซอยพระนครเรศ ถนนพระรามที่ 4 แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500 เบอร์โทรศัพท์ 099-9999998 และจดทะเบียนตั้งแต่ปี 2562 เจ้าหน้าที่จึงนำข้อมูลของนาย X ไปสืบค้นในฐานข้อมูลของกรมสรรพากรและ ฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย พบว่านาย X ไม่ได้ดำเนินการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาแต่อย่างใด และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

หลังจากการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นแล้ว เจ้าหน้าที่จึงได้ออกไปสำรวจสถานประกอบการตาม ข้อมูลที่พบในทะเบียนพาณิชย์ และเมื่อเจ้าหน้าที่ไปยังสถานที่ตั้งของบ้านเลขที่ดังกล่าวก็ไม่พบกับ บ้านเลขที่ตามที่ระบุในข้อมูลทะเบียนพาณิชย์ อีกทั้งไม่มีสิ่งปลูกสร้างบริเวณรอบ ๆ พื้นที่แถบนั้น เจ้าหน้าที่จึงสอบถามประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับซอยดังกล่าวและทราบข้อมูลว่าพื้นที่บริเวณ ดังกล่าวได้ถูกรื้อถอนเพื่อเตรียมสร้างเป็นอาคารห้องชุดที่อยู่อาศัยตั้งแต่ปี 2562 เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการ ตรวจสอบสถานที่ติดต่อได้แล้วไม่พบสถานที่ดังกล่าวจึงได้โทรศัพท์ไปยังหมายเลขที่ระบุไว้ในทะเบียน พาณิชย์และก็ไม่สามารถติดต่อได้เช่นกัน

เนื่องจากไม่พบสถานประกอบการดังกล่าวเจ้าหน้าที่จึงต้องกลับมา ณ สำนักงานสรรพากร พื้นที่สาขาเพื่อทำการบันทึกข้อมูลในระบบสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบว่าไม่สามารถ ติดต่อนาย X ได้ และทำการส่งข้อมูลต่อไปยังสำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร 22 เพื่อให้ ดำเนินการตามระเบียบต่อไป

จากสถานการณ์ตัวอย่างผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่พบระหว่างการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร เช่น ประเด็นข้อมูลร้านค้าในแพลตฟอร์มที่ไม่ระบุสถานประกอบการ ประเด็นข้อมูลที่ได้จากทะเบียนพาณิชย์นั้นทำให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่สามารถขยายผลการสืบหา ข้อเท็จจริงต่อไปได้ ประเด็นการบังคับใช้กฎหมายที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรไม่สามารถติดตามนาย X ให้เข้าสู่ระบบภาษีได้ ประเด็นการไม่ปฏิบัติตามประมวลรัษฎากรของนาย X ที่ไม่ยื่นแบบแสดง

รายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประเด็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายทะเบียนพาณิชย์ที่นาย X ไม่ได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่อยู่

จากประเด็นดังกล่าวหากนำข้อเสนอแนะของผู้วิจัยมาประยุกต์ใช้จะพบว่า ในประเด็นข้อมูลร้านค้าที่อยู่ในแพลตฟอร์มไม่ระบุสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอาจ**ต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายที่กำหนดให้แพลตฟอร์มแสดงข้อมูลของร้านค้ามากขึ้นกว่าในปัจจุบัน** ซึ่งอาจเป็นกฎหมายกำหนดให้ร้านค้าในแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องแสดงข้อมูลที่อยู่ของร้านค้าไม่ว่าจะตั้งอยู่ในราชอาณาจักรไทยหรือนอกราชอาณาจักรไทย

ประเด็นข้อมูลที่ได้จากทะเบียนพาณิชย์ไม่สามารถนำไปขยายผลต่อได้ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลของผู้ประกอบการนำมา**แสดง** หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจ**ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดมากกว่าเดิม** เช่น การออกตรวจสอบสถานประกอบการว่ามีข้อเท็จจริงตรงตามข้อมูลที่แจ้งของจดทะเบียนหรือไม่ หรือการออกตรวจสอบสถานประกอบการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากข้อมูลที่แสดงไว้กับหน่วยงานภาครัฐหรือไม่

นอกจากนี้กรมสรรพากรอาจจัดทำข้อมูลบัญชีรายชื่อเฝ้าระวังผู้ประกอบการที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ โดยลงทุนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อบูรณาการข้อมูลไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ธนาคารพาณิชย์ สถานีตำรวจ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมศุลกากร หรือหน่วยงานระดับท้องถิ่น ในกรณีที่ผู้ประกอบการตามข้อมูลรายชื่อเฝ้าระวังเข้ามาติดต่อทำธุรกรรม ก็ให้หน่วยงานที่พบแจ้งเตือนผ่านระบบรายชื่อเฝ้าระวังเพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรเข้าไปดำเนินการสำรวจต่อไป

สุดท้ายนี้เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถติดตามนาย X ให้เข้ามาสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรมสรรพากรและหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ต้องมีการลงทุนในเรื่องของเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้นกว่าปกติเพื่อนำมาเป็นตัวช่วยในการปฏิบัติงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐอาจขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชนหรือภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าว

5.4 บทส่งท้าย

รูปภาพที่ 16 สรุปแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถแบ่งประเภทเงินได้ออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ เงินได้พึงประเมินจากการจ้างแรงงานหรือเงินเดือน และเงินได้พึงประเมินจากกรณีทั่วไป ซึ่งในส่วนแรกบุคคลธรรมดาที่มีเงินได้พึงประเมินจากเงินเดือนเพียงประเภทเดียว กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้ที่มีภาระภาษีตามมาตรา 40 (1) แห่งประมวลรัษฎากร และในส่วนที่สองบุคคลธรรมดาที่ประกอบกิจการและมีเงินได้จากการซื้อขายสินค้าหรือบริการ หากมีเงินได้พึงประเมินเกิน 60,000 บาท กฎหมายได้กำหนดให้เป็นผู้มีภาระภาษีตามมาตรา 40 (2)-(8) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งทั้งสองกรณีกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ทั้งนี้ผู้มีภาระภาษีตามมาตรา 40 (2)-(8) แห่งประมวลรัษฎากร ได้รวมถึงผู้มีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ หากผู้ประกอบการใดมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาท จะต้องทำหน้าที่จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม ทำให้ผู้ประกอบการนั้นต้องอยู่ในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

และระบบภาษีมูลค่าเพิ่มควบคู่กันไป ซึ่งที่ผ่านมาการขายสินค้าหรือบริการมักจะต้องมีหน้าร้านให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถซื้อขายกันได้ ทำให้กรมสรรพากรสามารถประเมินรายได้จากการประกอบธุรกิจด้วยการออกสำรวจสถานประกอบการเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของการมีรายได้ ซึ่งทำให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลง (Technology Disruption) แพลตฟอร์มออนไลน์ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางการซื้อขายที่เรียกว่า ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของกรมสรรพากร

จากสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการประกอบกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลธรรมดาส่งผลให้ผู้ประกอบการนั้นมี**ภาระภาษีที่คาบเกี่ยวกันระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม** ซึ่งในปัจจุบันมีงานศึกษาและสื่อต่างๆ ให้ความสำคัญกับการศึกษาภาระภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ และพบว่างานศึกษาทางด้านการแนวทางในการนำเอาผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นยังไม่แพร่หลาย โดยในการศึกษานี้จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาเฉพาะแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีเงินได้รวมทั้งที่ไม่เกินหรือเกิน 1.8 ล้านบาทที่เป็นส่วนของภาระทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยจะไม่มุ่งเน้นไปในส่วนของภาระทางภาษีมูลค่าเพิ่ม

ด้วยการดำเนินการนำเอาบุคคลธรรมดาที่มีเงินได้จากธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทยและในระดับสากล งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นและนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย

ทั้งนี้เพื่อที่จะหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและทำการสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและติดตามผู้ประกอบการนอกระบบและผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบกิจการในปัจจุบัน รวมทั้งถอดบทเรียนจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้เป็นประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ประเด็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน พบว่า ขาดการบูรณาการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ ภาคเอกชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาของ

การขาดหน่วยงานกลางที่คอยกำกับดูแลการบูรณาการข้อมูลที่มีความชัดเจน ทำให้การบูรณาการภาครัฐยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาครัฐไทยควรสร้างความชัดเจนหรือเป้าหมายในการสร้างการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และจัดตั้งคณะกรรมการกลางที่ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านฐานข้อมูลดิจิทัลที่มีตัวแทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ มาร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายหน่วยงาน รวมทั้งสร้างการบูรณาการระหว่างหน่วยงานด้านภาษีกับหน่วยงานด้านการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านภาษีให้กับเยาวชน และส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของพลเมืองดี

2) ประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย พบว่าเกิดจากการที่กฎหมายมีความล้าหลังไม่ทันสมัย ระเบียบราชการที่มีความล่าช้า การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ และประชาชนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

กรมสรรพากรหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ควรพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ยกเลิกกฎหมายหรือระเบียบที่สร้างความล่าช้า หรือพัฒนากฎหมายใหม่ให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3) ประเด็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม พบว่า กรมสรรพากรและหน่วยงานภาครัฐยังขาดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ช่วยในการปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดทักษะและองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

กรมสรรพากรและหน่วยงานภาครัฐควรกำหนดแผนพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับชาติที่นำเอาภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามาร่วมลงทุน และควรมีโครงการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

จากประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่พบทั้ง 3 ประการไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของหน่วยงานกรมสรรพากรเพียงหน่วยงานเดียว หากแต่ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากหลายภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูลภาครัฐที่ไม่สามารถทำได้อย่างเป็นรูปธรรม ความล้าหลังของกฎหมายที่ไม่ทันสมัย การไม่เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน หรือขาดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานในสังคมไทย

ดังนั้น การจะพัฒนาแนวทางการนำผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้มีประสิทธิภาพได้อาจต้องเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งหน่วยงานภาครัฐระดับต่าง ๆ ตั้งแต่หน่วยงานระดับรัฐบาลกลางจนถึงหน่วยงานรัฐระดับท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน หรือภาคประชาชนก็ต้องร่วมมือกัน โดยนำเอาจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาบูรณาการเพื่อสร้างฐานข้อมูล Big Data และนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สืบค้นผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในข่ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากธุรกิจพาณิชย์
อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นธรรมทางภาษี
อากรให้กับประชาชนในประเทศ

บรรณานุกรม

- KOREAN TAXATION, (2 0 1 8) .
https://english.moef.go.kr/upload/eco/2018/11/FILE_20181119165109_2.pdf
- Tapscott, D. (1995). *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*.
- The Korea Fair Trade Commission. *E-Commerce*. Retrieved 28 กันยายน 2564 from <https://www.ftc.go.kr/eng/contents.do?key=508>
- The Korea Fair Trade Commission. *E-Commerce Policy*. Retrieved 28 กันยายน 2564 from https://www.ftc.go.kr/eng/contents.do?key=3060#sub_contents
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2563). ข้อมูลการค้าออนไลน์ข้ามพรมแดน "เกาหลีใต้" https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/584562/584562.pdf&title=584562&cate=1977&d=0
- แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน.9/2553, (2553). <http://rdsrv.rd.go.th/19614.0.html>
- กรมสรรพากร. (2557). ความรู้เกี่ยวกับอีคอมเมิร์ซ. <https://www.rd.go.th/26228.html>
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 (2562). <https://www.rd.go.th/62258.html>
- กรมสรรพากร. (2563a). กิจการที่ต้องยื่นแบบฯ. <https://www.rd.go.th/26215.html>
- กรมสรรพากร. (2563b). ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นในระหว่างปีภาษีมีหน้าที่ต้องยื่นแบบฯเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ <https://www.rd.go.th/551.html>
- กรมสรรพากร. (2563c). ผู้มีหน้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและกำหนดเวลาการจดทะเบียน. <https://www.rd.go.th/7061.html>
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 53) พ.ศ. 2564, (2564 a). <https://www.rd.go.th/62258.html>
- กรมสรรพากร. (2564 b). ระบบฐานข้อมูลรายงานสถิติข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา http://app.c.itpp.sys.rd.go.th/itp_x_misw/pages/ITPmisvd_seq_1_2.jsp
- กรมสรรพากร. (2564). หน้าที่ของหน่วยงาน. <https://www.rd.go.th/8501.html>
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร (2560). <https://www.rd.go.th/8501.html>
- พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (2499).
- ชัยอนันต์ สมุทวณิชและคณะ. (2530). การปรับปรุงการดำเนินงานของรัฐในเรื่องการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

- ชินดนัย สังคะคุณ. (2558). การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากการให้บริการของบริษัทต่างประเทศ : กรณีการให้บริการประมวลผลแบบคลาวด์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร.
- ปะการัง ชื่นจิตร. (2554). วัฒนธรรมในระบบภาษีของไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพมหานคร.
- พล ชีรคุปต์. (2556). สารพันปัญหาภาษีระหว่างประเทศ (Vol. 4). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรุณช ธีระวัฒน์. (2563). แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับเศรษฐกิจดิจิทัล : กรณีศึกษาการทำธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพมหานคร.
- ศรัณยพงศ์ วงษ์วิชาพานิช. (2561). การประเมินประสิทธิภาพหน่วยงานจัดเก็บรายได้ของประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพมหานคร.
- พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พุทธศักราช 2481, (2481).
- พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (2562a).
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (2562b).
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2563a). แนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศเกาหลีใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.)
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2563b). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่วาระอาณาจักร รายงานฉบับสมบูรณ์ ไตรมาสที่ 4 ปี 2563. สำนักงานสถิติแห่งชาติ Retrieved from <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/%e0%b8%aa%e0%b8%b3%e0%b8%a3%e0%b8%a7%e0%b8%88/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3.aspx>
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2545). การจัดการภาครัฐแนวใหม่. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา สิริชัยรังสรรค์. (2548). การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทต่างประเทศจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวสุธร โชคไพบูลย์
วัน เดือน ปี เกิด	2 พฤษภาคม 2535
สถานที่เกิด	นครสวรรค์
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ที่อยู่ปัจจุบัน	364/127 Maestro 07 Residence ถนนราชวิถี แขวงถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY